

Bruxelles, 5. srpnja 2023.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2023/0258(NLE)

11505/23
ADD 1

POLCOM 151
SERVICES 29
FDI 17
COLAC 83

PRIJEDLOG

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	5. srpnja 2023.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2023) 434 final - ANNEX 1 - PART 1/3
Predmet:	PRILOG Prijedlogu odluke Vijeća o potpisivanju, u ime Europske unije, Privremenog sporazuma o trgovini između Europske unije i Republike Čilea

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2023) 434 final - ANNEX 1 - PART 1/3.

Priloženo: COM(2023) 434 final - ANNEX 1 - PART 1/3

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 5.7.2023.
COM(2023) 434 final

ANNEX 1 – PART 1/3

PRILOG

Prijedlogu odluke Vijeća

**o potpisivanju, u ime Europske unije, Privremenog sporazuma o trgovini između
Europske unije i Republike Čilea**

PRIVREMENI SPORAZUM O TRGOVINI IZMEĐU EUROPSKE UNIJE, S JEDNE STRANE, I
REPUBLIKE ČILEA, S DRUGE STRANE

PREAMBULA

EUROPSKA UNIJA,

s jedne strane,

i

REPUBLIKA ČILE, dalje u tekstu „Čile”,

s druge strane,

dalje u tekstu zajednički „stranke”,

UZIMAJUĆI U OBZIR snažne kulturne, političke i gospodarske veze te odnose suradnje koji ih ujedinjuju,

IMAJUĆI NA UMU znatan doprinos jačanju tih veza koji proizlazi iz Sporazuma o pridruživanju,

NAGLAŠAVAJUĆI sveobuhvatnu prirodu svojeg odnosa,

UZIMAJUĆI U OBZIR želju da osuvremene Sporazum o pridruživanju kako bi se uzele u obzir nove političke i gospodarske okolnosti i napredak njihova partnerstva,

PREPOZNAJUĆI važnost snažnog i učinkovitog multilateralnog sustava koji se temelji na međunarodnom pravu radi očuvanja mira, sprečavanja sukoba, jačanja međunarodne sigurnosti i rješavanja zajedničkih problema,

POTVRĐUJUĆI svoju predanost jačanju suradnje u bilateralnim, regionalnim i globalnim pitanjima od zajedničkog interesa te upotrebi svih dostupnih alata za promicanje aktivnosti osmišljenih za razvoj aktivne i uzajamne međunarodne suradnje,

PREPOZNAJUĆI privremeni karakter ovog Sporazuma, kojim će se ojačati bilateralni gospodarski i trgovinski odnosi između stranaka, a koji će prestati proizvoditi učinke i biti zamijenjen naprednim okvirnim sporazumom nakon stupanja na snagu tog sporazuma,

POZDRAVLJAJUĆI donošenje i pozivajući na provedbu Okvira iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa za razdoblje 2015.–2030., donesenog na Trećoj svjetskoj konferenciji UN-a u Sendaiju 18. ožujka 2015., akcijskog plana iz Addis Abebe s Treće međunarodne konferencije o financiranju razvoja, donesenog u Addis Abebi od 13. do 16. srpnja 2015., Rezolucije 70/1 koju je Opća skupština Ujedinjenih naroda donijela 25. rujna 2015. i koja sadržava zaključni dokument „Promijeniti svijet: program održivog razvoja do 2030. i 17 ciljeva održivog razvoja” („Program do 2030.”), Pariškog sporazuma u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama, sastavljenog u Parizu 12. prosinca 2015. („Pariški sporazum”), Novog programa za gradove, donesenog na Konferenciji UN-a o stanovanju i održivom urbanom razvoju (Habitat III) održanoj 20. listopada 2016. u Quitu („Novi program za gradove”) i obveza sa Svjetskog humanitarnog sastanka na vrhu, donesenih na Svjetskom humanitarnom sastanku na vrhu u Istanbulu 23. i 24. svibnja 2016.,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju predanost promicanju održivog razvoja u gospodarskoj, socijalnoj i okolišnoj dimenziji, predanost razvoju međunarodne trgovine na način kojim se doprinosi održivom razvoju u tim trima dimenzijama, koje su prepoznate kao duboko povezane i međusobno se osnažuju, te predanost promicanju postizanja ciljeva Programa do 2030.,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju predanost širenju i diversifikaciji trgovinskih odnosa u skladu sa Sporazumom o WTO-u i posebnim ciljevima i odredbama utvrđenima u ovom Sporazumu,

ŽELEĆI ojačati gospodarske odnose, posebno one trgovinske i ulagačke, jačanjem i poboljšanjem pristupa tržištu te pridonošenjem gospodarskom rastu, istodobno imajući na umu potrebu za informiranjem javnosti o gospodarskom i socijalnom učinku štete nanесene okolišu, neodrživim obrascima proizvodnje i potrošnje te s njima povezanim učincima na dobrobit ljudi,

UVJERENE da će ovaj Sporazum stvoriti pozitivno ozračje za razvoj održivih gospodarskih odnosa među njima, a posebno u sektorima trgovine i ulaganja koji su ključni za ostvarenje gospodarskog i socijalnog razvoja, tehnološku inovaciju i modernizaciju,

PREPOZNAJUĆI da je svrha odredaba ovog Sporazuma poticati uzajamno korisnu gospodarsku aktivnost bez ugrožavanja prava svake stranke na reguliranje u javnom interesu na svojem području;

PREPOZNAJUĆI blisku vezu između inovacija i trgovine, kao i važnost inovacija za gospodarski rast i društveni razvoj, i

PODSJEĆAJUĆI na važnost različitih sporazuma koje su potpisali Europska unija i Čile, kojima se potiče suradnja u svim sektorskim područjima odnosa između stranaka te povećavaju trgovina i ulaganja,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

POGLAVLJE 1.

OPĆE ODREDBE

ČLANAK 1.1.

Uspostava područja slobodne trgovine

Stranke uspostavljaju područje slobodne trgovine u skladu s člankom XXIV. GATT-a iz 1994. i člankom V. GATS-a.

ČLANAK 1.2.

Ciljevi

Ciljevi su ovog Sporazuma:

- (a) širenje i diversifikacija trgovine robom, u skladu s člankom XXIV. GATT-a iz 1994., između stranaka snižavanjem ili ukidanjem carinskih i necarinskih prepreka trgovini;

- (b) olakšavanje trgovine robom, posebno odredbama o carini i olakšavanju trgovine, normama, tehničkim propisima, postupcima ocjenjivanja sukladnosti te sanitarnim i fitosanitarnim mjerama, uz očuvanje prava svake stranke da donosi propise kako bi ostvarila ciljeve javne politike;
- (c) liberalizacija trgovine uslugama u skladu s člankom V. GATS-a;
- (d) razvoj gospodarske klime koja pogoduje povećanim tokovima ulaganja, poboljšanje uvjeta za osnivanje poduzeća na temelju načela nediskriminacije uz istodobno očuvanje prava svake stranke da donosi i provodi mjere potrebne za ostvarivanje legitimnih ciljeva politike;
- (e) olakšavanje trgovine i ulaganja između stranaka, među ostalim slobodnim prijenosom tekućih plaćanja i kretanja kapitala;
- (f) djelotvorno i uzajamno otvaranje tržišta javne nabave stranaka;
- (g) poticanje inovacija i kreativnosti osiguravanjem odgovarajuće i učinkovite zaštite prava intelektualnog vlasništva u skladu s međunarodnim obvezama koje se primjenjuju između stranaka;
- (h) promicanje uvjeta kojima se potiče nenarušeno tržišno natjecanje, posebno u odnosu na trgovinu i ulaganja između stranaka;

- (i) razvoj međunarodne trgovine na način koji doprinosi održivom razvoju u njegovoj gospodarskoj, socijalnoj i okolišnoj dimenziji; i
- (j) uspostava djelotvornog, pravednog i predvidljivog mehanizma za rješavanje sporova povezanih s tumačenjem i primjenom ovog Sporazuma.

ČLANAK 1.3.

Definicije opće primjene

Za potrebe ovog Sporazuma:

- (a) „Napredni okvirni sporazum” znači Napredni okvirni sporazum između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Čilea, s druge strane, koji treba sklopiti;
- (b) „Sporazum o poljoprivredi” znači Sporazum o poljoprivredi iz Priloga 1.A Sporazumu o WTO-u;
- (c) „Sporazum o antidampingu” znači Sporazum o primjeni članka VI. Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz Priloga 1.A Sporazumu o WTO-u;

- (d) „Sporazum o pridruživanju” znači Sporazum o pridruživanju između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Čilea, s druge strane, potpisan u Bruxellesu 18. studenoga 2002.;
- (e) „carina” znači sve carine ili pristojbe bilo koje vrste koje se naplaćuju na uvoz ili u vezi s uvozom robe, ne uključujući:
- i. pristojbe istovjetne unutarnjem porezu koje se naplaćuju u skladu s člankom 2.4. ovog Sporazuma;
 - ii. antidampinške, posebne zaštitne, kompenzacijske ili zaštitne pristojbe koje se primjenjuju u skladu s GATT-om iz 1994., Sporazumom o antidampingu, Sporazumom o poljoprivredi, Sporazumom o SCM-u i Sporazumom o zaštitnim mjerama, ovisno o slučaju; i
 - iii. naknade i druge pristojbe koje se naplaćuju na uvoz ili u vezi s uvozom i koje su iznosom ograničene na približni trošak pruženih usluga;
- (f) „CPC” znači privremena Središnja klasifikacija proizvoda (Statistički dokumenti, serija M, br. 77, Odjel za međunarodna gospodarska i socijalna pitanja, Statistički ured Ujedinjenih naroda, New York, 1991.);
- (g) „dani” znači kalendarski dani, uključujući vikende i praznike;

- (h) „postojeći” znači na snazi na datum stupanja na snagu ovog Sporazuma;
- (i) „GATS” znači Opći sporazum o trgovini uslugama iz Priloga 1.B Sporazumu o WTO-u;
- (j) „GATT iz 1994.” znači Opći sporazum o carinama i trgovini iz 1994. iz Priloga 1.A Sporazumu o WTO-u;
- (k) „roba stranke” znači domaća roba u smislu GATT-a iz 1994. i uključuje robu s podrijetlom iz te stranke;
- (l) „Harmonizirani sustav” ili „HS” znači Harmonizirani sustav nazivlja i brojčanog označivanja robe, uključujući njegova opća pravila za tumačenje, napomene za odjeljke, napomene za poglavlja i napomene za tarifne podbrojeve koje je izradila Svjetska carinska organizacija;
- (m) „tarifni broj” znači prve četiri znamenke tarifnog broja Harmoniziranog sustava;
- (n) „pravna osoba” znači svaki pravni subjekt koji je propisno osnovan ili na neki drugi način organiziran u skladu s primjenjivim pravom radi stjecanja dobiti ili zbog drugog razloga, neovisno o tome je li u privatnom ili javnom vlasništvu, uključujući trgovačka društva, zaklade, partnerstva, zajedničke pothvate, obrte ili udruženja;

- (o) „mjera” znači svaka mjera u obliku zakona, propisa, pravila, postupka, odluke, administrativne mjere, zahtjeva ili prakse ili u bilo kojem drugom obliku;
- (p) „mjera stranke” znači sve mjere koje donose ili provode¹:
- i. državna tijela i tijela na svim razinama;
 - ii. nevladina tijela pri izvršavanju ovlasti koje su im povjerila državna tijela ili tijela na svim razinama²; ili
 - iii. bilo koji subjekt koji u stvarnosti djeluje prema uputama ili pod vodstvom ili nadzorom stranke u pogledu mjere³;
- (q) „država članica” znači država članica Europske unije;

¹ Podrazumijeva se da „mjera” uključuje propuste stranke da poduzme radnje potrebne za ispunjavanje svojih obveza iz ovog Sporazuma.

² Podrazumijeva se da, ako stranka tvrdi da subjekt djeluje kako je navedeno u podtočki iii., ta stranka snosi teret dokazivanja i mora pružiti barem čvrste indicije.

³ Za potrebe poglavlja od 10. do 20. definicijom „fizičke osobe” obuhvaćene su i fizičke osobe sa stalnim boravištem u Republici Latviji koje nisu državljani Republike Latvije ili neke druge države, ali koje u skladu sa zakonima Republike Latvije imaju pravo na putovnicu za nedržavljanke.

- (r) „fizička osoba” znači:
- i. za Europsku uniju, državljanin države članice prema njezinu pravu¹; i
 - ii. za Čile, državljanin Čilea u skladu s njegovim pravom;
- (s) „roba s podrijetlom” znači roba koja ispunjava uvjete pravila o podrijetlu iz poglavlja 3.;
- (t) „osoba” znači fizička ili pravna osoba;
- (u) „osobni podaci” znači svaka informacija koja se odnosi na fizičku osobu čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi;
- (v) „Sporazum o zaštitnim mjerama” znači Sporazum o zaštitnim mjerama iz Priloga 1.A Sporazumu o WTO-u;
- (w) „sanitarna ili fitosanitarna mjera” znači svaka mjera iz stavka 1. Priloga A Sporazumu o SPS-u;
- (x) „Sporazum o SCM-u” znači Sporazum o subvencijama i kompenzacijskim mjerama iz Priloga 1.A Sporazumu o WTO-u;

¹ Za potrebe poglavlja od 10. do 20. definicijom „fizičke osobe” obuhvaćene su i fizičke osobe sa stalnim boravištem u Republici Latviji koje nisu državljani Republike Latvije ili neke druge države, ali koje u skladu sa zakonima Republike Latvije imaju pravo na putovnicu za nedržavljanke.

- (y) „Sporazum o SPS-u” znači Sporazum o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera iz Priloga 1.A Sporazumu o WTO-u;
- (z) „Sporazum o TBT-u” znači Sporazum o tehničkim preprekama u trgovini iz Priloga 1. Sporazumu o WTO-u;
- (aa) „treća zemlja” znači zemlja ili područje izvan teritorijalnog područja primjene ovog Sporazuma kako je utvrđeno u članku 33.8.;
- (ab) „Sporazum o TRIPS-u” znači Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva iz Priloga 1.C Sporazumu o WTO-u;
- (ac) „Bečka konvencija o pravu međunarodnih ugovora” znači Bečka konvencija o pravu međunarodnih ugovora, sastavljena u Beču 23. svibnja 1969.; i
- (ad) „Sporazum o WTO-u” znači Sporazum iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije, sastavljen 15. travnja 1994. u Marakešu.

ČLANAK 1.4.

Povezanost sa Sporazumom o WTO-u i drugim postojećim sporazumima

1. Stranke potvrđuju međusobna prava i obveze koje proizlaze iz Sporazuma o WTO-u i drugih postojećih sporazuma čije su stranke.
2. Ovaj se Sporazum ne smije tumačiti kao da se od ijedne stranke zahtijeva da postupa protivno svojim obvezama iz Sporazuma o WTO-u.
3. U slučaju bilo kakve nedosljednosti između ovog Sporazuma i bilo kojeg drugog postojećeg sporazuma koji nije Sporazum o WTO-u, čije su potpisnice obje stranke, stranke se odmah međusobno savjetuju radi pronalaženja obostrano zadovoljavajućeg rješenja.

ČLANAK 1.5.

Upućivanja na propise i druge sporazume

1. Osim ako je drukčije predviđeno, podrazumijeva se da upućivanja u ovom Sporazumu na zakone i druge propise stranke uključuju i sve izmjene tih zakona i drugih propisa.

2. Osim ako je drukčije predviđeno ovim Sporazumom, ako su u ovaj Sporazum u cijelosti ili djelomično ugrađeni međunarodni sporazumi ili se na njih upućuje, podrazumijeva se da to uključuje i izmjene tih sporazuma ili sporazume koji ih nasljeđuju, a koji za obje stranke stupaju na snagu na dan potpisivanja ovog Sporazuma ili nakon tog datuma.

3. Ako se kao posljedica izmjena ovog Sporazuma ili sporazuma koji ga nasljeđuju, kako je navedeno u stavku 2., pojave pitanja u vezi s provedbom ili primjenom ovog Sporazuma, stranke se na zahtjev jedne od stranaka mogu međusobno savjetovati kako bi pronašle obostrano zadovoljavajuće rješenje.

ČLANAK 1.6.

Ispunjavanje obveza

1. Svaka stranka poduzima opće ili posebne mjere potrebne za ispunjavanje svojih obveza iz ovog Sporazuma.

2. Ako bilo koja stranka smatra da druga stranka nije ispunila bilo koju od obveza koje su u članku 1.2. stavku 2. i članku 2.2. stavku 1. Naprednog okvirnog sporazuma opisane kao ključni elementi, može poduzeti odgovarajuće mjere. „Odgovarajuće mjere” poduzimaju se uz puno poštovanje međunarodnog prava i razmjerne su neispunjenju obveza iz ovog stavka. Prednost se mora dati onim mjerama koje najmanje narušavaju funkcioniranje ovog Sporazuma. Za potrebe ovog stavka „odgovarajuće mjere” mogu uključivati suspenziju, djelomično ili u cijelosti, ovog Sporazuma.

3. Mjere iz stavka 2. mogu se poduzimati neovisno o tome primjenjuju li se relevantne odredbe Naprednog okvirnog sporazuma privremeno.

POGLAVLJE 2.

TRGOVINA ROBOM

ČLANAK 2.1.

Cilj

Stranke postupno i uzajamno liberaliziraju trgovinu robom u skladu s ovim Sporazumom.

ČLANAK 2.2.

Područje primjene

Osim ako je ovim Sporazumom predviđeno drukčije, ovo se poglavlje primjenjuje na trgovinu robom stranke.

ČLANAK 2.3.

Definicije

Za potrebe ovog poglavlja i Priloga 2.:

- (a) „Sporazum o postupcima izdavanja uvoznih dozvola” znači Sporazum o postupcima izdavanja uvoznih dozvola iz Priloga 1.A Sporazumu o WTO-u;
- (b) „konzularne transakcije” znači postupak dobivanja od konzula stranke uvoznice na području stranke izvoznice ili na području treće strane konzularnog računa ili konzularne vize za trgovački račun, potvrde o podrijetlu, manifesta, izvozne deklaracije pošiljatelja ili druge carinske dokumentacije povezane s uvozom robe;
- (c) „Sporazum o određivanju carinske vrijednosti” znači Sporazum o primjeni članka VII. GATT-a iz 1994. iz Priloga 1.A Sporazumu o WTO-u;
- (d) „postupak izdavanja izvoznih dozvola” znači upravni postupak u okviru kojeg se zahtijeva da se relevantnom upravnom tijelu ili relevantnim upravnim tijelima kao preduvjet za izvoz s područja stranke izvoznice podnese zahtjev ili druga dokumentacija osim one koja se inače traži za potrebe carinjenja;

- (e) „postupak izdavanja uvoznih dozvola” znači upravni postupak u okviru kojeg se zahtijeva da se relevantnom upravnom tijelu ili relevantnim upravnim tijelima kao preduvjet za uvoz na područje stranke uvoznice podnese zahtjev ili druga dokumentacija, osim one koja se inače traži za potrebe carinjenja;
- (f) „ponovno proizvedena roba” znači roba razvrstana u poglavlja HS-a od 84. do 90. ili tarifni broj 94.02., osim robe razvrstane u tarifne brojeve HS-a 84.18., 85.09., 85.10., 85.16. i 87.03. ili u podbrojeve 8414.51., 8450.11., 8450.12., 8508.1. i 8517.11.:
- i. koja se u cijelosti ili djelomično sastoji od dijelova dobivenih iz robe koja je bila korištena;
 - ii. koja ima slična svojstva i radne uvjete u usporedbi s istovjetnom novom robom; i
 - iii. koja ima jednako jamstvo kao istovjetna nova roba;
- (g) „popravak” znači bilo koji postupak obrade koji se poduzima na robi radi otklanjanja kvarova u radu ili materijalne štete i koji podrazumijeva ponovno uspostavljanje izvorne funkcije robe, ili radi osiguravanja usklađenosti s tehničkim zahtjevima za njezinu upotrebu, bez čega se roba više ne bi mogla upotrebljavati na uobičajeni način u svrhe za koje je bila namijenjena; popravak robe uključuje obnovu i održavanje, ali ne uključuje aktivnost ili postupak kojim se:
- i. uništavaju osnovne značajke robe ili stvara nova ili tržišno različita roba;

- ii. nedovršena roba pretvara u gotovu robu; ili
 - iii. poboljšavaju ili nadograđuju tehnička svojstva robe;
- (h) „kategorija postupnog snižavanja” znači rok za ukidanje carina u rasponu od nula do sedam godina, nakon čega je roba oslobođena carine (osim ako je drukčije navedeno u rasporedima iz Priloga 2.).

ČLANAK 2.4.

Nacionalni tretman unutarnjeg oporezivanja i propisa

Svaka stranka odobrava nacionalni tretman za robu druge stranke u skladu s člankom III. GATT-a iz 1994., uključujući njegove napomene i dodatne odredbe. U tu se svrhu članak III. GATT-a iz 1994. te njegove napomene i dodatne odredbe *mutatis mutandis* ugrađuju u ovaj Sporazum i postaju njegov sastavni dio.

ČLANAK 2.5.

Smanjenje ili ukidanje carina

1. Ako ovim Sporazumom nije predviđeno drukčije, svaka stranka smanjuje ili ukida carine na robu s podrijetlom iz druge stranke u skladu s rasporedom iz Priloga 2.

2. Za potrebe stavka 1. osnovna carinska stopa jest ona utvrđena za svaku robu u rasporedima iz Priloga 2.

3. Ako stranka snizi svoju carinsku stopu koja se primjenjuje prema načelu najpovlaštenije nacije, na snižene stope primjenjuje se raspored iz Priloga 2. te stranke. Ako stranka snizi svoju carinsku stopu koja se primjenjuje prema načelu najpovlaštenije nacije na razinu ispod osnovne stope u odnosu na određenu tarifnu stavku, ta stranka izračunava povlaštenu primjenjivu stopu koja utječe na sniženje carine na sniženu carinsku stopu koja se primjenjuje prema načelu najpovlaštenije nacije, pri čemu zadržava relativnu povlaštenu stopu za tu određenu tarifnu stavku sve dok je carinska stopa koja se primjenjuje prema načelu najpovlaštenije nacije niža od osnovne stope. Relativna povlaštena stopa za bilo koju tarifnu stavku u svakom razdoblju postupnog snižavanja odgovara razlici između osnovne stope utvrđene u rasporedu iz Priloga 2. te stranke i primijenjene carinske stope za tu tarifnu stavku u skladu s tim rasporedom, podijeljene s tom osnovnom stopom, izraženo u postocima.

4. Stranke se na zahtjev jedne od stranaka savjetuju kako bi razmotrile ubrzavanje smanjenja ili ukidanja carina utvrđenih u rasporedima iz Priloga 2. Uzimajući u obzir takvo savjetovanje, Vijeće za trgovinu može donijeti odluku o izmjeni Priloga 2. kako bi se ubrzalo to smanjenje ili ukidanje carina.

ČLANAK 2.6.

Klauzula o mirovanju

1. Ako ovim Sporazumom nije drukčije predviđeno, nijedna stranka ne povisuje carine koje su u Prilogu 2. određene kao osnovna stopa niti donosi nove carine na robu s podrijetlom iz druge stranke.
2. Podrazumijeva se da stranka može povisiti carinu na razinu utvrđenu u Prilogu 2. za odgovarajuće razdoblje postupnog snižavanja nakon jednostranog sniženja.

ČLANAK 2.7.

Izvozne carine, porezi i druge pristojbe

1. Stranka ne uvodi niti primjenjuje carine, poreze ili druge pristojbe bilo koje vrste na izvoz ili u vezi s izvozom robe u drugu stranku, kao ni nacionalni porez ili druge pristojbe na robu koja se izvozi u drugu stranku koji su viši od poreza ili pristojbi koji se primjenjuju na sličnu robu kad je namijenjena domaćoj potrošnji.
2. Ovaj članak ne sprečava stranku da na izvoz robe naplati naknadu ili pristojbu koja je dopuštena u skladu s člankom 2.8.

ČLANAK 2.8.

Naknade i formalnosti

1. Naknade i druge pristojbe koje stranka naplaćuje na uvoz ili izvoz ili u vezi s uvozom ili izvozom robe druge stranke ograničavaju se na približan trošak pruženih usluga i ne čine neizravnu zaštitu domaće robe ili oporezivanje uvoza ili izvoza u fiskalne svrhe.
2. Stranka ne naplaćuje naknade ili druge pristojbe na uvoz ili izvoz ili u vezi s uvozom ili izvozom na *ad valorem* osnovi.
3. Svaka stranka može naplaćivati pristojbe ili zahtijevati povrat troškova samo ako je pružila posebne usluge, uključujući sljedeće:
 - (a) prisutnost, ako se tako zahtijeva, carinskog osoblja izvan službenog radnog vremena ili u prostorima izvan prostora carine;
 - (b) analize ili stručna izvješća o robi i poštanske pristojbe za povrat robe podnositelju zahtjeva, posebno u vezi s odlukama o obvezujućim informacijama ili dostavom informacija o primjeni carinskih propisa;
 - (c) pregled ili uzorkovanje robe u cilju provjere ili uništenja robe, koje uključuje troškove osim onih za carinsko osoblje; ili

(d) iznimne mjere provjere, kada su potrebne zbog prirode robe ili potencijalnog rizika.

4. Svaka stranka odmah objavljuje sve naknade i pristojbe koje naplaćuje u vezi s uvozom ili izvozom u obliku koji državnim tijelima, trgovcima i drugim zainteresiranim stranama omogućuje da se o njima informiraju.

5. Nijedna stranka ne zahtijeva konzularne transakcije, uključujući s time povezane naknade i pristojbe, u vezi s uvozom bilo koje robe druge stranke.

ČLANAK 2.9.

Popravljen roba

1. Stranka ne primjenjuje carinu na robu, neovisno o njezinu podrijetlu, koja ponovno ulazi na njezino carinsko područje nakon što je bila privremeno izvezena iz njezina carinskog područja u carinsko područje druge stranke radi popravka.

2. Stavak 1. ne primjenjuje se na robu uvezenu na carinsko skladište, u zone slobodne trgovine ili pod sličnim statusom, koja se potom izvozi radi popravka i ne uvozi se ponovno na carinsko skladište, u zone slobodne trgovine ili pod sličnim statusom.

3. Stranka ne primjenjuje carinu na robu, neovisno o njezinu podrijetlu, koja se privremeno uvozi s carinskog područja druge stranke radi popravka¹.

ČLANAK 2.10.

Obnovljena roba

1. Ako ovim Sporazumom nije drukčije predviđeno, stranka za obnovljenu robu druge stranke ne odobrava tretman koji je manje povoljan od tretmana koji odobrava za sličnu novu robu.
2. Podrazumijeva se da se članak 2.11. primjenjuje na uvozne i izvozne zabrane ili ograničenja za obnovljenu robu. Ako stranka donese ili primjenjuje zabrane ili ograničenja za rabljenu robu, te mjere ne primjenjuje na obnovljenu robu.
3. Stranka može zahtijevati da obnovljena roba bude označena kao takva za distribuciju ili prodaju na njezinu području te da takva roba ispunjava sve primjenjive tehničke zahtjeve koji se primjenjuju na sličnu novu robu.

¹ U Europskoj uniji za potrebe ovog stavka primjenjuje se postupak unutarnje proizvodnje kako je utvrđen u Uredbi (EU) br. 952/2013.

ČLANAK 2.11.

Uvozna i izvozna ograničenja

Članak XI. GATT-a iz 1994. i njegove napomene i dodatne odredbe ugrađuju se *mutatis mutandis* u ovaj Sporazum i postaju njegov sastavni dio. U skladu s time, stranka ne donosi niti primjenjuje zabrane ili ograničenja na uvoz bilo koje robe druge stranke ili na izvoz ili prodaju za izvoz bilo koje robe na područje druge stranke, osim u skladu s člankom XI. GATT-a iz 1994., uključujući njegove napomene i dodatne odredbe.

ČLANAK 2.12.

Označivanje podrijetla

Ako Čile primjenjuje zahtjeve za obvezno označivanje zemlje podrijetla na robu Europske unije, Odbor za trgovinu može odlučiti da roba s oznakom „Proizvedeno u EU-u” ili sa sličnom oznakom na lokalnom jeziku ispunjava takve zahtjeve pri uvozu u Čile. Ovaj članak ne utječe na pravo stranaka da odrede vrstu proizvoda za koje su obvezni zahtjevi za označivanje zemlje podrijetla. Poglavlje 3. ne primjenjuje se na ovaj članak.

ČLANAK 2.13.

Postupci izdavanja uvoznih dozvola

1. Svaka stranka osigurava da se svi postupci izdavanja uvoznih dozvola za trgovinu robom između stranaka primjenjuju neutralno i da se provode na pošten, pravedan, nediskriminirajući i transparentan način.
2. Stranka donosi ili primjenjuje postupke izdavanja uvoznih dozvola kao uvjet za uvoz na njezino područje s područja druge stranke samo ako nisu razumno dostupni drugi odgovarajući postupci za ostvarivanje administrativne svrhe.
3. Stranka ne donosi niti primjenjuje neautomatski postupak izdavanja uvoznih dozvola kao uvjet za uvoz na svoje područje iz područja druge stranke, osim ako je to nužno za provedbu mjere koja je u skladu s ovim Sporazumom. Stranka koja donese takav neautomatski postupak izdavanja uvoznih dozvola drugoj stranci jasno navodi mjeru koja se provodi tim postupkom.
4. Svaka stranka donosi i provodi postupke izdavanja uvoznih dozvola u skladu s člancima 1., 2. i 3. Sporazuma o postupcima izdavanja uvoznih dozvola. U tu se svrhu članci od 1., 2. i 3. tog sporazuma ugrađuju *mutatis mutandis* u ovaj Sporazum i postaju njegov sastavni dio.

5. Stranka koja donese nove postupke izdavanja uvoznih dozvola ili izmjenjuje postojeće postupke izdavanja uvoznih dozvola obavješćuje drugu stranku u roku od 60 dana od datuma objave takvih novih postupaka izdavanja uvoznih dozvola ili izmjene postojećih postupaka izdavanja uvoznih dozvola. Ta obavijest sadržava informacije propisane stavkom 3. ovog članka i člankom 5. stavkom 2. Sporazuma o postupcima izdavanja uvoznih dozvola. Smatra se da stranka poštuje ovu obvezu ako je o novom postupku izdavanja uvoznih dozvola ili izmjeni postojećih postupaka izdavanja uvoznih dozvola obavijestila Odbor za izdavanje uvoznih dozvola osnovan u skladu s člankom 4. Sporazuma o postupcima izdavanja uvoznih dozvola, uključujući informacije navedene u članku 5. stavku 2. tog sporazuma.

6. Na zahtjev stranke druga stranka odmah dostavlja sve relevantne informacije, uključujući informacije navedene u članku 5. stavku 2. Sporazuma o postupcima izdavanja uvoznih dozvola, o svim postupcima izdavanja uvoznih dozvola koje namjerava donijeti, koje je donijela ili koje primjenjuje, kao i o svim izmjenama postojećih postupaka izdavanja uvoznih dozvola.

ČLANAK 2.14.

Postupci izdavanja izvoznih dozvola

1. Svaka stranka sve nove postupke izdavanja izvoznih dozvola ili izmjene postojećeg postupka izdavanja izvoznih dozvola objavljuje u obliku koji državnim tijelima, trgovcima i drugim zainteresiranim stranama omogućuje da se o njima informiraju. Takve se informacije, kada je to izvedivo, objavljuju 30 dana prije stupanja na snagu postupka ili izmjene, a u svakom slučaju najkasnije na datum na koji takav postupak ili izmjena stupi na snagu.

2. Svaka stranka osigurava da objava postupaka izdavanja izvoznih dozvola uključuje sljedeće informacije:

- (a) tekstove postupaka izdavanja izvoznih dozvola ili svih izmjena tih postupaka;
- (b) robu koja podliježe svakom postupku izdavanja izvoznih dozvola;
- (c) za svaki postupak izdavanja izvoznih dozvola, opis postupka podnošenja zahtjeva za izvoznju dozvolu i sve kriterije koje podnositelj zahtjeva mora ispuniti kako bi imao pravo podnijeti zahtjev za izvoznju dozvolu, primjerice posjedovanje dozvole za obavljanje djelatnosti, početak ili nastavak ulaganja ili rad putem određenog oblika poslovanja na području stranke;
- (d) jednu ili više kontaktnih točaka od kojih zainteresirane osobe mogu dobiti dodatne informacije o uvjetima za dobivanje izvozne dozvole;
- (e) upravno tijelo ili upravna tijela kojima se mora podnijeti zahtjev ili druga relevantna dokumentacija;
- (f) opis svih mjera koje se provode u okviru postupka izdavanja izvoznih dozvola;
- (g) razdoblje tijekom kojeg će svaki postupak izdavanja izvoznih dozvola biti na snazi, osim ako postupak ostaje na snazi do povlačenja ili revizije u novoj publikaciji;

(h) ako stranka postupak izdavanja izvoznih dozvola namjerava primjenjivati za upravljanje izvoznom kvotom, ukupnu količinu i prema potrebi vrijednost kvote te datum otvaranja i zatvaranja kvote; i

(i) sva izuzeća ili iznimke koje zamjenjuju obvezu dobivanja izvozne dozvole, informacije o tome kako zatražiti ili iskoristiti ta izuzeća ili iznimke i kriterije za njihovo odobravanje.

3. U roku od 30 dana od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma svaka stranka obavješćuje drugu stranku o svojim postojećim postupcima izdavanja izvoznih dozvola. Stranka koja donese nove postupke izdavanja izvoznih dozvola ili izmjenjuje postojeće postupke izdavanja izvoznih dozvola obavješćuje drugu stranku u roku od 60 dana od datuma objave tih novih postupaka izdavanja izvoznih dozvola ili izmjene postojećih postupaka izdavanja izvoznih dozvola. Obavijest sadržava upućivanje na izvore u kojima su objavljene informacije propisane stavkom 2. i, prema potrebi, adresu internetskih stranica relevantnih državnih tijela.

4. Podrazumijeva se da se ovim člankom od stranke ne zahtijeva da odobri izvoznu dozvolu niti se sprečava stranku da ispunjava svoje obveze na temelju rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda ili multilateralnih režima neširenja oružja i mehanizama za kontrolu izvoza.

ČLANAK 2.15.

Određivanje carinske vrijednosti

Svaka stranka određuje carinsku vrijednost robe druge stranke koja se uvozi na njezino područje u skladu s člankom VII. GATT-a iz 1994. i Sporazumom o određivanju carinske vrijednosti. U tu se svrhu članak VII. GATT-a iz 1994., uključujući njegove napomene i dodatne odredbe, i članci od 1. do 17. Sporazuma o određivanju carinske vrijednosti, uključujući njegove napomene za tumačenje, *mutatis mutandis* ugrađuju u ovaj Sporazum i postaju njegov sastavni dio.

ČLANAK 2.16.

Iskorištavanje povlastica

1. Za potrebe praćenja funkcioniranja ovog Sporazuma i izračuna stopa iskorištenosti povlastica stranke svake godine razmjenjuju statističke podatke o uvozu za razdoblje koje počinje godinu dana nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma i završava 10 godina nakon završetka ukidanja carina za svu robu u skladu s rasporedima iz Priloga 2. Ako Odbor za trgovinu ne odluči drukčije, to se razdoblje automatski produljuje za pet godina te ga nakon toga Odbor za trgovinu može odlučiti dodatno produljiti.

2. Razmjena statističkih podataka o uvozu iz stavka 1. obuhvaća podatke koji se odnose na zadnju dostupnu godinu, uključujući vrijednost i, ako je primjenjivo, količina na razini tarifne stavke za uvoz robe druge stranke na koju se primjenjuje povlašteno carinsko postupanje na temelju ovog Sporazuma i za uvoz robe na koju je primijenjeno nepovlašteno postupanje.

ČLANAK 2.17.

Posebne mjere za upravljanje povlaštenim postupanjem

1. Stranke surađuju u sprečavanju, otkrivanju i suzbijanju kršenja carinskog zakonodavstva povezanog s povlaštenim postupanjem odobrenim na temelju ovog poglavlja u skladu sa svojim obvezama iz poglavlja 3. i Protokola uz ovaj Sporazum o uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima.

2. Stranka može, u skladu s postupkom utvrđenim u stavku 3., privremeno suspendirati odgovarajuće povlašteno postupanje prema predmetnoj robi ako je ta stranka na temelju objektivnih, uvjerljivih i provjerljivih informacija utvrdila da je druga stranka počinila opsežna sustavna kršenja carinskog zakonodavstva kako bi ostvarila povlašteno postupanje odobreno na temelju ovog poglavlja te je utvrdila:

(a) sustavni izostanak djelovanja ili neprimjereno djelovanje druge stranke u provjeri statusa robe s podrijetlom i ispunjavanju ostalih zahtjeva Protokola uz ovaj Sporazum o uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima pri utvrđivanju ili sprečavanju kršenja pravila o podrijetlu;

- (b) sustavno odbijanje druge stranke da provede naknadnu provjeru dokaza o podrijetlu na zahtjev druge stranke ili da pravodobno priopći svoje rezultate ili nepotrebno kašnjenje u provedbi takve provjere ili obavješćivanju; ili
- (c) sustavno odbijanje ili propust druge stranke da surađuje ili pomaže u ispunjavanju svojih obveza na temelju Protokola uz ovaj Sporazum o uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima u vezi s povlaštenim postupanjem.

3. Stranka koja utvrdi činjenice iz stavka 2. bez nepotrebne odgode o tome obavješćuje Odbor za trgovinu i započinje savjetovanje s drugom strankom u okviru tog odbora radi postizanja rješenja koje je prihvatljivo za obje stranke.

Ako stranke ne uspiju dogovoriti uzajamno prihvatljivo rješenje u roku od tri mjeseca od datuma obavijesti, stranka koja je utvrdila činjenice može odlučiti privremeno suspendirati relevantno povlašteno postupanje za predmetnu robu. Obavijest o privremenoj suspenziji dostavlja se Odboru za trgovinu bez nepotrebnog odlaganja.

Privremene suspenzije primjenjuju se samo u razdoblju potrebnom za zaštitu financijskih interesa predmetne stranke, ne dulje od šest mjeseci. Ako su uvjeti koji su doveli do početne suspenzije i dalje prisutni nakon isteka šestomjesečnog razdoblja, predmetna stranka može odlučiti produljiti suspenziju. Svaka privremena suspenzija podliježe periodičnim savjetovanjima u okviru Odbora za trgovinu.

4. Svaka stranka u skladu sa svojim internim postupcima objavljuje informacije uvoznicima o svim obavijestima i odlukama o privremenoj suspenziji iz stavka 3.

ČLANAK 2.18.

Pododbor za trgovinu robom

Pododbor za trgovinu robom osnovan na temelju članka 33.4. stavka 1.:

- (a) prati provedbu ovog poglavlja i Priloga 2. te upravljanje njima;
- (b) promiče trgovinu robom između stranaka, među ostalim u okviru savjetovanja o poboljšanju tarifnog postupanja za pristup tržištu u skladu s člankom 2.5. stavkom 4. te, prema potrebi, o drugim pitanjima;
- (c) služi kao forum za rasprave o pitanjima povezanim s ovim poglavljem i njihovo rješavanje;
- (d) odmah otklanja prepreke trgovini robom između stranaka, posebno one koje se odnose na provedbu necarinskih mjera i, prema potrebi, upućuje takva pitanja na razmatranje Odboru za trgovinu;
- (e) preporučuje strankama sve izmjene ili dopune ovog poglavlja;
- (f) koordinira razmjenu podataka za iskorištavanje povlastica ili svih drugih informacija o trgovini robom između stranaka koje odluči koordinirati;
- (g) preispituje sve buduće izmjene Harmoniziranog sustava kako bi osigurao da se obveze svih stranaka na temelju ovog Sporazuma ne mijenjaju i savjetuje u postupku rješavanja svih povezanih sukoba;
- (h) izvršava funkcije iz članka 8.17.

POGLAVLJE 3.

PRAVILA O PODRIJETLU I POSTUPCI POVEZANI S PODRIJETLOM

ODJELJAK A

PRAVILA O PODRIJETLU

ČLANAK 3.1.

Definicije

Za potrebe ovog poglavlja i priloga od 3.-A do 3.-E:

- (a) „razvrstavanje” znači razvrstavanje proizvoda ili materijala u pojedino poglavlje, tarifni broj ili podbroj Harmoniziranog sustava;
- (b) „pošiljka” znači proizvodi koje jedan izvoznik istodobno šalje jednom primatelju ili proizvodi obuhvaćeni jedinstvenom prijevoznom ispravom koja se odnosi na njihovu otpremu od izvoznika do primatelja ili, ako takva isprava ne postoji, proizvodi obuhvaćeni jednim računom;

- (c) „carinsko tijelo” znači:
- i. za Čile, Nacionalna carinska služba; i
 - ii. za Europsku uniju, službe Europske komisije nadležne za carinska pitanja te carinske uprave i druga tijela država članica Europske unije nadležna za primjenu i izvršavanje carinskih propisa;
- (d) „izvoznik” znači osoba sa sjedištem u stranci koja u skladu sa zakonima i propisima te stranke izvozi ili proizvodi proizvod s podrijetlom te izdaje tvrdnju o podrijetlu;
- (e) „istovjetni proizvodi” znači proizvodi koji u svakom pogledu odgovaraju onima opisanim u opisu proizvoda; opis proizvoda u komercijalnoj ispravi koja se upotrebljava za sastavljanje tvrdnje o podrijetlu za višestruke pošiljke mora biti dovoljno precizan za jasnu identifikaciju tog proizvoda, ali i istovjetnih proizvoda koji će se naknadno uvesti na temelju te tvrdnje;
- (f) „uvoznik” znači osoba koja uvozi proizvod s podrijetlom i za njega traži povlašteno tarifno postupanje;
- (g) „materijal” znači svaka tvar koja se upotrebljava u proizvodnji proizvoda, uključujući sve sastojke, sirovine, sastavnice ili dijelove;

- (h) „proizvod” znači rezultat proizvodnje, čak i ako je namijenjen naknadnoj upotrebi kao materijal u proizvodnji drugog proizvoda; i
- (i) „proizvodnja” znači sve vrste obrade ili prerade, uključujući sastavljanje.

ČLANAK 3.2.

Opći zahtjevi

1. Za potrebe primjene povlaštenog tarifnog postupanja stranke na robu s podrijetlom iz druge stranke u skladu s ovim Sporazumom, pod uvjetom da proizvod ispunjava sve druge primjenjive zahtjeve iz ovog poglavlja, sljedeći se proizvodi smatraju proizvodima s podrijetlom iz druge stranke:

- (a) proizvodi u cijelosti dobiveni u toj stranci kako je predviđeno u članku 3.4.;
- (b) proizvodi proizvedeni isključivo od materijala s podrijetlom iz te stranke; i
- (c) proizvodi proizvedeni u toj stranci u kojima su upotrijebljeni materijali bez podrijetla, pod uvjetom da ispunjavaju zahtjeve utvrđene u Prilogu 3.-B.

2. Ako je proizvod stekao status proizvoda s podrijetlom u skladu sa stavkom 1., materijali bez podrijetla upotrijebljeni u njegovoj proizvodnji ne smatraju se materijalima bez podrijetla ako se proizvod ugrađuje kao materijal u drugi proizvod.

3. Uvjeti za stjecanje statusa proizvoda s podrijetlom moraju biti neprekidno ispunjeni na području stranke.

ČLANAK 3.3.

Kumulacija podrijetla

1. Za proizvod s podrijetlom iz stranke smatra se da je s podrijetlom iz druge stranke ako se upotrebljava kao materijal u proizvodnji drugog proizvoda u toj drugoj stranci, pod uvjetom da izvršena obrada i prerada nadilazi jedan ili više postupaka iz članka 3.6.
2. Materijali razvrstani u poglavlju 3. Harmoniziranog sustava s podrijetlom iz zemalja iz stavka 4. točke (b) koji se upotrebljavaju u proizvodnji proizvoda od konzervirane tune razvrstanih u tarifni podbroj 1604.14 Harmoniziranog sustava mogu se smatrati materijalima s podrijetlom iz stranke ako su ispunjeni uvjeti iz stavka 3. točaka od (a) do (e) i ako ta stranka Pododboru iz članka 3.31. pošalje obavijest radi ispitivanja.

3. Odbor za trgovinu može odlučiti, na preporuku Pododbora, da se određeni materijali s podrijetlom iz trećih zemalja¹ iz stavka 4. ovog članka mogu smatrati materijalima s podrijetlom iz stranke ako se upotrebljavaju u proizvodnji proizvoda u toj stranci pod uvjetom:
- (a) da je u svakoj stranci na snazi trgovinski sporazum kojim je uspostavljeno područje slobodne trgovine s tom trećom zemljom u smislu članka XXIV. GATT-a iz 1994.;
 - (b) da se podrijetlo materijala iz ovog stavka određuje u skladu s pravilima o podrijetlu primjenjivima na temelju:
 - i. trgovinskog sporazuma Europske unije o uspostavi područja slobodne trgovine s tom trećom zemljom, ako se predmetni materijal upotrebljava u proizvodnji proizvoda u Čileu; i
 - ii. trgovinskog sporazuma Čilea o uspostavi područja slobodne trgovine s tom trećom zemljom, ako se predmetni materijal upotrebljava u proizvodnji proizvoda u Europskoj uniji;
 - (c) da je između stranke i te treće zemlje na snazi sporazum o odgovarajućoj administrativnoj suradnji kojom se osigurava potpuna provedba ovog poglavlja, uključujući odredbe o upotrebi odgovarajuće dokumentacije o podrijetlu materijala, te da stranka obavijesti drugu stranku o tom sporazumu;

¹ „Treća zemlja” definirana je u članku 1.3. točki (aa).

(d) da proizvodnja ili prerada materijala obavljena u toj stranci nadilazi jedan ili više postupaka iz članka 3.6.; i

(e) da su stranke suglasne sa svim drugim mjerodavnim uvjetima.

4. Treće su zemlje iz stavka 3.:

(a) zemlje Središnje Amerike Kostarika, El Salvador, Gvatemala, Honduras, Nikaragva i Panama; i

(b) andske zemlje Kolumbija, Ekvador i Peru.

ČLANAK 3.4.

Proizvodi dobiveni u cijelosti

1. Sljedeći proizvodi smatraju se u cijelosti dobivenima u stranci:

(a) biljke i biljni proizvodi koji su ondje uzgojeni ili ubrani;

(b) žive životinje koje su ondje okoćene i uzgojene;

- (c) proizvodi dobiveni od ondje uzgojenih živih životinja;
- (d) proizvodi dobiveni lovom, lovom zamkama, ribolovom, skupljanjem ili hvatanjem u stranci, ali ne izvan vanjskih granica teritorijalnog mora stranke;
- (e) proizvodi dobiveni od zaklanih životinja koje su ondje okoćene i uzgojene;
- (f) proizvodi dobiveni ondje akvakulturom ako su vodeni organizmi, uključujući ribe, mekušce, rakove i ostale vodene beskralježnjake i vodene biljke, dobiveni ili uzgojeni iz reproduktivnog materijala kao što su jajašca, ikra, mlađ, male ribe ili ličinke intervencijom u proces uzgoja ili rasta radi povećanja proizvodnje, kao što je redovito poribljavanje, hranjenje ili zaštita od grabežljivaca;
- (g) minerali ili druge prirodne tvari koji nisu obuhvaćeni točkama od (a) do (f) i koji se vade u stranci;
- (h) proizvodi morskog ribolova i drugi proizvodi koje su plovila te stranke izvadila iz mora izvan teritorijalnog mora;
- (i) proizvodi izrađeni na brodu tvornici te stranke isključivo od proizvoda iz točke (h);
- (j) proizvodi koje stranka ili osoba te stranke vadi iz morskog tla ili sloja ispod njega izvan svih teritorijalnih mora, pod uvjetom da imaju pravo iskorištavanja tog tla ili sloja ispod njega;

(k) otpad ili ostaci dobiveni iz proizvodnje u stranci ili iz rabljenih proizvoda koji su prikupljeni u njoj, pod uvjetom da su ti proizvodi prikladni samo za uporabu sirovina; i

(l) proizvodi proizvedeni u stranci isključivo od proizvoda navedenih u točkama od (a) do (k).

2. Izrazi „plovilo iz stranke” i „brod tvornica iz stranke” u stavku 1. točkama (h) i (i) znače plovilo i brod tvornica:

(a) koji su registrirani u državi članici ili u Čileu;

(b) koji plove pod zastavom države članice ili Čilea; i

(c) koji ispunjavaju jedan od sljedećih uvjeta:

i. u vlasništvu su fizičkih osoba iz države članice ili Čilea u udjelu većem od 50 %; ili

ii. u vlasništvu su pravne osobe:

(A) koja ima sjedište i glavno mjesto poslovanja u državi članici ili Čileu; i

(B) koja je u vlasništvu osoba iz jedne od tih stranaka u udjelu većem od 50 %.

ČLANAK 3.5.

Dopuštena odstupanja

1. Ako materijal bez podrijetla koji se upotrebljava u proizvodnji proizvoda ne ispunjava zahtjeve iz Priloga 3.-B, taj se proizvod smatra proizvodom s podrijetlom iz stranke, pod uvjetom:
 - (a) da za sve proizvode¹, osim onih razvrstanih u poglavlja od 50. do 63. Harmoniziranog sustava, ukupna vrijednost materijala bez podrijetla ne premašuje 10 % cijene tog proizvoda franko tvornica;
 - (b) da se za proizvode razvrstane u poglavlja od 50. do 63. Harmoniziranog sustava dopuštena odstupanja primjenjuju kako je navedeno u napomenama od 6. do 8. Priloga 3.-A.
2. Stavak 1. ne primjenjuje se ako vrijednost ili masa materijala bez podrijetla upotrijebljenih u proizvodnji proizvoda premašuje bilo koji postotak maksimalne vrijednosti ili mase materijala bez podrijetla kako je navedeno u zahtjevima iz Priloga 3.-B.
3. Stavak 1. ne primjenjuje se na proizvode koji su u cijelosti dobiveni u stranci u smislu članka 3.4. Ako se u Prilogu 3.-B zahtijeva da materijali koji se upotrebljavaju u proizvodnji proizvoda budu u cijelosti dobiveni, primjenjuju se stavci 1. i 2.

¹ Poglavlja od 1. do 24. Harmoniziranog sustava, u skladu s napomenom 9. Priloga 3.-A.

ČLANAK 3.6.

Nedostatna obrada ili prerada

1. Neovisno o članku 3.2. stavku 1. točki (c), proizvod se ne smatra proizvodom s podrijetlom iz stranke ako se u toj stranci provodi samo jedan ili više sljedećih postupaka na materijalima bez podrijetla:

- (a) postupci konzerviranja kao što su sušenje, zamrzavanje, čuvanje u salamuri ili drugi slični postupci ako je jedina svrha osigurati da proizvod ostane u dobrom stanju tijekom prijevoza i skladištenja;
- (b) rastavljanje i sastavljanje pošiljki;
- (c) pranje, čišćenje; uklanjanje prašine, hrđe, ulja, boje ili drugih tvari za prekrivanje;
- (d) glačanje ili prešanje tekstila i tekstilnih proizvoda;
- (e) jednostavni postupci bojenja i laštenja;
- (f) ljuštenje i djelomično ili potpuno mljevenje riže; poliranje i glaziranje žitarica i riže;
- (g) postupci dodavanja bojila ili aroma šećeru ili izrade kocki šećera; djelomično ili potpuno mljevenje kristalnog šećera u čvrstom obliku;

- (h) guljenje, uklanjanje koštica i ljuštenje voća, orašastih plodova i povrća;
- (i) oštrenje, jednostavno brušenje ili jednostavno rezanje;
- (j) sijanje, prebiranje, razvrstavanje, raspoređivanje, stupnjevanje ili slaganje;
- (k) jednostavno pakiranje u boce, limenke, bočice, vreće, sanduke, kutije, pričvršćivanje na kartone ili daske i svi drugi jednostavni postupci pakiranja;
- (l) stavljanje ili tiskanje oznaka, etiketa, logotipova i drugih sličnih razlikovnih obilježja na proizvode ili njihovu ambalažu;
- (m) jednostavno miješanje proizvoda, od iste ili različitih vrsta, uključujući miješanje šećera s bilo kojom drugom tvari;
- (n) jednostavno sklapanje dijelova proizvoda kako bi se sastavio cjelovit proizvod ili rastavljanje proizvoda na sastavne dijelove;
- (o) jednostavno dodavanje vode, razrjeđivanje, dehidracija ili denaturacija proizvoda; ili
- (p) klanje životinja.

2. Za potrebe stavka 1. postupak se smatra jednostavnim ako za njegovo izvođenje nisu potrebne posebne vještine ni strojevi, aparati ili oprema posebno proizvedena ili ugrađena za taj postupak.

ČLANAK 3.7.

Kvalifikacijska jedinica

1. Za potrebe ovog poglavlja kvalifikacijska jedinica jest proizvod koji se smatra osnovnom jedinicom pri razvrstavanju proizvoda prema Harmoniziranom sustavu.
2. Ako se pošiljka sastoji od više istovjetnih proizvoda razvrstanih u isti tarifni broj Harmoniziranog sustava, pri primjeni ovog poglavlja uzima se u obzir svaki pojedinačni proizvod.

ČLANAK 3.8.

Pribor, rezervni dijelovi i alati

1. Pribor, rezervni dijelovi i alati koji se šalju s određenom opremom, strojem, uređajem ili vozilom, a koji su dio redovite opreme i stoga uključeni u njihovu cijenu ili koji nisu zasebno fakturirani, smatraju se sastavnim dijelom te opreme, stroja, uređaja ili vozila.
2. Pribor, rezervni dijelovi i alati iz stavka 1. ne uzimaju se u obzir pri utvrđivanju podrijetla proizvoda, osim za potrebe izračuna maksimalne vrijednosti materijala bez podrijetla ako proizvod podliježe zahtjevu u pogledu maksimalne vrijednosti materijala bez podrijetla iz Priloga 3.-B.

ČLANAK 3.9.

Kompleti

Kompleti, kako su određeni Općim pravilom 3. za tumačenje Harmoniziranog sustava, smatraju se proizvodom s podrijetlom iz stranke ako su sve njihove sastavnice proizvodi s podrijetlom. Ako se komplet sastoji od proizvoda s podrijetlom i bez podrijetla, komplet u cjelini smatra se proizvodom s podrijetlom iz stranke, pod uvjetom da vrijednost proizvoda bez podrijetla ne premaši 15 % cijene kompleta franko tvornica.

ČLANAK 3.10.

Neutralni elementi

Kako bi se utvrdilo ispunjava li proizvod uvjete za proizvod s podrijetlom iz stranke, nije potrebno odrediti podrijetlo sljedećih elemenata, koji su eventualno upotrijebljeni u njegovoj proizvodnji:

- (a) gorivo, energija, katalizatori i otapala;
- (b) oprema, uređaji i pribor koji se upotrebljavaju za ispitivanje ili inspekciju proizvoda;
- (c) strojevi, alati, matrice i kalupi;

- (d) rezervni dijelovi i materijali koji se upotrebljavaju za održavanje opreme i zgrada;
- (e) maziva, masti, punila i drugi materijali koji se upotrebljavaju u proizvodnji ili za upravljanje opremom i zgradama;
- (f) rukavice, naočale, obuća, odjeća, sigurnosna oprema i pribor;
- (g) bilo koji drugi materijal koji nije ugrađen u proizvod, ali za čiju se uporabu može dokazati da je dio proizvodnje proizvoda.

ČLANAK 3.11.

Pakiranje i materijali i spremnici za pakiranje

1. Ako se u skladu s Općim pravilom 5. za tumačenje Harmoniziranog sustava materijali za pakiranje i spremnici u koje je proizvod pakiran za maloprodaju razvrstavaju zajedno s proizvodom, ti se materijali i spremnici za pakiranje ne uzimaju u obzir pri utvrđivanju podrijetla proizvoda, osim za potrebe izračuna maksimalne vrijednosti materijala bez podrijetla ako proizvod podliježe zahtjevu u pogledu maksimalne vrijednosti materijala bez podrijetla u skladu s Prilogom 3.-B.
2. Materijali i spremnici za pakiranje koji se upotrebljavaju za zaštitu proizvoda tijekom prijevoza ne uzimaju se u obzir pri utvrđivanju je li riječ o proizvodu s podrijetlom iz stranke.

ČLANAK 3.12.

Računovodstveno razdvajanje zamjenjivih materijala

1. Zamjenjivi materijali s podrijetlom i bez podrijetla fizički se odvajaju tijekom skladištenja kako bi zadržali svoj status materijala s podrijetlom ili bez podrijetla, ovisno o slučaju. Ti se materijali mogu upotrebljavati u proizvodnji proizvoda bez fizičkog razdvajanja tijekom skladištenja pod uvjetom da se primjenjuje metoda računovodstvenog razdvajanja.
2. Metoda računovodstvenog razdvajanja iz stavka 1. primjenjuje se u skladu s metodom upravljanja zalihama na temelju općeprihvaćenih računovodstvenih načela u stranci. Metodom računovodstvenog razdvajanja osigurava se da broj proizvoda za koje bi se moglo smatrati da su s podrijetlom iz stranke ni u kojem trenutku ne premašuje broj proizvoda koji bi se dobio fizičkim razdvajanjem zaliha tijekom skladištenja.
3. Za potrebe stavka 1. „zamjenjivi materijali” znači materijali koji su iste vrste i tržišne kvalitete i imaju jednaka tehnička i fizička svojstva te se nakon ugradnje u gotovi proizvod ne mogu razlikovati jedan od drugog.

ČLANAK 3.13.

Vraćeni proizvodi

Proizvod s podrijetlom iz stranke koji je iz te stranke izvezen u treću zemlju i koji se vraća u tu stranku smatra se proizvodom bez podrijetla, osim ako se carinskom tijelu te stranke za proizvod koji se vraća može dokazati:

- (a) da je isti kao izvezeni proizvod; i
- (b) da nije bio podvrgnut nikakvim postupcima osim onima koji su bili potrebni kako bi se očuvao u dobrom stanju dok se nalazi u trećoj zemlji ili za vrijeme izvoza.

ČLANAK 3.14.

Neizmijenjenost

1. Proizvod s podrijetlom deklariran za domaću upotrebu u stranci uvoznici nakon izvoza i prije deklariranja za domaću upotrebu ne smije biti izmijenjen ili na bilo koji način preoblikovan ili podvrgnut postupcima osim onima potrebnima za očuvanje proizvoda u dobrom stanju ili postupcima dodavanja ili stavljanja oznaka, etiketa, plombi ili bilo koje druge dokumentacije radi osiguravanja usklađenosti s posebnim domaćim zahtjevima stranke uvoznice.

2. Proizvod se može uskladištiti ili izložiti u trećoj zemlji pod uvjetom da u toj trećoj zemlji ostane pod carinskim nadzorom.
3. Ne dovodeći u pitanje odjeljak B, pošiljke se mogu razdvojiti na državnom području treće zemlje ako razdvajanje provodi izvoznik ili ako se ono provodi pod njegovom nadležnošću te pod uvjetom da te pošiljke ostanu pod carinskim nadzorom u trećoj zemlji.
4. U slučaju sumnje u usklađenost s uvjetima predviđenima u stavcima od 1. do 3., carinsko tijelo stranke uvoznice može od uvoznika zatražiti da dostavi dokaze o usklađenosti. Takvi se dokazi mogu pružiti na bilo koji način, među ostalim ugovornim prijevoznim ispravama kao što su teretnice ili činjeničnim ili konkretnim dokazima na temelju označivanja ili numeriranja paketa ili bilo kojim dokazom povezanim sa samim proizvodom.

ČLANAK 3.15.

Izložbe

1. Na proizvode s podrijetlom koji su poslani u treću zemlju radi izlaganja i koji su nakon izložbe prodani za uvoz u stranku pri uvozu se primjenjuju povlastice u skladu s ovim Sporazumom, pod uvjetom da se carinskim tijelima podnesu zadovoljavajući dokazi o tome:
 - (a) da je izvoznik te proizvode poslao iz stranke u treću zemlju u kojoj se održavala izložba te da ih je tamo izložio;

- (b) da je izvoznik te proizvode prodao ili na drugi način prepustio osobi u stranci;
- (c) da su proizvodi za vrijeme izložbe ili neposredno nakon nje poslani u istom stanju u kojem su bili upućeni na izložbu; i
- (d) da proizvodi, od trenutka kad su poslani na izložbu, nisu upotrijebljeni ni u koju drugu svrhu osim izlaganja na toj izložbi.

2. Tvrdnja o podrijetlu sastavlja se u skladu s odjeljkom B i podnosi carinskim tijelima u skladu s carinskim postupcima stranke uvoznice. Na njoj se naznačuju naziv i adresa izložbe.

3. Stavak 1. primjenjuje se na sve trgovinske, industrijske, poljoprivredne ili obrtničke izložbe, sajmove ili slične javne priredbe koje nisu organizirane u privatne svrhe u trgovinama ili poslovnim prostorima radi prodaje stranih proizvoda i tijekom kojih predmetni proizvodi ostaju pod carinskim nadzorom.

4. Carinska tijela stranke uvoznice mogu zahtijevati dokaze da su proizvodi ostali pod carinskim nadzorom u zemlji u kojoj su izloženi te dodatnu dokumentaciju s dokazima o uvjetima pod kojima su proizvodi bili izloženi.

ODJELJAK B

POSTUPCI POVEZANI S PODRIJETLOM

ČLANAK 3.16.

Zahtjev za povlašteno tarifno postupanje

1. Stranka uvoznica odobrava povlašteno tarifno postupanje za proizvod s podrijetlom iz druge stranke u smislu ovog poglavlja na temelju uvoznikova zahtjeva za povlašteno tarifno postupanje. Uvoznik je odgovoran za točnost zahtjeva za povlašteno tarifno postupanje i usklađenost sa zahtjevima iz ovog poglavlja.
2. Zahtjev za povlašteno tarifno postupanje temelji se na jednom od sljedećeg:
 - (a) tvrdnji o podrijetlu koju je sastavio izvoznik u skladu s člankom 3.17.;
 - (b) uvoznikovu znanju podložno uvjetima iz članka 3.19.
3. Zahtjev za povlašteno tarifno postupanje i temelj za taj zahtjev kako je navedeno u stavku 2. uključuju se u carinsku deklaraciju u skladu sa zakonima i propisima stranke uvoznice.

4. Uvoznik koji podnosi zahtjev za povlašteno tarifno postupanje na temelju tvrdnje o podrijetlu u skladu sa stavkom 2. točkom (a) zadržava tvrdnju i na zahtjev je dostavlja carinskom tijelu stranke uvoznice.

ČLANAK 3.17.

Tvrdnja o podrijetlu

1. Izvoznik proizvoda izdaje tvrdnju o podrijetlu na temelju informacija kojima se dokazuje da je riječ o proizvodu s podrijetlom, uključujući, prema potrebi, informacije o statusu proizvoda s podrijetlom za materijale koji se upotrebljavaju u proizvodnji tog proizvoda.
2. Izvoznik je odgovoran za točnost izdane tvrdnje o podrijetlu i informacija koje su dostavljene u skladu sa stavkom 1. Ako izvoznik ima razloga vjerovati da tvrdnja o podrijetlu sadržava netočne podatke ili se temelji na njima, odmah obavješćuje uvoznika o svakoj promjeni koja utječe na status proizvoda s podrijetlom. U tom slučaju uvoznik ispravlja uvoznu deklaraciju i plaća sve primjenjive carine koje je obvezan platiti.
3. Izvoznik sastavlja tvrdnju o podrijetlu na jednoj od jezičnih verzija uključenih u Prilogu 3.-C na računu ili bilo kojem drugom trgovinskom dokumentu u kojem je proizvod s podrijetlom dovoljno detaljno opisan da se može identificirati u nomenklaturi Harmoniziranog sustava. Stranka uvoznica od uvoznika ne smije tražiti da dostavi prijevod tvrdnje o podrijetlu.

4. Tvrdnja o podrijetlu vrijedi godinu dana od datuma izdavanja.
5. Tvrdnja o podrijetlu može se izdati za:
 - (a) jednu pošiljku jednog ili više proizvoda uvezenih u stranku; ili
 - (b) višestruke pošiljke istovjetnih proizvoda uvezenih u stranku u razdoblju navedenom u tvrdnji o podrijetlu u trajanju od najdulje 12 mjeseci.
6. Stranka uvoznica na zahtjev uvoznika i podložno zahtjevima koje propisuje stranka uvoznika dopušta upotrebu jedinstvene tvrdnje o podrijetlu za nesastavljene ili rastavljene proizvode u smislu Općeg pravila 2. točke (a) Harmoniziranog sustava koji su razvrstani u odjeljcima od XV. do XXI. Harmoniziranog sustava ako se uvoze u više pošiljaka.

ČLANAK 3.18.

Manja odstupanja i manje pogreške

Carinsko tijelo stranke uvoznice ne odbija zahtjev za povlašteno tarifno postupanje zbog manjih odstupanja tvrdnje o podrijetlu u odnosu na dokumente dostavljene carinskom uredu ili manjih pogrešaka u tvrdnji o podrijetlu.

ČLANAK 3.19.

Uvoznikovo znanje

1. Stranka uvoznica može u svojim zakonima i propisima odrediti uvjete na temelju kojih se određuje koji uvoznici mogu temeljiti zahtjev za povlašteno tarifno postupanje na znanju uvoznika.
2. Neovisno o stavku 1., uvoznikovo znanje o tome da je riječ o proizvodu s podrijetlom temelji se na informacijama kojima se dokazuje da proizvod stvarno ispunjava uvjete za status proizvoda s podrijetlom i da ispunjava zahtjeve iz ovog poglavlja za stjecanje statusa proizvoda s podrijetlom.

ČLANAK 3.20.

Zahtjevi za čuvanje evidencije

1. Uvoznik koji traži povlašteno tarifno postupanje za proizvod uvezen u stranku:
 - (a) ako se zahtjev za povlašteno postupanje temelji na tvrdnji o podrijetlu, čuva tvrdnju o podrijetlu koju je sastavio izvoznik najmanje tri godine od datuma zahtjeva za povlašteno postupanje za proizvod; i

- (b) ako se zahtjev za povlašteno postupanje temelji na uvoznikovu znanju, čuva informacije kojima se dokazuje da proizvod ispunjava zahtjeve iz ovog poglavlja za stjecanje statusa proizvoda s podrijetlom najmanje tri godine od datuma zahtjeva za povlašteno postupanje.
2. Izvoznik koji je izdao tvrdnju o podrijetlu najmanje četiri godine od izdavanja te tvrdnje o podrijetlu čuva primjerke tvrdnje o podrijetlu i svu drugu evidenciju kojom se dokazuje da proizvod ispunjava zahtjeve iz ovog poglavlja za dobivanje statusa proizvoda s podrijetlom.
3. Evidencija koja se čuva u skladu s ovim člankom može se čuvati u elektroničkom obliku u skladu sa zakonima i propisima stranke uvoznice ili stranke izvoznice, ovisno o slučaju.

ČLANAK 3.21.

Izuzeća od zahtjeva povezanih s tvrdnjama o podrijetlu

1. Proizvodi koje pojedinac šalje pojedincu u paketima ili koji su dio osobne prtljage putnika prihvaćaju se kao roba s podrijetlom bez potrebe za dostavom tvrdnje o podrijetlu, pod uvjetom da takvi proizvodi nisu uvezeni radi trgovine te da su deklarirani kao proizvodi koji ispunjavaju zahtjeve iz ovog poglavlja i da nema sumnje u istinitost te deklaracije.

2. Povremeni uvoz koji se sastoji isključivo od proizvoda za osobnu upotrebu primatelja ili putnika ili članova njihovih obitelji ne smatra se uvozom radi trgovine ako je prema prirodi i količini robe očito da se ne uvoze iz komercijalnih razloga i pod uvjetom da uvoz nije dio niza uvoza za koje se razumno može smatrati da su provedeni odvojeno kako bi se izbjeglo obvezno dostavljanje tvrdnje o podrijetlu.

3. Ukupna vrijednost proizvoda iz stavka 1. ne smije premašiti 500 EUR ili ekvivalentni iznos u valuti stranke kad je riječ o paketima odnosno 1 200 EUR ili ekvivalentni iznos u valuti stranke kad je riječ o proizvodima koji su dio osobne prtljage putnika.

ČLANAK 3.22.

Provjera

1. Carinsko tijelo stranke uvoznice može provjeriti je li riječ o proizvodu s podrijetlom ili jesu li ispunjeni drugi zahtjevi iz ovog poglavlja metodama procjene rizika koje mogu uključivati nasumični odabir. Za potrebe takve provjere carinsko tijelo stranke uvoznice može poslati zahtjev za informacije uvozniku koji je podnio zahtjev za povlašteno postupanje u skladu s člankom 3.16.

2. Carinsko tijelo stranke uvoznice koje šalje zahtjev u skladu sa stavkom 1. traži samo sljedeće informacije povezane s podrijetlom proizvoda:

- (a) tvrdnju o podrijetlu ako se zahtjev za povlašteno postupanje temeljio na tvrdnji o podrijetlu; i
- (b) informacije o ispunjenju kriterija podrijetla, i to:
 - i. ako je kriterij podrijetla to da je proizvod „dobiven u cijelosti”, primjenjiva kategorija (npr. berba, rudarstvo, ribolov) i mjesto proizvodnje;
 - ii. ako se kriterij podrijetla temelji na promjeni razvrstavanja u carinsku tarifu, popis svih materijala bez podrijetla, uključujući njihov tarifni broj (u formatu od dvije, četiri ili šest znamenki, ovisno o kriteriju podrijetla);
 - iii. ako se kriterij podrijetla temelji na metodi vrijednosti, vrijednost gotovog proizvoda i vrijednost svih materijala bez podrijetla koji su upotrijebljeni u njegovoj proizvodnji;
 - iv. ako se kriterij podrijetla temelji na masi, masa gotovog proizvoda i masa odgovarajućih materijala bez podrijetla upotrijebljenih u gotovom proizvodu; i
 - v. ako se kriterij podrijetla temelji na određenom proizvodnom postupku, opis tog postupka.

3. Pri dostavi traženih informacija uvoznik može dodati sve druge informacije koje smatra relevantnima za potrebe provjere.
4. Ako se zahtjev za povlašteno tarifno postupanje temelji na tvrdnji o podrijetlu u skladu s člankom 3.16. stavkom 2. točkom (a) koju je izdao izvoznik, uvoznik dostavlja tu tvrdnju o podrijetlu, ali može odgovoriti carinskom tijelu stranke uvoznice da se informacije iz stavka 2. točke (b) ovog članka ne mogu dostaviti.
5. Ako se zahtjev za povlašteno tarifno postupanje temelji na uvoznikovu znanju iz članka 3.16. stavka 2. točke (b), carinsko tijelo stranke uvoznice koje provodi provjeru može, nakon što je zatražilo informacije u skladu sa stavkom 1. ovog članka, uvozniku poslati dodatni zahtjev za informacije ako to carinsko tijelo smatra da su potrebne dodatne informacije kako bi provjerilo status proizvoda s podrijetlom ili jesu li ispunjeni drugi zahtjevi iz ovog poglavlja. Carinsko tijelo stranke uvoznice može, prema potrebi, od uvoznika zatražiti određenu dokumentaciju i informacije.
6. Ako carinsko tijelo stranke uvoznice odluči suspendirati odobravanje povlaštenog tarifnog postupanja predmetnim proizvodima dok čeka rezultate provjere, može uvozniku ponuditi puštanje proizvoda. Kao uvjet za takvo puštanje stranka uvoznica može zahtijevati jamstvo ili drugu odgovarajuću mjeru opreza. Svaka suspenzija povlaštenog tarifnog postupanja prestaje što je moguće prije nakon što carinsko tijelo stranke uvoznice utvrdi da predmetni proizvod ima status proizvoda s podrijetlom ili da su ispunjeni drugi zahtjevi iz ovog poglavlja.

ČLANAK 3.23.

Administrativna suradnja

1. Kako bi osigurale pravilnu primjenu ovog poglavlja, stranke surađuju putem svojih carinskih tijela kako bi provjerile status proizvoda s podrijetlom ili jesu li ispunjeni drugi zahtjevi iz ovog poglavlja.
2. Ako se zahtjev za povlašteno tarifno postupanje temelji na tvrdnji o podrijetlu u skladu s člankom 3.16. stavkom 2. točkom (a), carinsko tijelo stranke uvoznice koje provodi provjeru može, nakon što je od uvoznika zatražilo informacije u skladu s člankom 3.22. stavkom 1., poslati zahtjev za informacije carinskom tijelu stranke izvoznice u roku od dvije godine od datuma zahtjeva za povlašteno postupanje ako carinsko tijelo stranke uvoznice smatra da su potrebne dodatne informacije kako bi se provjerio status proizvoda s podrijetlom ili jesu li ispunjeni drugi zahtjevi iz ovog poglavlja. Carinsko tijelo stranke uvoznice može, prema potrebi, od carinskog tijela stranke izvoznice zatražiti određenu dokumentaciju i informacije.
3. Carinsko tijelo stranke uvoznice u zahtjev iz stavka 2. uključuje sljedeće informacije:
 - (a) tvrdnju o podrijetlu ili njezinu presliku;
 - (b) informacije o identitetu carinskog tijela koje je podnijelo zahtjev;

- (c) ime izvoznika kojeg treba provjeriti;
- (d) predmet i opseg provjere; i
- (e) relevantnu dokumentaciju, ako je primjenjivo.

4. Carinsko tijelo stranke izvoznice može u skladu sa zakonima i propisima te stranke provesti provjeru tako da od izvoznika zatraži dokumentaciju i bilo kakav dokaz ili da posjeti prostore izvoznika radi pregleda evidencija i provjere postrojenja koje se upotrebljava u proizvodnji proizvoda.

5. Nakon zahtjeva iz stavka 2. carinsko tijelo stranke izvoznice carinskom tijelu stranke uvoznice dostavlja sljedeće informacije:

- (a) zatraženu dokumentaciju, ako je dostupna;
- (b) mišljenje o statusu proizvoda s podrijetlom;
- (c) opis proizvoda podvrgnutog provjeri i razvrstavanje u carinsku tarifu relevantno za primjenu pravila o podrijetlu;
- (d) opis i objašnjenje proizvodnog postupka za dokazivanje statusa proizvoda s podrijetlom;

- (e) informacije o načinu na koji je provedena provjera statusa proizvoda s podrijetlom u skladu sa stavkom 4.; i
 - (f) popratnu dokumentaciju, prema potrebi.
6. Carinsko tijelo stranke izvoznice ne smije dostaviti carinskom tijelu stranke uvoznice informacije iz stavka 5. točke (a) ili (f) bez pristanka izvoznika.
7. Carinska tijela stranaka trebala bi po mogućnosti elektroničkim putem razmjenjivati sve zatražene informacije, uključujući sve popratne dokumente i sve ostale informacije povezane s provjerom.
8. Stranke putem koordinatora imenovanih u skladu s ovim Sporazumom jedna drugoj dostavljaju podatke za kontakt svojih carinskih tijela i sve njihove izmjene u roku od 30 dana od takve izmjene.

ČLANAK 3.24.

Uzajamna pomoć u suzbijanju prijevara

U slučaju sumnje na kršenje ovog poglavlja, stranke jedna drugoj pružaju uzajamnu pomoć, u skladu s Protokolom uz ovaj Sporazum o uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima.

ČLANAK 3.25.

Odbijanje zahtjeva za povlašteno tarifno postupanje

1. Podložno zahtjevima iz stavaka od 3. do 5., carinsko tijelo stranke uvoznice može odbiti zahtjev za povlašteno tarifno postupanje:

(a) ako u roku od tri mjeseca od zahtjeva za informacije u skladu s člankom 3.22. stavkom 1.:

- i. uvoznik nije dostavio odgovor;
- ii. tvrdnja o podrijetlu nije dostavljena, a zahtjev za povlašteno tarifno postupanje temelji se na tvrdnji o podrijetlu u skladu s člankom 3.16. stavkom 2. točkom (a); ili
- iii. informacije koje je dostavio uvoznik nisu dostatne da se potvrdi status proizvoda s podrijetlom, a zahtjev za povlašteno tarifno postupanje temeljio se na uvoznikovu znanju iz članka 3.16. stavka 2. točke (b);

(b) ako u roku od tri mjeseca od zahtjeva za dodatne informacije u skladu s člankom 3.22. stavkom 5.:

- i. uvoznik nije dostavio odgovor; ili

- ii. informacije koje je dostavio uvoznik nisu dostatne za potvrdu da je riječ o proizvodu s podrijetlom;

(c) ako u roku od 10 mjeseci od zahtjeva za informacije u skladu s člankom 3.23. stavkom 2.:

- i. carinsko tijelo stranke izvoznice nije dostavilo odgovor; ili

- ii. informacije koje je dostavilo carinsko tijelo stranke izvoznice nisu dostatne za potvrdu statusa proizvoda s podrijetlom.

2. Carinsko tijelo stranke uvoznice može odbiti zahtjev za povlašteno tarifno postupanje ako uvoznik koji je podnio zahtjev ne ispunjava druge zahtjeve iz ovog poglavlja osim onih koji se odnose na status proizvoda s podrijetlom.

3. Ako carinsko tijelo stranke uvoznice ima dovoljno razloga za odbijanje zahtjeva za povlašteno tarifno postupanje u skladu sa stavkom 1. ovog članka, a carinsko tijelo stranke izvoznice dostavilo je mišljenje u skladu s člankom 3.23. stavkom 5. točkom (b) kojim se potvrđuje status proizvoda s podrijetlom, carinsko tijelo stranke uvoznice obavještuje carinsko tijelo stranke izvoznice o svojoj namjeri da odbije zahtjev za povlašteno tarifno postupanje u roku od dva mjeseca od primitka tog mišljenja.

4. Ako je dostavljena obavijest iz stavka 3., savjetovanje se održava na zahtjev jedne od stranaka u roku od tri mjeseca od datuma zaprimanja te obavijesti. Rok za savjetovanje može se produljiti za svaki slučaj posebno na temelju međusobnog dogovora carinskih tijela stranaka. Savjetovanje se može održati u skladu s postupkom koji je utvrdio Pododbor.

5. Po isteku roka za savjetovanje carinsko tijelo stranke uvoznice odbija zahtjev za povlašteno tarifno postupanje samo ako ne može potvrditi status proizvoda s podrijetlom i nakon što je uvozniku odobrilo saslušanje.

ČLANAK 3.26.

Povjerljivost

1. Svaka stranka čuva, u skladu sa svojim zakonima i propisima, povjerljivost informacija koje joj je dostavila druga stranka u skladu s ovim poglavljem i te informacije štiti od otkrivanja.

2. Informacije koje su pribavila tijela stranke uvoznice smiju upotrebljavati samo ta tijela za potrebe ovog poglavlja.

3. Svaka stranka osigurava da se povjerljive informacije prikupljene na temelju ovog poglavlja ne upotrebljavaju u druge svrhe osim za primjenu i izvršavanje odluka i utvrđenih činjenica u vezi s podrijetlom proizvoda i carinskim pitanjima, osim uz dopuštenje osobe ili stranke koja je dostavila te povjerljive informacije.

4. Neovisno o stavku 3., stranka može dopustiti da se informacije prikupljene u skladu s ovim poglavljem upotrebljavaju u upravnim, sudskim ili kvazisudskim postupcima pokrenutima zbog nepoštovanja carinskih zakona i propisa kojima se provodi ovo poglavlje. Stranka unaprijed obavješćuje osobu ili stranku koja je dostavila predmetne informacije o takvoj upotrebi.

ČLANAK 3.27.

Povrati i zahtjevi za povlašteno tarifno postupanje nakon uvoza

1. Svaka stranka omogućava uvozniku da nakon uvoza podnese zahtjev za povlašteno tarifno postupanje i povrat preplaćenih carina za proizvod:

- (a) ako uvoznik nije podnio zahtjev za povlašteno tarifno postupanje u trenutku uvoza;
- (b) ako je zahtjev podnesen najkasnije dvije godine nakon datuma uvoza; i
- (c) ako je predmetni proizvod ispunjavao uvjete za povlašteno tarifno postupanje pri uvozu na područje stranke.

2. Kao uvjet za povlašteno tarifno postupanje na temelju zahtjeva podnesenog u skladu sa stavkom 1., stranka uvoznica može zahtijevati da uvoznik:

- (a) podnese zahtjev za povlašteno tarifno postupanje u skladu sa zakonima i propisima stranke uvoznice;
- (b) dostavi tvrdnju o podrijetlu, ako je to potrebno; i
- (c) ispunji sve ostale primjenjive zahtjeve iz ovog poglavlja kao da je povlašteno tarifno postupanje bilo zatraženo u trenutku uvoza.

ČLANAK 3.28.

Administrativne mjere i sankcije

1. Stranka prema potrebi izriče administrativne mjere i sankcije, u skladu sa svojim zakonima i propisima, osobi koja sastavi ispravu ili prouzroči sastavljanje isprave koja sadržava netočne informacije za potrebe stjecanja prava na povlašteno tarifno postupanje za proizvod ili koja ne ispunjava zahtjeve iz:

- (a) članka 3.20.;
- (b) članka 3.23. stavka 4. nedostavljanjem dokaza ili odbijanjem posjeta; ili

- (c) članka 3.17. stavka 2. time što ne ispravlja zahtjev za povlašteno tarifno postupanje naveden u carinskoj deklaraciji i ne plaća odgovarajuću carinu, ako se početni zahtjev za povlašteno postupanje temeljio na netočnim informacijama.

2. Stranka uzima u obzir članak 6. stavak 3.6. Sporazuma o WTO-u o olakšavanju trgovine ako uvoznik dobrovoljno objavi ispravak zahtjeva za povlašteno postupanje prije primitka zahtjeva za provjeru, u skladu sa zakonima i propisima te stranke.

ODJELJAK C

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 3.29.

Ceuta i Melilla

1. Za potrebe ovog poglavlja, kad je riječ o Europskoj uniji, pojam „stranka” ne uključuje Ceutu i Melillu.

2. Pri uvozu u Ceutu ili Melillu proizvodi s podrijetlom iz Čilea podliježu u svakom pogledu istom carinskom tretmanu u okviru ovog Sporazuma kao proizvodi s podrijetlom iz carinskog područja Europske unije u skladu s Protokolom 2. uz Akt o pristupanju Kraljevine Španjolske i Portugalske Republike Europskoj uniji. Čile uvozu proizvoda obuhvaćenih ovim dijelom Sporazuma koji su s podrijetlom iz Ceute i Melille odobrava isti carinski tretman kao onaj koji se odobrava proizvodima koji se uvoze i s podrijetlom su iz Europske unije.
3. Pravila o podrijetlu i postupci povezani s podrijetlom u skladu s ovim poglavljem primjenjuju se *mutatis mutandis* na proizvode izvezene iz Čilea u Ceutu i Melillu i na proizvode izvezene iz Ceute i Melille u Čile.
4. Ceuta i Melilla smatraju se jedinstvenim područjem.
5. Članak 3.3. primjenjuje se na uvoz i izvoz proizvoda između Europske unije, Čilea i Ceute i Melille.
6. U polje 3. teksta tvrdnje o podrijetlu u Prilogu 3.-C izvoznik unosi „Čile” ili „Ceuta i Melilla”, ovisno o podrijetlu proizvoda.
7. Za primjenu ovog članka u Ceuti i Melilli nadležna su carinska tijela Kraljevine Španjolske.

ČLANAK 3.30.

Izmjene

Vijeće za trgovinu može donijeti odluke o izmjeni ovog poglavlja i priloga od 3.-A do 3.-E u skladu s člankom 33.1. stavkom 6. točkom (a).

ČLANAK 3.31.

Pododbor za carinu, olakšavanje trgovine i pravila o podrijetlu

1. Pododbor za carinu, olakšavanje trgovine i pravila o podrijetlu („Pododbor”), osnovan u skladu s člankom 33.4. stavkom 1., sastavljen je od predstavnika stranaka koji su nadležni za carinu.
2. Pododbor je nadležan za djelotvornu provedbu i primjenu ovog poglavlja.
3. Za potrebe ovog poglavlja Pododbor ima sljedeće funkcije:
 - (a) revidira i donosi odgovarajuće preporuke, prema potrebi, Odboru za trgovinu o:
 - i. provedbi i primjeni ovog poglavlja; i

- ii. svim izmjenama ovog poglavlja i priloga od 3.-A do 3.-E koje predloži stranka;
- (b) daje prijedloge Odboru za trgovinu o donošenju objašnjenja radi lakše provedbe ovog poglavlja; i
- (c) razmatra sva ostala pitanja povezana s ovim poglavljem kako su stranke dogovorile.

ČLANAK 3.32.

Proizvodi u provozu ili na skladištenju

Stranke mogu primijeniti ovaj Sporazuma na proizvode koji su u skladu s ovim poglavljem i koji su na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma u provozu ili u privremenom smještaju u carinskom skladištu ili slobodnim zonama u Europskoj uniji ili Čileu, pod uvjetom da se carinskim tijelima stranke uvoznice podnese tvrdnja o podrijetlu.

ČLANAK 3.33.

Objašnjenja

Objašnjenja u pogledu tumačenja, primjene i upravljanja ovim poglavljem navedene su u Prilogu 3.-E.

POGLAVLJE 4.

CARINA I OLAKŠAVANJE TRGOVINE

ČLANAK 4.1.

Ciljevi

1. Stranke prepoznaju važnost carine i olakšavanja trgovine u promjenjivom svjetskom trgovinskom okruženju.
2. Stranke potvrđuju da su međunarodni trgovinski i carinski instrumenti i norme osnova za zahtjeve i postupke u pogledu uvoza, izvoza i provoza.
3. Stranke potvrđuju da carinski zakoni i propisi moraju biti nediskriminirajući i da se carinski postupci moraju temeljiti na upotrebi suvremenih metoda i djelotvornih kontrola kako bi se suzbile prijevare, zaštitili zdravlje i sigurnost potrošača i promicala zakonita trgovina. Svaka stranka trebala bi periodično preispitivati svoje carinske zakone, propise i postupke. Stranke potvrđuju i da njihovi carinski postupci ne smiju predstavljati veće administrativno opterećenje ili više ograničavati trgovinu nego što je potrebno za ostvarenje legitimnih ciljeva i da će se primjenjivati na predvidljiv, dosljedan i transparentan način.

4. Stranke su suglasne jačati suradnju kako bi osigurale da relevantni carinski zakoni, propisi, postupci te administrativni kapaciteti njihovih uprava ostvaruju ciljeve promicanja olakšavanja trgovine, osiguravajući pritom djelotvoran carinski nadzor.

ČLANAK 4.2.

Definicije

Za potrebe ovog poglavlja „carinsko tijelo” znači:

- (a) za Čile, *Servicio Nacional de Aduanas* (Nacionalna carinska služba) ili njegov pravni sljednik; i
- (b) za Europsku uniju, službe Europske komisije nadležne za carinska pitanja te carinske uprave i druga tijela država članica Europske unije nadležna za primjenu i izvršavanje carinskih zakona i propisa.

ČLANAK 4.3.

Carinska suradnja

1. Stranke surađuju u carinskim pitanjima između svojih carinskih tijela kako bi osigurale ostvarenje ciljeva iz članka 4.1.

2. Stranke razvijaju suradnju, među ostalim:

- (a) razmjenom informacija o carinskim zakonima i propisima, njihovoj provedbi i carinskim postupcima, posebno u sljedećim područjima:
 - i. pojednostavnjenje i modernizacija carinskih postupaka;
 - ii. provedba prava intelektualnog vlasništva od strane carinskih tijela;
 - iii. olakšavanje kretanja u provozu i pretovara;
 - iv. odnosi s poslovnom zajednicom; i
 - v. sigurnost lanca opskrbe i upravljanje rizicima;
- (b) zajedničkim radom na carinskim aspektima osiguravanja i olakšavanja međunarodnih trgovinskih lanaca opskrbe u skladu s Okvirom normi za osiguravanje i olakšavanje globalne trgovine SAFE Svjetske carinske organizacije („WCO”) donesenim u lipnju 2005.;
- (c) razmatranjem razvoja zajedničkih inicijativa koje se odnose na uvozne, izvozne i druge carinske postupke, uključujući razmjenu primjera najbolje prakse i tehničku pomoć, te osiguravanjem učinkovite usluge poslovnoj zajednici; takva suradnja može uključivati razmjenu informacija o carinskim laboratorijima, osposobljavanju carinskih službenika i novim tehnologijama za carinske provjere i postupke;

- (d) jačanjem suradnje u području carine u međunarodnim organizacijama kao što su WTO i WCO;
- (e) uspostavom, ako je to relevantno i primjereno, uzajamnog priznavanja programâ ovlaštenih gospodarskih subjekata, uključujući istovrijedne mjere za olakšavanje trgovine;
- (f) razmjenom informacija o tehnikama upravljanja rizikom, normama povezanim s rizicima i sigurnosnim kontrolama kako bi se, u mjeri u kojoj je to izvedivo, utvrdili minimalni standardi za tehnike upravljanja rizikom i povezani zahtjevi i programi;
- (g) radom na usklađivanju zahtjeva u pogledu podataka za uvoz, izvoz i druge carinske postupke primjenom zajedničkih normi i podatkovnih elemenata u skladu s modelom carinskih podataka WCO-a;
- (h) razmjenom iskustava u razvoju i uvođenju sustava jedinstvenog sučelja i, prema potrebi, razvijanjem zajedničkih skupova podatkovnih elemenata za te sustave;
- (i) održavanjem dijaloga između stručnjaka za politike radi promicanja korisnosti, učinkovitosti i primjenjivosti prethodnih odluka za carinska tijela i gospodarske subjekte; i

(j) razmjenom, ako je to relevantno i primjereno, određenih kategorija carinskih informacija za posebne potrebe u okviru strukturirane i redovite komunikacije carinskih tijela, odnosno radi poboljšanja upravljanja rizikom i učinkovitosti carinskih provjera usmjerenih na rizičnu robu u pogledu naplate prihoda ili sigurnosti i radi olakšavanja zakonite trgovine; takvom razmjenom ne dovode se u pitanje moguće razmjene informacija između stranaka na temelju Protokola uz ovaj Sporazum o uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima.

3. Svaka razmjena informacija između stranaka na temelju ovog poglavlja podliježe, *mutatis mutandis*, zahtjevima u pogledu povjerljivosti informacija i zaštite osobnih podataka utvrđenima u članku 12. Protokola uz ovaj Sporazum o uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima, kao i svim zahtjevima u pogledu povjerljivosti i privatnosti utvrđenima u zakonima i propisima stranaka.

ČLANAK 4.4.

Uzajamna administrativna pomoć

Stranke jedna drugoj pružaju uzajamnu administrativnu pomoć u carinskim pitanjima u skladu s Protokolom uz ovaj Sporazum o uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima.

ČLANAK 4.5.

Carinski zakoni, propisi i postupci

1. Kad je riječ o njezinim carinskim zakonima, propisima i postupcima, svaka stranka osigurava:
 - (a) da se temelje na međunarodnim instrumentima i normama u području carine i trgovine, uključujući Međunarodnu konvenciju o Harmoniziranom sustavu nazivlja i brojčanog označavanja robe sastavljenu u Bruxellesu 14. lipnja 1983., kao i Okvir normi za osiguravanje i olakšavanje globalne trgovine SAFE WCO-a i model carinskih podataka WCO-a te, ako je primjenjivo, bitnim elementima Revidirane Konvencije iz Kyota o pojednostavnjenju i usklađivanju carinskih postupaka sastavljene u Kyotu 18. svibnja 1973., koju je donijelo Vijeće Svjetske carinske organizacije u lipnju 1999.;
 - (b) da se temelje na zaštiti i olakšavanju zakonite trgovine učinkovitom provedbom zakonodavnih odredaba i usklađivanjem s njima; i
 - (c) da su razmjerni i nediskriminirajući kako bi se izbjegla nepotrebna opterećenja za gospodarske subjekte, omogućilo dodatno olakšavanje postupaka za gospodarske subjekte s visokom razinom usklađenosti, uključujući povoljan tretman u pogledu carinskih provjera prije puštanja robe, te osigurale zaštitne mjere protiv prijevara i nezakonitih ili štetnih aktivnosti.

2. Radi poboljšanja načina rada, kao i osiguranja nediskriminacije, transparentnosti, učinkovitosti, integriteta i odgovornosti u carinskom poslovanju, stranke:

- (a) ako je to moguće, pojednostavnjuju i preispituju zahtjeve i formalnosti radi brzog puštanja i carinjenja robe;
- (b) nastoje dodatno pojednostavniti i standardizirati podatke i isprave potrebne carinskim i drugim tijelima kako bi se skratilo vrijeme i smanjilo troškovno opterećenje za gospodarske subjekte, uključujući mala i srednja poduzeća; i
- (c) osiguravaju održavanje najviših standarda časnog ponašanja primjenom mjera koje odražavaju načela odgovarajućih međunarodnih konvencija i instrumenata u tom području.

ČLANAK 4.6.

Puštanje robe

Svaka stranka osigurava da njezina carinska tijela, granična tijela ili druga nadležna tijela:

- (a) osiguraju brzo puštanje robe u roku koji nije dulji od onog koji je potreban za osiguravanje usklađenosti s njezinim zakonima, propisima i formalnostima u pogledu carine i trgovine;

- (b) osiguraju prethodnu elektroničku dostavu i obradu dokumentacije i svih drugih potrebnih informacija prije dolaska robe;
- (c) omogućuju puštanje robe prije konačnog utvrđivanja carina, poreza, naknada i pristojbi, podložno polaganju jamstva, ako je propisano njezinim zakonima i drugim propisima, radi osiguravanja njihova konačnog plaćanja; i
- (d) pri naručivanju i provođenju ispitivanja koja bi mogla biti potrebna daju odgovarajuću prednost kvarljivoj robi.

ČLANAK 4.7.

Pojednostavnjeni carinski postupak

Svaka stranka donosi ili provodi mjere kojima se gospodarskim subjektima koji ispunjavaju kriterije utvrđene u njezinim zakonima i propisima omogućuju pogodnosti daljnjeg pojednostavnjenja carinskih postupaka. Takve mjere mogu uključivati carinske deklaracije koje sadržavaju smanjene skupove podataka ili popratne isprave ili periodične carinske deklaracije za utvrđivanje i plaćanje carina i poreza koji obuhvaćaju višekratni uvoz u određenom razdoblju nakon puštanja te uvezene robe ili druge postupke kojima se omogućava ubrzano puštanje određenih pošiljaka.

ČLANAK 4.8.

Ovlašteni gospodarski subjekti

1. Svaka stranka uspostavlja ili provodi program partnerstva za olakšavanje trgovine za gospodarske subjekte koji ispunjavaju utvrđene kriterije („ovlašteni gospodarski subjekti”).
2. Utvrđeni kriteriji koje moraju ispunjavati ovlašteni gospodarski subjekti odnose se na usklađenost ili rizik od neusklađenosti sa zahtjevima navedenima u zakonima, propisima i postupcima stranaka. Utvrđeni se kriteriji objavljuju i mogu uključivati:
 - (a) nepostojanje teških kršenja ili ponovljenih kršenja carinskog zakonodavstva i poreznih pravila, uključujući nepostojanje teških kaznenih djela povezanih s gospodarskim aktivnostima podnositelja zahtjeva;
 - (b) dokaz podnositelja zahtjeva o visokoj razini kontrole vlastitog poslovanja i protoka robe putem sustava upravljanja trgovinskim i, prema potrebi, prijevoznim evidencijama koji omogućuje odgovarajuće carinske provjere;
 - (c) financijsku solventnost koja se smatra dokazanom ako podnositelj zahtjeva ima dobro financijsko stanje koje mu omogućuje ispunjavanje obveza uzimajući u obzir karakteristike predmetne poslovne aktivnosti;

- (d) dokazane sposobnosti ili stručne kvalifikacije izravno povezane s aktivnošću koja se provodi;
i
 - (e) odgovarajuće standarde sigurnosti i zaštite.
3. Utvrđeni kriteriji iz stavka 2. ne smiju se oblikovati niti primjenjivati na način kojim se omogućuje ili stvara proizvoljna ili neopravdana diskriminacija među gospodarskim subjektima kad prevladavaju isti uvjeti, a u okviru tih kriterija mora se omogućiti sudjelovanje malim i srednjim poduzećima.
4. Program partnerstva za olakšavanje trgovine iz stavka 1. uključuje sljedeće pogodnosti:
- (a) niske zahtjeve u pogledu dokumentacije i podataka, ako je primjenjivo;
 - (b) manju učestalost fizičkih inspekcija ili ubrzanih pregleda, ako je primjenjivo;
 - (c) pojednostavnjene postupke puštanja i brzo puštanje, ako je primjenjivo;
 - (d) primjenu jamstava, među ostalim, ako je primjenjivo, sveobuhvatnih jamstava ili smanjenih jamstava; i
 - (e) provjeru robe u prostorijama ovlaštenoga gospodarskog subjekta ili na drugom mjestu koje su odobrila carinska tijela.

5. Program partnerstva za olakšavanje trgovine iz stavka 1. može uključivati i dodatne pogodnosti, kao što su:

- (a) odgođeno plaćanje carina, poreza, pristojbi i naknada;
- (b) jedinstvena carinska deklaracija za sav uvoz ili izvoz u određenom razdoblju; ili
- (c) dostupnost posebne kontaktne točke za pružanje pomoći u carinskim pitanjima.

ČLANAK 4.9.

Zahtjevi u pogledu podataka i dokumentacije

1. Kad je riječ o uvoznim, izvoznim i provoznim formalnostima te zahtjevima u pogledu podataka i dokumentacije, svaka stranka osigurava:

- (a) da se donose i primjenjuju radi brzog puštanja robe, pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti za puštanje;
- (b) da se donose i primjenjuju na način kojim se smanjuje vrijeme i trošak usklađivanja za trgovce ili subjekte;

- (c) da se njima najmanje ograničava trgovina ako su za ostvarenje predmetnog cilja ili ciljeva politike bile razumno dostupne dvije ili više mogućnosti; i
 - (d) da se ne provode ako više nisu potrebni, uključujući njihove dijelove.
2. Svaka stranka primjenjuje zajedničke carinske postupke i upotrebljava jedinstvene carinske isprave za puštanje robe na cijelom svojem carinskom području.

ČLANAK 4.10.

Upotreba informacijske tehnologije i elektroničkog plaćanja

1. Svaka se stranka koristi informacijskim tehnologijama kojima se ubrzavaju postupci za puštanje robe u cilju olakšavanja trgovine između stranaka.
2. Svaka stranka:
- (a) stavlja na raspolaganje elektroničkim putem carinsku deklaraciju koja je potrebna za uvoz, izvoz ili provoz robe;
 - (b) omogućuje dostavu carinske deklaracije u elektroničkom obliku;

- (c) uspostavlja mogućnost elektroničke razmjene carinskih informacija sa svojom trgovinskom zajednicom;
 - (d) promiče elektroničku razmjenu podataka između gospodarskih subjekata i carinskih tijela te drugih povezanih tijela; i
 - (e) upotrebljava elektroničke sustave za upravljanje rizikom za procjenu i usmjeravanje kojima se carinskim tijelima omogućuje da svoje inspekcije usmjere na visokorizičnu robu i kojima se olakšava puštanje i kretanje niskorizične robe.
3. Svaka stranka donosi ili provodi postupke kojima se omogućuje elektroničko plaćanje carina, poreza, naknada i pristojbi koje ubiru carinska tijela u trenutku uvoza i izvoza.

ČLANAK 4.11.

Upravljanje rizicima

1. Svaka stranka donosi ili održava sustav upravljanja rizicima za carinske provjere.
2. Svaka stranka osmišljava i primjenjuje upravljanje rizicima na način kojim se izbjegava proizvoljna ili neopravdana diskriminacija ili prikriveno ograničavanje međunarodne trgovine.

3. Svaka stranka usmjerava carinsku provjeru i druge relevantne granične provjere na visokorizične pošiljke i ubrzava puštanje niskorizičnih pošiljaka. Svaka stranka može i nasumično birati pošiljke za takve provjere kao dio svojeg upravljanja rizicima.
4. Svaka stranka temelji upravljanje rizicima na procjeni rizika na temelju odgovarajućih kriterija odabira.

ČLANAK 4.12.

Revizija nakon carinjenja

1. Radi ubrzavanja puštanja robe, svaka stranka donosi ili provodi reviziju nakon carinjenja kako bi se osigurala usklađenost s njezinim zakonima i propisima u pogledu carine i trgovine.
2. Svaka stranka provodi revizije nakon carinjenja na temelju rizika.
3. Svaka stranka transparentno provodi revizije nakon carinjenja. Ako se provede revizija i dobiju se uvjerljivi rezultati, stranka osobu čija je evidencija predmet revizije bez odgode obavješćuje o rezultatima, obrazloženju rezultata te njezinim pravima i obvezama.
4. Stranke potvrđuju da se informacije dobivene revizijom nakon carinjenja mogu koristiti u daljnjim upravnim ili sudskim postupcima.

5. Kad je god to izvedivo, svaka stranka pri primjeni upravljanja rizicima upotrebljava rezultat revizije nakon carinjenja.

ČLANAK 4.13.

Transparentnost

1. Stranke prepoznaju važnost pravodobnog savjetovanja s predstavnicima trgovine o zakonodavnim prijedlozima i općim postupcima koji se odnose na pitanja carine i trgovine. U tu svrhu svaka stranka osigurava odgovarajuća savjetovanja između uprava i poslovne zajednice.
2. Svaka stranka osigurava da njezine carine i povezani zahtjevi i postupci nastavljaju ispunjavati potrebe poslovne zajednice, slijede najbolju praksu i nastavljaju što manje ograničavati trgovinu.
3. Svaka stranka osigurava odgovarajuća redovita savjetovanja među graničnim agencijama i trgovcima ili drugi dionicima na svojem području.

4. Svaka stranka odmah na nediskriminirajući i pristupačan način, među ostalim putem interneta, i prije njihove primjene, objavljuje nove zakone i propise povezane s carinom i olakšavanjem trgovine, kao i njihove izmjene i tumačenja. Takvi zakoni i propisi, kao i njihove izmjene i tumačenja, uključuju one koji se odnose na:

- (a) postupke uvoza, izvoza i provoza, uključujući postupke u lukama, zračnim lukama i drugim ulaznim točkama, te potrebne obrasce i dokumente;
- (b) primijenjene carinske i porezne stope bilo koje vrste koje se primjenjuju na uvoz ili izvoz ili u vezi s njima;
- (c) pristojbe i naknade koje određuju državne agencije ili se one određuju za njih na uvoz, izvoz ili provoz ili u vezi s njima;
- (d) pravila za razvrstavanje ili vrednovanje proizvoda u carinske svrhe;
- (e) zakone, propise i upravne odluke opće primjene povezane s pravilima o podrijetlu;
- (f) ograničenja ili zabrane uvoza, izvoza ili provoza;
- (g) odredbe o sankcijama zbog kršenja formalnosti za uvoz, izvoz ili provoz;

- (h) sporazume s određenom zemljom ili zemljama koji se odnose na uvoz, izvoz ili provoz, ili dijelove tih sporazuma;
- (i) postupke povezane s upravljanjem tarifnim kvotama;
- (j) radno vrijeme i postupke carinskih ureda u lukama i na graničnim prijelazima;
- (k) kontaktne točke za upite za informacije; i
- (l) druge relevantne obavijesti administrativne prirode povezane s prethodno navedenim.

5. Svaka stranka osigurava razuman rok između objave¹ novih ili izmijenjenih zakona, propisa i postupaka te naknada i pristojbi i njihova stupanja na snagu.

6. Svaka stranka uspostavlja ili održava jednu ili više informacijskih točaka kako bi odgovorila na razumne upite državnih tijela, gospodarskih subjekata i drugih zainteresiranih strana o carinskim i drugim pitanjima povezanim s trgovinom. Informacijske točke odgovaraju na upite u razumnom roku koji odredi svaka stranka, a koji se može razlikovati ovisno o prirodi ili složenosti zahtjeva. Stranka ne smije naplaćivati naknadu za odgovaranje na upite ili izdavanje potrebnih obrazaca i isprava.

¹ Podrazumijeva se da se objava odnosi na javnu objavu zakona i propisa.

ČLANAK 4.14.

Prethodne odluke

1. Za potrebe ovog članka „prethodna odluka” znači pisana odluka koju se dostavlja podnositelju prije uvoza robe koja je obuhvaćena zahtjevom i u kojoj je propisan način na koji će stranka postupati s robom u trenutku uvoza s obzirom:
 - (a) na razvrstavanje robe u carinsku tarifu;
 - (b) na podrijetlo robe; i
 - (c) na sva druga pitanja koja stranke dogovore.
2. Svaka stranka izdaje prethodnu odluku putem svojih carinskih tijela. Ta se prethodna odluka izdaje u razumnom roku podnositelju pisanog zahtjeva, među ostalim u elektroničkom obliku, te sadržava sve potrebne informacije u skladu sa zakonima i propisima stranke koja izdaje odluku.
3. Prethodna odluka valjana je najmanje tri godine od datuma stupanja na snagu, osim ako su se promijenili zakoni, činjenice ili okolnosti na kojima se temelji izvorna prethodna odluka.

4. Stranka može odbiti izdati prethodnu odluku ako su činjenice i okolnosti na kojima se prethodna odluka temelji predmet upravnog ili sudskog preispitivanja ili ako se zahtjev ne odnosi ni na koju predviđenu primjenu prethodne odluke. Ako odbije izdati prethodnu odluku, stranka odmah pisanim putem obavješćuje podnositelja i navodi relevantne činjenice te osnovu za tu odluku.

5. Svaka stranka objavljuje barem:

- (a) uvjete za podnošenje zahtjeva za donošenje prethodne odluke, uključujući informacije koje treba dostaviti i njihov oblik;
- (b) rok u kojem će izdati prethodnu odluku; i
- (c) rok valjanosti prethodne odluke.

6. Ako ukine, izmijeni ili poništi prethodnu odluku, stranka podnositelju dostavlja pisanu obavijest u kojoj navodi relevantne činjenice i osnovu za svoju odluku. Stranka prethodnu odluku može ukinuti, izmijeniti ili poništiti s retroaktivnim učinkom samo ako se ta odluka temeljila na nepotpunim, netočnim, lažnim ili zavaravajućim informacijama koje je dostavio podnositelj.

7. Prethodna odluka koju je izdala stranka obvezujuća je za tu stranku u odnosu na podnositelja koji je zatražio njezino izdavanje. Prethodna odluka obvezujuća je i za podnositelja zahtjeva.

8. Svaka članica osigurava, na pisani zahtjev podnositelja, preispitivanje prethodne odluke ili odluke o ukidanju, izmjeni ili poništenju te prethodne odluke.

9. Podložno zahtjevima u pogledu povjerljivosti iz svojih zakona i propisa, svaka stranka objavljuje, među ostalim na internetu, bitne elemente svojih prethodnih odluka.

ČLANAK 4.15.

Provoz i pretovar

1. Svaka stranka osigurava olakšavanje i djelotvornu kontrolu kretanja u provozu i postupaka pretovara na svojem području.

2. Svaka stranka promiče i provodi regionalne aranžmane o provozu u cilju olakšavanja trgovine.

3. Svaka stranka osigurava suradnju i koordinaciju svojih relevantnih tijela i agencija radi olakšavanja prometa u provozu.

4. Svaka stranka dopušta da se roba namijenjena uvozu kreće unutar njezina područja pod carinskim nadzorom od ulaznog carinskog ureda do drugog carinskog ureda na njezinu području koji ju treba pustiti ili cariniti, pod uvjetom da su ispunjeni svi regulatorni zahtjevi.

ČLANAK 4.16.

Carinski posrednici

1. Stranka ne smije uvesti obvezu upotrebe carinskih posrednika kao uvjet za ispunjavanje obveza gospodarskih subjekata u pogledu uvoza, izvoza i provoza robe.
2. Svaka stranka objavljuje svoje mjere o upotrebi carinskih posrednika.
3. Pri izdavanju dozvola carinskim posrednicima stranke primjenjuju transparentna, nediskriminirajuća i proporcionalna pravila.

ČLANAK 4.17.

Pregledi robe prije otpreme

Stranke ne zahtijevaju obvezne preglede prije otpreme, kako je definirano u Sporazumu o pregledu prije otpreme, sadržanom u Prilogu 1.A Sporazumu o WTO-u, ili drugih aktivnosti pregleda koje prije carinjenja na odredištu provode privatna trgovačka društva.

ČLANAK 4.18.

Žalbe

1. Svaka stranka osigurava djelotvorne, brze, nediskriminacijske i pristupačne postupke kojima se jamči pravo na žalbu protiv upravnih postupaka, presuda ili odluka carinskih ili drugih nadležnih tijela koji utječu na uvoz ili izvoz robe ili na robu u provozu.
2. Žalbeni postupci mogu uključivati upravno preispitivanje koje provodi nadzorno tijelo i sudsko preispitivanje odluka donesenih na upravnoj razini u skladu sa zakonima i propisima stranke.
3. Pravo na žalbu ima i svaka osoba koja je carinskim ili drugim nadležnim tijelima podnijela zahtjev za odluku, a nije dobila odluku na taj zahtjev u relevantnom ograničenom roku.
4. Svaka stranka osigurava da njezina carinska ili druga nadležna tijela osobama kojima se izdaju upravne odluke dostave razloge za te odluke kako bi se, prema potrebi, olakšali žalbeni postupci.

ČLANAK 4.19.

Kazne

1. Svaka stranka osigurava da se njezinim carinskim zakonima i propisima propisuju razmjerne i nediskriminirajuće kazne za kršenja njezinih carinskih zakona, propisa ili postupovnih uvjeta.
2. Svaka stranka osigurava da se kazna zbog kršenja njezinih carinskih zakona, propisa ili postupovnih uvjeta izriče samo osobi koja je zakonski odgovorna za kršenje.
3. Svaka stranka osigurava da izrečena kazna ovisi o činjenicama i okolnostima predmeta i da je razmjerna stupnju i težini povrede. Svaka stranka dužna je izbjegavati sukobe interesa i davanje poticaja kad je riječ o procjeni i naplati kazni.
4. Svaku se stranku potiče da otkrivanje kršenja carinskih zakona, propisa ili postupovnih uvjeta carinskim tijelima razmotri kao moguću olakotnu okolnost pri utvrđivanju kazne.
5. Ako stranka izriče kaznu za kršenje svojih carinskih zakona, propisa ili postupovnih uvjeta, dostavlja pisano objašnjenje osobi kojoj izriče kaznu, navodeći prirodu kršenja i primjenjive zakone, propise ili postupke u skladu s kojima je izrečen iznos ili raspon kazne za kršenje.

ČLANAK 4.20.

Pododbor za carinu, olakšavanje trgovine i pravila o podrijetlu

1. Pododbor za carinu, olakšavanje trgovine i pravila o podrijetlu („Pododbor”) osnovan je u skladu s člankom 33.4. stavkom 1.
2. Pododbor osigurava pravilnu provedbu ovog poglavlja, provedbu prava intelektualnog vlasništva na granicama od strane nadležnih tijela u skladu s poglavljem 25. odjeljkom C pododjeljkom 2., Protokolom uz ovaj Sporazum o uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima i svim dodatnim carinskim odredbama dogovorenima između stranaka te ispituje sva pitanja koja proizlaze iz njihove primjene.
3. Funkcije pododbora uključuju:
 - (a) praćenje provedbe i upravljanja ovim poglavljem i poglavljem 3.;
 - (b) osiguravanje foruma za savjetovanje i raspravu o svim pitanjima povezanim s carinom, uključujući posebno carinske postupke, određivanje carinske vrijednosti, tarifne režime, carinsku nomenklaturu, carinsku suradnju i uzajamnu administrativnu pomoć u carinskim pitanjima;
 - (c) osiguravanje foruma za savjetovanje i raspravu o pitanjima koja se odnose na pravila o podrijetlu i administrativnu suradnju te mjere za prava intelektualnog vlasništva na granici; i

- (d) jačanje suradnje u razvoju, primjeni i izvršavanju carinskih postupaka, uzajamne administrativne pomoći u carinskim pitanjima, pravila o podrijetlu i administrativne suradnje.

4. Pododbor može davati preporuke o pitanjima obuhvaćenima stavkom 2. Vijeće za trgovinu ili Odbor za trgovinu ovlašteni su donositi odluke o uzajamnom priznavanju tehnika upravljanja rizicima, normi povezanih s rizicima, sigurnosnih kontrola i partnerskih programa za olakšavanje trgovine, uključujući aspekte kao što su prijenos podataka i uzajamno dogovorene pogodnosti.

ČLANAK 4.21.

Privremeni uvoz

1. Za potrebe ovog članka „privremeni uvoz” znači carinski postupak u okviru kojeg se određena roba, uključujući prijevozna sredstva, može unijeti na carinsko područje uvjetno oslobođena plaćanja uvoznih carina i poreza i bez primjene uvoznih zabrana ili ograničenja gospodarske naravi. Ta roba mora biti uvezena u posebne svrhe te mora biti namijenjena za ponovni izvoz unutar određenog razdoblja te ne smije biti podvrgnuta nikakvim promjenama, osim uobičajene amortizacije zbog upotrebe.

2. Svaka stranka odobrava privremeni uvoz, uz potpuno uvjetno oslobođenje od plaćanja uvoznih carina i poreza i bez primjene uvoznih ograničenja ili zabrana gospodarske naravi¹, kako je predviđeno njezinim zakonima i propisima, za sljedeće vrste robe:

- (a) roba namijenjena izlaganju ili upotrebi na izložbama, sajmovima, sastancima ili sličnim događanjima, odnosno roba namijenjena izlaganju ili predstavljanju na događanju; roba namijenjena za upotrebu u vezi s izlaganjem stranih proizvoda na događanju; oprema, uključujući opremu za usmeno prevođenje, aparati za snimanje zvuka i slike te filmovi obrazovnog, znanstvenog ili kulturnog karaktera namijenjeni za upotrebu na međunarodnim sastancima, konferencijama ili kongresima; i roba dobivena na takvim događanjima iz robe stavljene u privremeni uvoz. Svaka stranka može zahtijevati izdavanje odobrenja državnog tijela ili jamstva ili depozita prije održavanja događaja;

¹ Podrazumijeva se da privremeni uvoz robe iz stavaka 1. i 2. ovog članka koja je unesena u Čile iz Europske unije ne podliježe plaćanju pristojbe utvrđene u članku 107. Pravilnika o carini Čilea (*Ordenanza de Aduanas*) sadržanom u Dekretu br. 30 Ministarstva financija, Službeni list od 4. lipnja 2005. (*Decreto con Fuerza de Ley 30 del Ministerio de Hacienda, Diario Oficial, 04 de junio de 2005*).

- (b) profesionalna oprema, što znači oprema za tisak ili za zvučno ili televizijsko emitiranje koja je potrebna predstavnicima tiska ili organizacijama za radiodifuziju ili televiziju koje posjećuju državno područje druge zemlje u svrhu izvještavanja ili radi prijenosa ili snimanja materijala za određene programe, kinematografske opreme potrebne osobi koja posjećuje državno područje druge zemlje radi izrade određenog filma ili filmova, bilo koje druge opreme potrebne za obavljanje poziva, obrta ili zanimanja osobe koja posjećuje državno područje druge zemlje radi obavljanja određenog zadatka, ako se ne upotrebljava za industrijsku proizvodnju ili pakiranje robe ili, osim u slučaju ručnih alata, za iskorištavanje prirodnih resursa, za izgradnju, popravak ili održavanje zgrada ili za zemljane radove i slične projekte, pomoćne uređaje za prethodno navedenu opremu i pribor za njih te sastavni dijelovi uvezeni radi popravka privremeno uvezene profesionalne opreme;
- (c) roba koja se uvozi u vezi s komercijalnom djelatnošću, ali čiji uvoz sam po sebi nije komercijalna djelatnost, kao što su: ambalaža koja se uvozi puna te se ponovno izvozi prazna ili puna, ili se pak uvozi prazna, a izvozi puna; kontejneri, neovisno o tome jesu li napunjeni robom ili nisu, te pribor i oprema za privremeno uvezene kontejnere, koji se uvoze s kontejnerom, ponovno izvoze odvojeno ili s drugim kontejnerom ili se uvoze odvojeno, a ponovno izvoze s kontejnerom i sastavnim dijelovima namijenjenima za popravak kontejnera za koje je odobren privremeni uvoz; palete; uzorci; reklamni filmovi;

- (d) roba koja se uvozi isključivo u obrazovne, znanstvene ili kulturne svrhe, kao što su znanstvena oprema, pedagoški materijali, materijali za razonodu pomoraca i sva druga dobra uvezena u vezi s obrazovnim, znanstvenim ili kulturnim aktivnostima; rezervni dijelovi za znanstvenu opremu i pedagoške materijale za koje je odobren privremeni uvoz; i alati posebno konstruirani za održavanje, provjeru, kalibriranje ili popravak takve opreme;
- (e) osobni predmeti, odnosno svi predmeti, novi ili rabljeni, koje putnik može opravdano trebati za osobnu uporabu tijekom putovanja, uzimajući u obzir sve okolnosti putovanja, ali isključujući robu uvezenu u komercijalne svrhe i roba uvezena u sportske svrhe, kao što su sportska oprema i drugi predmeti koje putnik upotrebljava u sportskim natjecanjima ili prikazivanjima ili za trening koji se odvija na području privremenog uvoza;
- (f) turistički promidžbeni materijal, odnosno roba uvezena u svrhu poticanja javnosti da posjeti drugu stranu zemlju, posebno kako bi prisustvovala kulturnim, vjerskim, turističkim, sportskim ili profesionalnim sastancima ili prikazivanjima koji se tamo održavaju; svaka stranka može zahtijevati osiguranje ili polog za tu robu;
- (g) roba uvezena u humanitarne svrhe, kao što su medicinska, kirurška i laboratorijska oprema i pošiljke pomoći, kao što su vozila i druga prijevozna sredstva, pokrivači, šatori, montažne kuće ili druga roba koja je prijeko potrebna, proslijeđena kao pomoć ljudima koji su pogođeni prirodnim i sličnim katastrofama; i

- (h) životinje uvezene za posebne namjene, kao što su: policijski psi ili konji, psi tragači, psi za slijepe osobe, psi za spašavanje, sudjelovanje u priredbama, izložbama, natjecanjima ili prikazivanjima, za zabavu, kao što su cirkuske životinje, za putovanja, uključujući kućne ljubimce putnika, za obavljanje posla ili prijevoza te medicinske svrhe, kao što je isporuka otrova zmija.

3. Svaka stranka prihvaća, u skladu sa svojim zakonima i propisima¹, privremeni uvoz robe iz stavka 2. kao i karnete ATA, bez obzira na njihovo podrijetlo, izdane u drugoj stranci u skladu s Konvencijom o privremenom uvozu, sastavljenom u Istanbulu 26. lipnja 1990., potvrđene u drugoj stranci i za koje jamči udruženje koje je dio međunarodnog jamstvenog lanca, koje su ovjerila nadležna tijela i koji su valjani na carinskom području stranke uvoznice.

¹ Podrazumijeva se da se u slučaju Čilea prihvaćaju karneti ATA kako su utvrđeni Dekretom br. 103 iz 2004. Ministarstva vanjskih poslova (*Decreto N°103 de 2004 del Ministerio de Relaciones Exteriores*), koje donosi „Konvenciju o privremenom uvozu” i njezine priloge A, B1, B2 i B3, s propisno navedenim rezervama, te njezine izmjene.

ČLANAK 4.22.

Popravljena roba

1. Za potrebe ovog članka „popravak” znači bilo koji postupak obrade koji se poduzima na robu radi popravka kvara u radu ili oštećenja materijala i koji podrazumijeva ponovno uspostavljanje izvorne funkcije robe ili osiguravanje usklađenosti s tehničkim zahtjevima za njezinu uporabu bez čega se roba više ne bi mogla upotrebljavati na uobičajeni način u svrhe za koje je bila namijenjena. Popravak robe uključuje obnovu i održavanje, ali ne uključuje aktivnost ili postupak kojim se:

- (a) uništavaju osnovne značajke robe ili stvara nova ili tržišno različita roba;
- (b) nedovršena roba pretvara u gotovu robu; ili
- (c) poboljšavaju ili nadograđuju tehnička svojstva robe.

2. Stranka ne primjenjuje carinu na robu, neovisno o njezinu podrijetlu, koja ponovno ulazi na njezino carinsko područje nakon što je bila privremeno izvezena iz njezina carinskog područja u carinsko područje druge stranke radi popravka.

3. Stavak 2. ne primjenjuje se na robu koja se uvozi na carinsko skladište, u zone slobodne trgovine ili robu sličnog statusa, koja se potom izvozi radi popravka i ne uvozi se ponovno na carinsko skladište, u zone slobodne trgovine ili pod sličnim statusom.

4. Stranka ne primjenjuje carinu na robu, neovisno o njezinu podrijetlu, koja se privremeno uvozi s područja druge stranke radi popravka.

ČLANAK 4.23.

Naknade i formalnosti

1. Naknade i druge pristojbe koje stranka naplaćuje na uvoz ili izvoz ili u vezi s uvozom ili izvozom robe druge stranke ograničavaju se na približni trošak pruženih usluga i ne čine neizravnu zaštitu u odnosu na domaću robu ili oporezivanje uvoza ili izvoza u fiskalne svrhe.
2. Stranka ne naplaćuje naknade ili druge pristojbe na uvoz ili izvoz ili u vezi s uvozom ili izvozom robe druge stranke na *ad valorem* osnovi.
3. Svaka stranka može nametnuti pristojbe ili zahtijevati povrat troškova ako se pružaju posebne usluge, uključujući sljedeće:
 - (a) prisutnost, ako se tako zahtijeva, carinskog osoblja izvan službenog radnog vremena ili u prostorima izvan prostora carine;
 - (b) analize ili stručna izvješća o robi i poštanske naknade za povrat robe podnositelju zahtjeva, posebno u vezi s odlukama o obvezujućim informacijama ili dostavom informacija o primjeni carinskih zakona i propisa;

(c) pregled ili uzorkovanje roba u cilju provjere ili uništenja robe, koje uključuje troškove osim onih za carinsko osoblje; ili

(d) iznimne mjere provjere, kada su potrebne zbog prirode robe ili potencijalnog rizika.

4. Svaka stranka odmah objavljuje sve naknade i pristojbe koje bi mogla naplaćivati u vezi s uvozom ili izvozom u obliku koji državnim tijelima, trgovcima i drugim zainteresiranim stranama omogućuje da se upoznaju s njima.

5. Nijedna stranka ne zahtijeva konzularne transakcije, uključujući s time povezane naknade i pristojbe, u vezi s uvozom bilo koje robe druge stranke.

POGLAVLJE 5.

MJERE ZA ZAŠTITU TRGOVINE

ODJELJAK A

ANTIDAMPINŠKE I KOMPENZACIJSKE PRISTOJBE

ČLANAK 5.1.

Opće odredbe

1. Stranke potvrđuju svoja prava i obveze u skladu sa Sporazumom o antidampingu i Sporazumom o SCM-u.
2. Za potrebe ovog odjeljka ne primjenjuju se povlaštena pravila o podrijetlu iz poglavlja 3 (Pravila o podrijetlu).

ČLANAK 5.2.

Transparentnost

1. Antidampinški i antisubvencijski ispitni postupci i mjere trebali bi se upotrebljavati potpuno u skladu s relevantnim zahtjevima WTO-a utvrđenima u Sporazumu o antidampingu i Sporazumu o SCM-u te bi se trebali temeljiti na poštenom i transparentnom sustavu.
2. Svaka stranka osigurava, u najkraćem mogućem roku nakon uvođenja privremenih mjera, a u svakom slučaju prije konačnog utvrđenja, potpuno objavljivanje svih bitnih činjenica i razmatranja na kojima temelji odluku o primjeni konačnih mjera. Takvom objavom ne dovodi se u pitanje članak 6.5. Sporazuma o antidampingu ni članak 12.4. Sporazuma o SCM-u. Svaka stranka takve bitne činjenice i razmatranja objavljuje u pisanom obliku te zainteresiranim stranama daje dovoljno vremena za podnošenje primjedbi na njih.
3. Svakoj zainteresiranoj strani odobrava se mogućnost saslušanja kako bi mogla izraziti svoja stajališta tijekom antidampinškog ili antisubvencijskog ispitnog postupka, pod uvjetom da se time nepotrebno ne odgađa provođenje ispitnog postupka.

ČLANAK 5.3.

Uzimanje u obzir javnog interesa

Svaka stranka uzima u obzir stanje domaće industrije, uvoznika i njihovih reprezentativnih udruženja, reprezentativnih korisnika i reprezentativnih organizacija za zaštitu potrošača pod uvjetom da su istražnim tijelima dostavili odgovarajuće informacije u odgovarajućem roku. Stranka može odlučiti da neće primjenjivati antidampinške ili kompenzacijske mjere na temelju takvih informacija.

ČLANAK 5.4.

Pravilo niže pristojbe

Ako stranka uvede antidampinšku pristojbu na robu druge stranke, iznos te pristojbe ne smije biti veći od dampinške marže. Kad je god to moguće, antidampinška pristojba trebala bi biti niža od te stope ako bi takva niža pristojba bila dostatna za uklanjanje štete za domaću industriju.

ČLANAK 5.5.

Neprimjena rješavanja sporova

Poglavlje 31. ne primjenjuje se na ovaj odjeljak.

ODJELJAK B

GLOBALNE ZAŠTITNE MJERE

ČLANAK 5.6.

Opće odredbe

Stranke potvrđuju svoja prava i obveze na temelju članka XIX. GATT-a iz 1994., Sporazuma o zaštitnim mjerama i članka 5. Sporazuma o poljoprivredi.

ČLANAK 5.7.

Transparentnost i uvođenje konačnih mjera

1. Neovisno o članku 5.6., stranka koja pokreće ispitni postupak u pogledu globalnih zaštitnih mjera ili namjerava primijeniti globalne zaštitne mjere, na zahtjev druge stranke i pod uvjetom da ona ima znatan interes, odmah dostavlja pisanu obavijest sa svim relevantnim informacijama koje su dovele do pokretanja ispitnog postupka u pogledu globalnih zaštitnih mjera ili do primjene globalnih zaštitnih mjera, uključujući privremene nalaze ako su relevantni. Takva obavijest ne dovodi u pitanje članak 3. stavak 2. Sporazuma o zaštitnim mjerama.
2. Pri uvođenju konačnih globalnih zaštitnih mjera svaka stranka nastoji ih uvesti na način koji najmanje utječe na bilateralnu trgovinu, pod uvjetom da stranka na koju mjere utječu ima znatan interes kako je definirano u stavku 4.
3. Za potrebe stavka 2., ako stranka smatra da su pravni zahtjevi za uvođenje konačnih globalnih zaštitnih mjera ispunjeni i namjerava primijeniti takve mjere, o tome obavješćuje drugu stranku i daje mogućnost održavanja bilateralnih savjetovanja, pod uvjetom da druga stranka ima znatan interes kako je definirano u stavku 4. Ako se u roku od 15 dana od obavijesti ne postigne zadovoljavajuće rješenje, stranka uvoznica može donijeti odgovarajuće globalne zaštitne mjere za uklanjanje problema.

4. Za potrebe ovog članka smatra se da stranka ima znatan interes ako je tijekom posljednjega trogodišnjeg razdoblja, mjereno u smislu apsolutne količine ili vrijednosti, bila jedan od pet najvećih dobavljača uvezene robe.

ČLANAK 5.8.

Neprimjena rješavanja sporova

Poglavlje 31. (Rješavanje sporova između država) ne primjenjuje se na ovaj odjeljak.

ODJELJAK C

BILATERALNE ZAŠTITNE MJERE

PODODJELJAK 1.

OPĆE ODREDBE

ČLANAK 5.9.

Definicije

Za potrebe ovog odjeljka:

- (a) „domaća industrija” u odnosu na uvezenu robu znači proizvođači u cjelini koji proizvode sličnu ili izravno konkurentsku robu, koji posluju na području stranke, ili proizvođači čija ukupna proizvodnja slične ili izravno konkurentske robe čini pretežan dio ukupne domaće proizvodnje te robe;
- (b) „prijelazno razdoblje” znači:
 - i. razdoblje od sedam godina od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma; ili

- ii. za svaku robu za koju je u rasporedu iz Priloga 2. stranke koja primjenjuje bilateralnu zaštitnu mjeru predviđeno razdoblje ukidanja carina od sedam godina, razdoblje ukidanja carina za tu robu plus dvije godine.

ČLANAK 5.10.

Primjena bilateralne zaštitne mjere

1. Neovisno o odjeljku B, ako se roba s podrijetlom iz stranke zbog snižavanja ili ukidanja carine na temelju Sporazuma uvozi na područje druge stranke u toliko povećanim količinama, u apsolutnom smislu ili u odnosu na domaću proizvodnju, te pod takvim uvjetima da to uzrokuje ili bi moglo uzrokovati ozbiljnu štetu domaćim proizvođačima slične ili izravno konkurentske robe, stranka uvoznica može uvesti odgovarajuće bilateralne zaštitne mjere pod uvjetima i u skladu s postupcima utvrđenima u ovom odjeljku.
2. Ako su ispunjeni uvjeti iz stavka 1., stranka uvoznica može primijeniti jednu od sljedećih bilateralnih zaštitnih mjera:
 - (a) suspenziju daljnjeg snižavanja carinske stope na predmetnu robu kako je predviđeno ovim Sporazumom; ili

- (b) povećanje carinske stope na predmetnu robu do razine koja ne premašuje niže od sljedećeg:
- i. carinsku stopu koja se primjenjuje prema načelu najpovlaštenije države na robu u trenutku poduzimanja mjere; ili
 - ii. carinsku stopu koja se primjenjuje po načelu najpovlaštenije države na robu na dan prije datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma.

ČLANAK 5.11.

Standardi za bilateralne zaštitne mjere

1. Bilateralna zaštitna mjera ne primjenjuje se:
 - (a) osim u mjeri i onoliko dugo koliko je potrebno za sprečavanje ili otklanjanje ozbiljne štete ili prijetnje ozbiljne štete domaćoj industriji;
 - (b) dulje od dvije godine; razdoblje se može produljiti za još dvije godine ako nadležno tijelo stranke uvoznice koje provodi ispitni postupak utvrdi, u skladu s postupcima navedenima u ovom odjeljku, da je mjera i dalje nužna za sprečavanje ili ispravljanje ozbiljne štete ili prijetnje ozbiljne štete, pod uvjetom da cjelokupno razdoblje primjene bilateralne zaštitne mjere, uključujući razdoblje početne primjene i sve njegove produžetke, ne premašuje četiri godine; ili

(c) nakon isteka prijelaznog razdoblja kako je definirano u članku 5.9. točki (b).

2. Ako stranka prestane primjenjivati bilateralnu zaštitnu mjeru, carinska stopa jest stopa koja bi bila na snazi za robu u skladu s rasporedom iz Priloga 2. koji se primjenjuje na nju.

3. Kako bi se olakšala prilagodba predmetne industrije ako se očekuje da bilateralna zaštitna mjera traje dulje od jedne godine, stranka koja je primjenjuje dužna je postupno liberalizirati tu mjeru u redovitim vremenskim razmacima tijekom razdoblja primjene.

ČLANAK 5.12.

Privremene bilateralne zaštitne mjere

1. U kritičnim okolnostima u kojima bi odgoda prouzročila štetu koju bi bilo teško popraviti, stranka može privremeno primijeniti bilateralnu zaštitnu mjeru a da pritom ne ispuni zahtjeve iz članka 5.21. stavka 1., na temelju prethodnog zaključka da postoji jasan dokaz da se uvoz robe s podrijetlom iz druge stranke povećao zbog snižavanja ili ukidanja carine na temelju ovog Sporazuma i da takav uvoz uzrokuje ili može uzrokovati ozbiljnu štetu domaćoj industriji.

2. Privremena bilateralna zaštitna mjera ne primjenjuje se dulje od 200 dana i u tom razdoblju stranka koja primjenjuje mjeru postupa u skladu s relevantnim postupovnim pravilima utvrđenima u pododjeljku 2. Stranka koja primjenjuje privremenu bilateralnu zaštitnu mjeru odmah nadoknađuje sva povećanja carina ako se ispitnim postupkom opisanim u pododjeljku 2. ne utvrdi da su ispunjeni uvjeti iz članka 5.10. stavka 1. Trajanje privremene bilateralne zaštitne mjere ubraja se u razdoblje opisano u članku 5.11. stavku 1. točki (b).

3. Stranka uvoznica koja primjenjuje privremenu bilateralnu zaštitnu mjeru po uvođenju takve privremene mjere obavještuje drugu stranku i na zahtjev druge stranke odmah upućuje to pitanje na razmatranje Odboru za trgovinu.

ČLANAK 5.13.

Naknada i suspenzija koncesija

1. Stranka koja primjenjuje bilateralnu zaštitnu mjeru savjetuje se s drugom strankom čiji proizvodi podliježu mjeri kako bi se usuglasile o odgovarajućoj naknadi za liberalizaciju trgovine u obliku koncesija s bitno jednakim učincima na trgovinu. Stranka koja primjenjuje bilateralnu zaštitnu mjeru omogućuje takvo savjetovanje najkasnije 30 dana nakon primjene bilateralne zaštitne mjere.

2. Ako savjetovanja iz stavka 1. u roku od 30 dana od njihova početka ne rezultiraju dogovorom o naknadi za liberalizaciju trgovine, stranka čija roba podliježe privremenoj bilateralnoj zaštitnoj mjeri može suspendirati primjenu koncesija koje u bitnome imaju istovjetne učinke na trgovinu druge stranke.
3. Stranka čija roba podliježe bilateralnoj zaštitnoj mjeri pisanim putem obavješćuje drugu stranku najmanje 30 dana prije suspenzije primjene koncesija u skladu sa stavkom 2.
4. Obveza isplate naknade u skladu sa stavkom 1. i pravo suspenzije primjene koncesija u skladu sa stavkom 2.:
 - (a) ne provode se prva 24 mjeseca tijekom kojih je bilateralna zaštitna mjera na snazi, pod uvjetom da je bilateralna zaštitna mjera primijenjena kao posljedica apsolutnog povećanja uvoza; i
 - (b) prestaju vrijediti na dan prestanka bilateralne zaštitne mjere.

ČLANAK 5.14.

Vremenski razmak između dviju zaštitnih mjera i neusporedna primjena zaštitnih mjera

1. Stranka ne primjenjuje zaštitnu mjeru iz ovog odjeljka na uvoz robe koja je prethodno podlijeжала takvoj mjeri, osim ako je od posljednjeg prethodnog razdoblja primjene zaštitne mjere protekla polovina tog razdoblja primjene. Zaštitna mjera koja je više od jednom primijenjena na istu robu ne može se produljiti za još dvije godine kako je utvrđeno u članku 5.11. stavku 1. točki (b).
2. Stranka u odnosu na istu robu i u istom razdoblju ne smije primjenjivati:
 - (a) bilateralnu zaštitnu mjeru ili privremenu bilateralnu zaštitnu mjeru na temelju ovog Sporazuma; i
 - (b) globalnu zaštitnu mjeru u skladu s člankom XIX. GATT-a iz 1994. i Sporazumom o zaštitnim mjerama.

ČLANAK 5.15.

Najudaljenije regije¹ Europske unije

1. Ako se bilo koja roba s podrijetlom iz Čilea uvozi na područje jedne ili više najudaljenijih regija Europske unije u takvim povećanim količinama i pod takvim uvjetima da to uzrokuje ili bi moglo uzrokovati ozbiljno pogoršanje gospodarskog stanja predmetne najudaljenije regije, Europska unija, nakon što je razmotrila druga rješenja, može iznimno primijeniti bilateralne zaštitne mjere ograničene na područje predmetne najudaljenije regije.
2. Za potrebe stavka 1. „ozbiljno pogoršanje” znači velike poteškoće u gospodarskom sektoru u kojem se proizvodi slična ili izravno konkurentska roba. Ozbiljno pogoršanje utvrđuje se na temelju objektivnih čimbenika, uključujući sljedeće:
 - (a) povećanje količine uvoza u apsolutnom smislu ili u odnosu na domaću proizvodnju i uvoz iz ostalih izvora; i

¹ Na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma najudaljenije su regije Europske unije: Guadeloupe, Francuska Gijana, Martinique, Réunion, Mayotte, Sveti Martin, Azori, Madeira i Kanarski otoci. Ovaj se članak primjenjuje i na zemlju ili prekomorsko područje koje svoj status promijeni u status najudaljenije regije na temelju odluke Europskog vijeća u skladu s postupkom iz članka 355. stavka 6. Ugovora o funkcioniranju Europske unije od datuma donošenja te odluke. U slučaju da najudaljenija regija Europske unije nakon tog postupka prestane biti najudaljenija regija, ovaj se članak prestaje primjenjivati na tu zemlju ili prekomorsko područje od datuma odluke Europskog vijeća u tom pogledu. Europska unija obavješćuje Čile o svim promjenama područja koja se smatraju najudaljenijim regijama Europske unije.

(b) učinak uvoza iz stavka 1. na situaciju u predmetnoj industriji ili predmetnom gospodarskom sektoru, među ostalim na razinu prodaje, proizvodnju, financijsku situaciju i zapošljavanje.

3. Ne dovodeći u pitanje stavak 1., ostale odredbe ovog odjeljka primjenjive na bilateralne zaštitne mjere primjenjuju se i na sve zaštitne mjere donesene na temelju ovog članka. Svako upućivanje na „ozbiljnu štetu” u drugim odredbama ovog odjeljka smatra se „ozbiljnim pogoršanjem” kada se primjenjuje u odnosu na najudaljenije regije Europske unije.

PODODJELJAK 2.

POSTUPOVNA PRAVILA KOJA SE PRIMJENJUJU NA BILATERALNE ZAŠTITNE MJERE

ČLANAK 5.16.

Mjerodavno pravo

Za primjenu bilateralnih zaštitnih mjera nadležno tijelo svake stranke koje provodi ispitni postupak postupa u skladu s odredbama ovog pododjeljka. U slučajevima koji nisu obuhvaćeni ovim pododjeljkom nadležno tijelo koje provodi ispitni postupak primjenjuje pravila utvrđena u skladu s pravom stranke tog tijela.

ČLANAK 5.17.

Pokretanje postupka zaštite

1. Nadležno tijelo stranke koje provodi ispitni postupak može pokrenuti postupak povezan s bilateralnim zaštitnim mjerama („postupak zaštite”) na temelju pisanog zahtjeva¹ koji je podnijela domaća industrija ili koji je podnesen u njezino ime, a u iznimnim okolnostima i na vlastitu inicijativu.
2. Smatra se da je zahtjev podnijela domaća industrija ili da je podnesen u njezino ime ako ga podupiru domaći proizvođači čija ukupna proizvodnja čini više od 50 % ukupne proizvodnje slične ili izravno konkurentske robe koju proizvodi taj dio domaće industrije koji podupire zahtjev ili mu se protivi. Međutim, nadležno tijelo koje provodi ispitni postupak ne pokreće ispitni postupak ako domaći proizvođači koji podupiru zahtjev ostvaruju manje od 25 % ukupne domaće proizvodnje slične ili izravno konkurentske robe koju proizvodi domaća industrija.
3. Nakon što nadležno tijelo koje provodi ispitni postupak pokrene ispitni postupak, pisani zahtjev iz stavka 1. stavlja se na raspolaganje zainteresiranim stranama, osim povjerljivih informacija koje sadržava.

¹ Kad je riječ o Europskoj uniji, taj zahtjev može podnijeti jedna ili više država članica u ime domaće industrije.

4. Nakon pokretanja postupka zaštite, nadležno tijelo koje provodi ispitni postupak objavljuje obavijest o pokretanju postupka zaštite u službenom listu stranke. U obavijesti se navodi:

- (a) subjekt koji je podnio pisani zahtjev, ako je primjenjivo;
- (b) uvezena roba koja podliježe postupku zaštite;
- (c) tarifni podbroj i tarifna oznaka u koje je razvrstana uvezena roba;
- (d) vrsta predložene mjere koja se želi primjenjivati;
- (e) javna rasprava u skladu s člankom 5.20. točkom (a) ili rok u kojem zainteresirane stranke mogu podnijeti zahtjev za saslušanje u skladu s člankom 5.20. točkom (b);
- (f) mjesto gdje se može pregledati pisani zahtjev i svi drugi dokumenti podneseni tijekom postupka koji nisu povjerljivi; i
- (g) naziv, adresa i telefonski broj ureda kojem se treba obratiti za više informacija.

5. U pogledu postupka zaštite koji je u skladu sa stavkom 1. pokrenut na temelju pisanog zahtjeva, predmetno nadležno tijelo koje provodi ispitni postupak ne objavljuje obavijest iz stavka 3. a da prethodno nije pažljivo ocijenilo ispunjava li pisani zahtjev zahtjeve domaćeg zakonodavstva i zahtjeve iz stavaka 1. i 2. te uključuje li opravdane dokaze da se uvoz robe s podrijetlom iz druge stranke povećao zbog smanjenja ili ukidanja carine u skladu s ovim Sporazumom te uzrokuje li takav uvoz ili bi mogao uzrokovati navodne ozbiljne štete.

ČLANAK 5.18.

Ispitni postupak

1. Stranka primjenjuje bilateralnu zaštitnu mjeru tek nakon što njezino nadležno tijelo provede ispitni postupak u skladu s člankom 3. stavkom 1. i člankom 4. stavkom 2. točkom (c) Sporazuma o zaštitnim mjerama. U tu se svrhu članak 3. stavak 1. i članak 4. stavak 2. točka (c) Sporazuma o zaštitnim mjerama ugrađuju *mutatis mutandis* u ovaj Sporazum i postaju njegov sastavni dio.
2. U ispitnom postupku iz stavka 1. stranka postupa u skladu sa zahtjevima iz članka 4. stavka 2. točke (a) Sporazuma o zaštitnim mjerama. U tu se svrhu članak 4. stavak 2. točka (a) Sporazuma o zaštitnim mjerama ugrađuje *mutatis mutandis* u ovaj Sporazum i postaje njegov sastavni dio.

3. Ako stranka objavi obavijest u skladu sa stavkom 1. ovog članka i člankom 3. stavkom 1. Sporazuma o zaštitnim mjerama da primjenjuje ili produljuje bilateralnu zaštitnu mjeru, ta obavijest uključuje:

- (a) dokaz o ozbiljnoj šteti ili prijetnji ozbiljne štete uzrokovanoj povećanim uvozom robe s podrijetlom iz druge stranke, kao rezultat smanjenja ili ukidanja carina u skladu s ovim Sporazumom. Ispitnim se postupkom na temelju objektivnih dokaza dokazuje uzročna veza između povećanog uvoza predmetne robe i ozbiljne štete ili prijetnje ozbiljne štete. Ispituju se i drugi poznati čimbenici osim povećanog uvoza kako bi se osiguralo da se ozbiljna šteta ili prijetnja ozbiljne štete koju uzrokuju ti drugi čimbenici ne pripiše povećanom uvozu;
- (b) točan opis robe s podrijetlom na koju se primjenjuje bilateralna zaštitna mjera, uključujući njezin tarifni broj ili podbroj prema HS-u, na kojem se temelje rasporedi o tarifnim obvezama u Prilogu 2.;
- (c) točan opis bilateralne zaštitne mjere;
- (d) datum uvođenja bilateralne zaštitne mjere, njezino očekivano trajanje i, ako je primjenjivo, rokove za postupnu liberalizaciju mjere u skladu s člankom 5.11. stavkom 3.; i
- (e) u slučaju produljenja bilateralne zaštitne mjere, dokaz da se predmetna domaća industrija prilagođava.

4. Na zahtjev stranke čija roba podliježe postupku zaštite iz ovog odjeljka, stranka koja provodi taj postupak započinje savjetovanje sa strankom koja je podnijela zahtjev kako bi preispitala obavijest iz stavka 1. ili svaku javnu obavijest ili izvješće koje je izdalo nadležno tijelo koje provodi ispitni postupak u vezi s postupkom zaštite.

5. Svaka stranka osigurava da njezino nadležno tijelo koje provodi ispitni postupak dovrši sve ispitne postupke u skladu s ovim člankom u roku od 12 mjeseci od datuma njihova pokretanja.

ČLANAK 5.19.

Povjerljive informacije

1. Nadležno tijelo koje provodi ispitni postupak po podnošenju valjanog dokaza povjerljivo tretira sve informacije koje su po prirodi povjerljive ili koje su predočene na povjerljivoj osnovi. Takve informacije ne objavljuju se bez dozvole zainteresirane strane koja ih je dostavila.

2. Od zainteresiranih strana koje dostavljaju povjerljive informacije zahtijeva se dostava njihovih sažetaka koji nisu povjerljivi, a ako takve strane navedu da se takve informacije ne mogu sažeti, moraju navesti razloge za to. Sažeci moraju biti dovoljno detaljni kako bi omogućili razumijevanje biti informacija koje su dostavljene kao povjerljive. Međutim, ako nadležno tijelo koje provodi ispitni postupak utvrdi da zahtjev u pogledu povjerljivosti nije utemeljen, a predmetna zainteresirana strana ne želi objaviti informacije ili odobriti njihovu objavu u uopćenom ili sažetom obliku, nadležno tijelo koje provodi ispitni postupak može zanemariti takve informacije, osim ako se tom nadležnom tijelu na temelju informacija iz odgovarajućih izvora može zadovoljavajuće dokazati da su informacije točne.

ČLANAK 5.20.

Rasprave

Tijekom svakog postupka zaštite nadležno tijelo koje provodi ispitni postupak:

- (a) održava javne rasprave, nakon obavijesti u razumnom roku, kako bi se zainteresiranim stranama i svim reprezentativnim udruženjima potrošača omogućilo osobnu prisutnost ili prisutnost putem pravnog savjetnika radi iznošenja dokaza i rasprave o ozbiljnoj šteti ili prijetnji ozbiljne štete te o odgovarajućem rješenju; ili

- (b) svim zainteresiranim stranama koje su podnijele pisani zahtjev omogućava saslušanje u roku navedenom u obavijesti o pokretanju postupka iz članka 5.17. stavka 4., u kojem su navele da bi ishod ispitnog postupka vjerojatno utjecao na njih te da postoje posebni razlozi za usmeno saslušanje.

ČLANAK 5.21.

Obavijesti, razmatranje na Odboru za trgovinu i objave

1. Ako jedna od stranaka smatra da je nastupila neka od okolnosti iz članka 5.10. stavka 1. ili članka 5.15. stavka 1., odmah upućuje to pitanje na razmatranje Odboru za trgovinu. Odbor za trgovinu može dati preporuke potrebne za otklanjanje nastalih okolnosti. Ako Odbor za trgovinu ne da nikakvu preporuku u cilju otklanjanja okolnosti ili ako se u roku od 30 dana od datuma kada je stranka uputila predmet Odboru za trgovinu ne postigne nikakvo drugo zadovoljavajuće rješenje, stranka uvoznica može donijeti odgovarajuće bilateralne zaštitne mjere za otklanjanje okolnosti u skladu s ovim odjeljkom.
2. Za potrebe stavka 1. stranka uvoznica dostavlja stranci izvoznici sve relevantne informacije, uključujući dokaze o ozbiljnoj šteti ili prijetnji ozbiljne štete domaćim proizvođačima slične i izravno konkurentske robe uzrokovane povećanim uvozom, precizan opis predmetne robe i predloženu bilateralnu zaštitnu mjeru, njezin predloženi datum uvođenja i očekivano trajanje.

3. Stranka koja donosi bilateralnu zaštitnu mjeru objavljuje nalaze i obrazložene zaključke o svim bitnim činjeničnim i pravnim pitanjima u službenom listu te stranke, uključujući opis uvezene robe i stanje zbog kojeg se uvode mjere u skladu s člankom 5.10. stavkom 1. ili člankom 5.15. stavkom 1., uzročno-posljedičnu vezu između takvog stanja i povećanog uvoza te oblik, razinu i trajanje mjera.

ČLANAK 5.22.

Prihvaćanje dokumenata na engleskom jeziku u postupcima zaštite

Kako bi se olakšalo podnošenje dokumenata u postupcima zaštite, nadležno tijelo stranke koje provodi ispitni postupak dužno je prihvatiti dokumente koje su zainteresirane strane podnijele na engleskom jeziku, pod uvjetom da te stranke kasnije, u duljem roku koji odredi nadležno tijelo, dostave prijevod dokumenata na jezik postupka zaštite.

POGLAVLJE 6.

SANITARNE I FITOSANITARNE MJERE

ČLANAK 6.1.

Ciljevi

Ciljevi su ovog poglavlja:

- (a) zaštititi zdravlje ljudi, životinja i biljaka na područjima stranaka uz istodobno olakšavanje trgovine životinjama, proizvodima životinjskog podrijetla, biljkama, biljnim proizvodima i drugim proizvodima obuhvaćenima sanitarnim i fitosanitarnim mjerama između stranaka:
 - i. poboljšanjem transparentnosti, komunikacije i suradnje u vezi sa sanitarnim i fitosanitarnim mjerama među strankama;
 - ii. uspostavom mehanizama i postupaka za olakšavanje trgovine; i
 - iii. daljnjom provedbom načela Sporazuma o SPS-u;

- (b) surađivati u multilateralnim forumima i u području znanosti o sigurnosti hrane, zdravlju životinja i zaštiti bilja; i
- (c) surađivati u drugim sanitarnim ili fitosanitarnim pitanjima ili u drugim forumima.

ČLANAK 6.2.

Multilateralne obveze

Stranke potvrđuju svoja prava i obveze iz Sporazuma o WTO-u te posebno iz Sporazuma o SPS-u. Ta prava i obveze osnova su za aktivnosti stranaka u skladu s ovim poglavljem.

ČLANAK 6.3.

Područje primjene

Ovo se poglavlje primjenjuje na:

- (a) sve sanitarne i fitosanitarne mjere kako su definirane u Prilogu A Sporazumu o SPS-u u mjeri u kojoj utječu na trgovinu između stranaka;

- (b) suradnju u multilateralnim forumima priznatima u okviru Sporazuma o SPS-u;
- (c) suradnju u području znanosti o sigurnosti hrane, zdravlju životinja i zaštiti bilja; i
- (d) suradnju u vezi sa svim drugim sanitarnim ili fitosanitarnim pitanjima u bilo kojem drugom forumu, kako se stranke dogovore.

ČLANAK 6.4.

Definicije

Za potrebe ovog poglavlja i priloga od 6.-A do 6.-H:

- (a) primjenjuju se definicije iz Priloga A Sporazumu o SPS-u, kao i definicije *Codexa Alimentarius*a Svjetske organizacije za zdravlje životinja i Međunarodne konvencije o zaštiti bilja, sastavljene u Rimu 17. studenoga 1997.; i
- (b) „zaštićeno područje” znači, kad je riječ o specifičnom reguliranom štetnom organizmu, službeno definiran zemljopisni dio područja stranke za koji je poznato da se taj štetni organizam na njemu ne nalazi unatoč povoljnim uvjetima i prisutnosti u drugim dijelovima područja te stranke.

ČLANAK 6.5.

Nadležna tijela

1. Nadležna tijela stranaka jesu tijela odgovorna za provedbu mjera iz ovog poglavlja, kako je utvrđeno u Prilogu 6.-A.
2. U skladu s člankom 6.12., stranke se međusobno obavješćuju o svim znatnim promjenama u strukturi, organizaciji i podjeli nadležnosti svojih nadležnih tijela.

ČLANAK 6.6.

Priznavanje statusa u pogledu bolesti životinja i infekcija životinja te štetnih organizama

1. Na status u pogledu bolesti i infekcija životinja, uključujući zoonoze, primjenjuje se sljedeće:
 - (a) stranka uvoznica za potrebe trgovine priznaje zdravstveni status životinja stranke izvoznice ili njezinih regija kako je u pogledu bolesti životinja navedenih u Prilogu 6.-B utvrdila stranka izvoznica u skladu s Prilogom 6.-C stavkom 1. točkom (a) podtočkom i.;

- (b) ako stranka smatra da njezino područje ili bilo koja od njezinih regija ima poseban status u pogledu određene bolesti životinja osim bolesti životinja iz Priloga 6.-B, može zatražiti priznavanje tog statusa u skladu s kriterijima utvrđenima u Prilogu 6.-C stavku 3., a stranka uvoznica može zatražiti jamstva u odnosu na uvoz živih životinja i proizvoda životinjskog podrijetla koji odgovaraju dogovorenom statusu te stranke;
- (c) stranke potvrđuju da status područja ili regija ili status u sektoru ili podsektoru stranaka povezan s raširenošću ili pojavljivanjem bolesti životinja koje nisu navedene u Prilogu 6.-B ili infekcija u životinja ili s time povezanog rizika, prema potrebi, kako ga definiraju međunarodne organizacije za određivanje standarda priznate na temelju Sporazuma o SPS-u, čini osnovu za međusobnu trgovinu. Stranka uvoznica prema potrebi može zatražiti jamstva u odnosu na uvoz živih životinja i proizvoda životinjskog podrijetla koji odgovaraju definiranom statusu te stranke u skladu s preporukama organizacija za određivanje standarda; i
- (d) ne dovodeći u pitanje članke 6.9. i 6.15. i osim ako stranka uvoznica uputi izričiti prigovor i zahtijeva popratne ili dodatne informacije, savjetovanje ili provjeru u skladu s člancima 6.11. i 6.14., svaka stranka bez nepotrebnog odlaganja donosi potrebne zakonodavne i administrativne mjere kako bi se omogućila trgovina na temelju točaka (a), (b) i (c) ovog stavka.

2. Na štetne organizme primjenjuje se sljedeće:

- (a) stranke u trgovinske svrhe priznaju status štetnog organizma u pogledu štetnih organizama navedenih u Prilogu 6.-B; i
- (b) ne dovodeći u pitanje članke 6.9. i 6.15. i osim ako stranka uvoznica uputi izričiti prigovor i zahtijeva popratne ili dodatne informacije, savjetovanje ili provjeru u skladu s člancima 6.11. i 6.14., svaka stranka bez nepotrebnog odlaganja poduzima potrebne zakonodavne i administrativne mjere kako bi se omogućila trgovina na temelju točke (a) ovog stavka.

ČLANAK 6.7.

Priznavanje odluka o regionalizaciji u pogledu bolesti i infekcija životinja te štetnih organizama

- 1. Stranke priznaju koncept regionalizacije i primjenjuju ga u međusobnoj trgovini.
- 2. Odluke o regionalizaciji koje se odnose na bolesti kopnenih i vodenih životinja navedene u Dodatku 6.-B-1. i štetne organizme navedene u Dodatku 6.-B-2. donose se u skladu s Prilogom 6.-C.

3. Kad je riječ o bolestima životinja i u skladu s člankom 6.14., stranka izvoznica koja od stranke uvoznice traži priznavanje odluke o regionalizaciji obavještuje o svojim mjerama kojima se uspostavlja regionalizacija s cjelovitim objašnjenjem i popratnim podacima za utvrđene činjenice i odluke.
4. Ne dovodeći u pitanje članak 6.15. i osim ako stranka uvoznica uloži izričit prigovor i zatraži dodatne informacije, savjetovanja ili provjeru u skladu s člancima 6.11. i 6.14. u roku od 15 radnih dana od primitka odluke o regionalizaciji, stranke tu odluku smatraju prihvaćenom.
5. Savjetovanja iz stavka 4. ovog članka održavaju se u skladu s člankom 6.14. stavkom 2. Stranka uvoznica ocjenjuje dodatne informacije u roku od 15 radnih dana od primitka dodatnih informacija. Provjera iz stavka 4. ovog članka provodi se u skladu s člankom 6.11. i u roku od 25 radnih dana od primitka zahtjeva za provjeru.

6. Kad je riječ o štetnim organizmima, svaka stranka osigurava da se u trgovini biljkama, biljnim proizvodima i drugim proizvodima vodi računa o statusu štetnih organizama koji priznaje druga stranka. Stranka izvoznica koja od druge stranke traži priznavanje odluke o regionalizaciji obavješćuje drugu stranku o svojim mjerama i odlukama, u skladu s odgovarajućim Međunarodnim standardima za fitosanitarne mjere Organizacije Ujedinjenih naroda za hranu i poljoprivredu („FAO”), uključujući br. 4 „Zahtjevi za uspostavu područja bez štetnih organizama”, br. 8 „Utvrđivanje statusa štetnih organizama na određenom području” i druge međunarodne standarde za fitosanitarne mjere koje stranke smatraju primjerenima. Ne dovodeći u pitanje članak 6.15. i osim ako stranka uloži izričit prigovor i zatraži dodatne informacije, savjetovanja ili provjeru u skladu s člancima 6.11. i 6.14. u roku od tri mjeseca od primitka odluke o regionalizaciji, stranke tu odluku smatraju prihvaćenom.

7. Savjetovanja iz stavka 4. ovog članka održavaju se u skladu s člankom 6.14. stavkom 2. Stranka uvoznica ocjenjuje sve dodatne informacije u roku od tri mjeseca od primitka dodatnih informacija. Svaka stranka provodi provjeru iz stavka 4. ovog članka u skladu s člankom 6.11. i u roku od 12 mjeseci od primitka zahtjeva za provjeru, vodeći računa o biologiji štetnog organizma i predmetnog usjeva.

8. Nakon okončanja postupaka iz stavaka od 2. do 7. ovog članka i ne dovodeći u pitanje članak 6.15., svaka stranka bez nepotrebnog odgađanja poduzima potrebne zakonodavne i administrativne mjere kako bi omogućila trgovinu na toj osnovi.

ČLANAK 6.8.

Priznavanje jednakovrijednosti

1. Stranke mogu priznati jednakovrijednost u odnosu na pojedinu mjeru, skupinu mjera ili sustave koji se primjenjuju na određeni sektor ili podsektor.
2. Za priznavanje jednakovrijednosti stranke slijede postupak savjetovanja iz stavka 3. Taj postupak uključuje objektivno dokazivanje jednakovrijednosti koje provodi stranka izvoznica te objektivnu procjenu tog dokaza koju provodi stranka uvoznica radi njezina mogućeg priznavanja jednakovrijednosti.
3. Stranke u roku od tri mjeseca nakon što stranka uvoznica primi zahtjev stranke izvoznice za priznavanje jednakovrijednosti jedne ili više mjera koje utječu na jedan ili više sektora ili podsektora pokreću postupak savjetovanja koji uključuje korake utvrđene u Prilogu 6.-E. Ako stranka izvoznica podnese više zahtjeva, stranke se na zahtjev stranke uvoznice dogovaraju u okviru Pododbora iz članka 6.16. o vremenskom rasporedu na temelju kojeg pokreću postupak iz ovog stavka.
4. Ako nije drukčije dogovoreno, stranka uvoznica dovršava procjenu jednakovrijednosti, kako je utvrđeno u Prilogu 6.-E, najkasnije 180 dana nakon što od stranke izvoznice primi dokaz o jednakovrijednosti kako je utvrđeno u tom prilogu. Iznimno je u slučaju sezonskih usjeva opravdano naknadno dovršiti procjenu jednakovrijednosti, ako je to potrebno kako bi se omogućila provjera fitosanitarnih mjera tijekom odgovarajućeg razdoblja rasta usjeva.

5. Prioritetni sektori ili podsektori svake stranke za koje se može pokrenuti postupak savjetovanja iz stavka 3. ovog članka utvrđuju se, prema potrebi, redoslijedom prioriteta iz Dodatka 6.-E-1. Pododbor iz članka 6.16. može preporučiti Vijeću za trgovinu da izmijeni taj popis, uključujući redoslijed prioriteta.
6. Stranka uvoznica može povući ili suspendirati priznavanje jednakovrijednosti na temelju izmjene mjera jedne od stranaka koja utječe na predmetnu jednakovrijednost, pod uvjetom da se primjenjuju sljedeći postupci:
- (a) u skladu s člankom 6.13. stranka izvoznica obavještuje stranku uvoznicu o svakoj predloženoj izmjeni mjere stranke izvoznice za koju je priznata jednakovrijednost i o vjerojatnom učinku predložene izmjene na tu jednakovrijednost. U roku od 30 radnih dana od primitka tih informacija stranka uvoznica obavještuje stranku izvoznicu o tome hoće li ili neće nastaviti priznavati jednakovrijednost na temelju predloženih mjera; i
 - (b) u skladu s člankom 6.13. stranka uvoznica obavještuje stranku izvoznicu o svakoj predloženoj izmjeni mjere stranke uvoznice na kojoj se temelji priznavanje jednakovrijednosti i o vjerojatnom učinku predložene izmjene na to priznavanje jednakovrijednosti. Ako stranka uvoznica prestane priznavati tu jednakovrijednost, stranke mogu zajedno utvrditi uvjete za ponovno pokretanje postupka iz stavka 3. ovog članka na temelju predložene izmjene.

7. Ne dovodeći u pitanje članak 6.15., stranka uvoznica ne povlači niti suspendira priznavanje jednakovrijednosti prije nego što predložena izmjena bilo koje stranke stupi na snagu.

8. Priznavanje, povlačenje ili suspenzija priznavanja jednakovrijednosti isključivo je na strani stranke uvoznice koja djeluje u skladu sa svojim administrativnim i zakonodavnim okvirom, uključujući, kad je riječ o biljkama, biljnim proizvodima i drugoj robi, odgovarajuće komunikacije u skladu s međunarodnim standardima FAO-a za fitosanitarne mjere br. 13 „Smjernice za obavješćivanje o neusklađenostima i hitnom djelovanju” te, prema potrebi, s ostalim međunarodnim standardima za fitosanitarne mjere. Stranka uvoznica dostavlja stranci izvoznici cjelovito pisano objašnjenje i popratne podatke koji se odnose na utvrđene činjenice i odluke obuhvaćene ovim člankom. U slučaju nepriznavanja, povlačenja ili suspenzije priznavanja jednakovrijednosti stranka uvoznica obavješćuje stranku izvoznicu o uvjetima za ponovno pokretanje postupka iz stavka 3.

ČLANAK 6.9.

Transparentnost i uvjeti za trgovinu

1. Stranke primjenjuju opće uvjete uvoza. Ne dovodeći u pitanje odluke donesene u skladu s člankom 6.7., uvjeti za uvoz stranke uvoznice primjenjuju se na područje stranke izvoznice. U skladu s člankom 6.13. stranka uvoznica obavješćuje stranku izvoznicu o svojim sanitarnim i fitosanitarnim uvoznim zahtjevima. Te informacije, prema potrebi, uključuju obrasce za službene certifikate ili potvrde koje zahtijeva stranka uvoznica.

2. Svaka stranka pri obavješćivanju o izmjenama ili predloženim izmjenama uvjeta iz stavka 1. ovog članka postupi u skladu s člankom 7. i Prilogom B Sporazumu o SPS-u te naknadnim odlukama koje donese Odbor WTO-a za SPS. Ne dovodeći u pitanje članak 6.15., stranka uvoznica uzima u obzir vrijeme prijevoza između područja stranaka pri utvrđivanju datuma stupanja na snagu svih izmjena uvjeta iz stavka 1. ovog članka.
3. Ako stranka uvoznica ne ispuní zahtjeve u pogledu obavješćivanja iz stavka 2., u razdoblju od 30 dana od dana stupanja na snagu predmetne izmjene nastavlja prihvaćati sve certifikate ili potvrde kojima se jamče uvjeti za uvoz koji su se primjenjivali prije te izmjene.
4. Ako Čile odobri pristup tržištu jednom ili više sektora ili podsektora Europske unije u skladu s uvjetima iz stavka 1., Čile odobrava sve naknadne zahtjeve za izvoz koje podnesu države članice na temelju sveobuhvatne dokumentacije s informacijama koja je dostupna Europskoj komisiji, poznata kao profil zemlje, osim ako Čile zatraži dodatne informacije u ograničenim posebnim okolnostima kada to smatra primjerenim.
5. U roku od 90 dana od priznavanja jednakovrijednosti u skladu s člankom 6.8. stranka poduzima zakonodavne i administrativne mjere potrebne za provedbu tog priznavanja jednakovrijednosti kako bi omogućila trgovinu između stranaka u sektorima i podsektorima u kojima stranka uvoznica priznaje sve sanitarne i fitosanitarne mjere stranke izvoznice kao jednakovrijedne. Kad je riječ o životinjama, proizvodima životinjskog podrijetla, bilju, biljnim proizvodima i drugim proizvodima obuhvaćenima predmetnim sanitarnim i fitosanitarnim mjerama, predložak službenog certifikata ili službenog dokumenta koji zahtijeva stranka uvoznica može se zamijeniti certifikatom predviđenim u Prilogu 6.-H.

6. Kad je riječ o proizvodima iz stavka 5. u sektorima ili podsektorima za koje su kao jednakovrijedne priznate jedna mjera ili više njih, ali ne sve, stranke nastavljaju međusobnu trgovinu na temelju usklađenosti s uvjetima iz stavka 1. Na zahtjev stranke izvoznice primjenjuje se stavak 8.
7. Za potrebe ovog poglavlja stranka uvoznica ne podvrgava uvoz proizvoda druge stranke uvoznim dozvolama.
8. Kad je riječ o općim uvjetima za uvoz koji utječu na trgovinu između stranaka, stranke na zahtjev stranke izvoznice započinju savjetovanje u skladu s člankom 6.14. kako bi utvrdile alternativne ili dodatne uvjete za uvoz stranke uvoznice. Stranke te alternativne ili dodatne uvjete za uvoz, prema potrebi, temelje na mjerama stranke izvoznice koje stranka uvoznica priznaje kao jednakovrijedne. Ako se stranke dogovore o alternativnim ili dodatnim uvjetima za uvoz, stranka uvoznica u roku od 90 dana od njihove uspostave poduzima potrebne zakonodavne ili administrativne mjere kako bi dopustila uvoz na toj osnovi.
9. Kad je riječ o uvozu životinja, proizvoda životinjskog podrijetla i nusproizvoda životinjskog podrijetla, stranka uvoznica, na zahtjev stranke izvoznice popraćen odgovarajućim jamstvima, bez prethodne inspekcije i u skladu s Prilogom 6.-D odobrava postrojenja koji se nalaze na području stranke izvoznice. Ako stranka izvoznica ne zatraži dodatne informacije, stranka uvoznica u roku od 30 radnih dana od primitka zahtjeva za odobrenje popraćenog odgovarajućim jamstvima poduzima potrebne zakonodavne ili administrativne mjere kako bi dopustila uvoz na toj osnovi.

10. Prvi popis postrojenja odobrava stranka u skladu s Prilogom 6.-D.

11. Na zahtjev stranke, druga stranka dostavlja cjelovito objašnjenje i popratne podatke za utvrđene činjenice i odluke obuhvaćene ovim člankom.

ČLANAK 6.10.

Postupci certificiranja

1. Za potrebe postupaka certificiranja, stranke se pridržavaju načela i kriterija kako je utvrđeno u Prilogu 6.-H.

2. Stranka izdaje certifikate ili službene dokumente iz članka 6.9. stavaka 1. i 4. kako je utvrđeno u Prilogu 6.-H.

3. Pododbor iz članka 6.16. može preporučiti da Odbor za trgovinu ili Vijeće za trgovinu donese odluku o utvrđivanju pravila koja treba poštovati u slučaju elektroničke certifikacije, povlačenja ili zamjene certifikata.

ČLANAK 6.11.

Provjera

1. Za potrebe učinkovite provedbe ovog poglavlja svaka stranka ima pravo:
 - (a) provesti, u skladu sa smjernicama iz Priloga 6.-F, provjeru cijelog ili dijela ukupnog programa nadzora nadležnih tijela druge stranke. Troškove takvih provjera snosi stranka koja provodi provjeru;
 - (b) od datuma koji odrede stranke, zahtijevati od druge stranke cjelokupni program nadzora druge stranke ili njegov dio te izvještaj o rezultatima nadzora izvršenih u skladu s tim programom; i
 - (c) za laboratorijske testove povezane s proizvodima životinjskog podrijetla, zatražiti sudjelovanje druge stranke u periodičnom programu usporednih testova za posebne testove koje organizira referentni laboratorij stranke koja je podnijela zahtjev. Troškove povezane s tim sudjelovanjem snosi stranka sudionica.
2. Svaka stranka može podijeliti rezultate i zaključke svojih provjera s trećim zemljama te ih učiniti javno dostupnima.

3. Pododbor iz članka 6.16. može preporučiti Vijeću za trgovinu da izmijeni Prilog 6.-F, uzimajući u obzir relevantan rad međunarodnih organizacija.
4. Rezultati provjera iz ovog članka mogu doprinijeti mjerama stranke ili stranaka iz članaka od 6.6. do 6.9. i članka 6.12.

ČLANAK 6.12.

Uvozne kontrole i inspekcijske naknade

1. Uvozne kontrole pošiljaka iz stranke izvoznice koje provodi stranka uvoznica moraju biti u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu 6.-G. Rezultati tih kontrola mogu doprinijeti postupku provjere iz članka 6.11.
2. Učestalost fizičkih uvoznih kontrola koje primjenjuje svaka stranka utvrđena je u Prilogu 6.-G. Pododbor iz članka 6.16. može preporučiti Vijeću za trgovinu da izmijeni Prilog 6.-G.
3. Stranka može odstupiti od učestalosti utvrđene u Prilogu 6.-G u okviru svojih nadležnosti i u skladu sa svojim zakonima i propisima, kao posljedica napretka ostvarenog u skladu s člancima 6.8. i 6.9. ili kao posljedica provjera, savjetovanja ili drugih mjera predviđenih u ovom poglavlju.

4. Inspekcijske naknade ne smiju biti veće od troškova koji nastaju nadležnom tijelu pri obavljanju uvoznih kontrola i moraju biti pravične u odnosu na naknade koje se naplaćuju za inspekciju sličnih domaćih proizvoda.
5. Stranka uvoznica stranku izvoznicu obavještuje o svakoj izmjeni, među ostalim o razlozima za te izmjene, koja se odnosi na mjere koje utječu na uvozne kontrole i inspekcijske naknade te o svim znatnim promjenama u administrativnom postupku za takve kontrole.
6. Stranke se za proizvode iz članka 6.9. stavka 5. mogu dogovoriti da uzajamno smanje učestalost fizičkih uvoznih kontrola.
7. Pododbor može Vijeću za trgovinu preporučiti uvjete za odobrenje uvoznih kontrola svake stranke, u cilju prilagodbe njihove učestalosti ili njihove zamjene, koji će se primjenjivati od određenog datuma. Ti se uvjeti odlukom Vijeća za trgovinu uključuju u Prilog 6.-G. Od tog datuma stranke mogu jedna drugoj odobravati uvozne kontrole za određene proizvode u cilju smanjenja njihove učestalosti ili njihove zamjene.

ČLANAK 6.13.

Razmjena informacija

1. Stranke sustavno razmjenjuju informacije relevantne za provedbu ovog poglavlja radi razvijanja standarda, davanja jamstva, stvaranja međusobnog povjerenja i dokazivanja učinkovitosti provjerenih programa. Prema potrebi, razmjena informacija može uključivati razmjenu službenika.
2. Stranke razmjenjuju i informacije o drugim relevantnim temama, uključujući:
 - (a) značajne događaje povezane s proizvodima obuhvaćenima ovim poglavljem, uključujući razmjenu informacija predviđenu u člancima 6.8. i 6.9.;
 - (b) rezultate postupaka provjere predviđenih u članku 6.11.;
 - (c) rezultate uvoznih kontrola predviđenih u članku 6.12. u slučaju odbijenih pošiljaka životinja i proizvoda životinjskog podrijetla ili onih koje nisu ispunile uvjete;
 - (d) znanstvena mišljenja relevantna za ovo poglavlje i izrađena pod odgovornošću stranke; i
 - (e) brzo uzbunjivanje relevantno za trgovinu u području primjene ovog poglavlja.

3. Stranka pravodobno dostavlja znanstvene radove ili podatke relevantnom znanstvenom forumu kako bi potkrijepila sva stajališta ili tvrdnje iznesene o pitanjima koja proizlaze iz ovog poglavlja. Rezultati te ocjene dostupni su strankama.
4. Ako je stranka dostavila informacije iz ovog članka putem obavijesti WTO-u u skladu s člankom 7. i Prilogom B Sporazumu o SPS-u ili na svojoj službenoj, javno dostupnoj internetskoj stranici bez naknade, informacije predviđene u ovom članku smatraju se razmijenjenima.
5. Kad je riječ o štetnim organizmima i njihovoj poznatoj i neposrednoj opasnosti za stranku, ta se stranka izravno obavješćuje poštom ili elektroničkom poštom. Stranke se pridržavaju smjernica iz Međunarodnih standarda FAO-a za fitosanitarne mjere br. 17 „Izvješćivanje o štetnim organizmima”.
6. Stranke razmjenjuju informacije iz ovog članka elektroničkom poštom, telefaksom ili poštom.

ČLANAK 6.14.

Obavješćivanje i savjetovanje

1. Stranka u roku od dva radna dana u pisanom obliku obavješćuje drugu stranku o svakom ozbiljnom ili znatnom riziku za zdravlje ljudi, životinja i biljaka, uključujući sva hitna stanja povezana s nadzorom hrane ili situacije kada postoji jasno utvrđeni rizik od ozbiljnih zdravstvenih posljedica povezanih s konzumacijom proizvoda životinjskog podrijetla ili biljnih proizvoda, a posebno o:
 - (a) mjerama koje utječu na odluke o regionalizaciji iz članka 6.7.;
 - (b) prisutnosti ili razvoju bolesti životinja ili štetnog organizma navedenih u Prilogu 6.-B;
 - (c) nalazima od epidemiološke važnosti ili važnim povezanim rizicima u odnosu na bolesti životinja i štetne organizme koji nisu navedeni u Prilogu 6.-B ili koji su nove bolesti životinja ili štetni organizmi; i
 - (d) dodatnim mjerama koje nadilaze osnovne zahtjeve njihovih mjera poduzetih radi nadzora ili iskorjenjivanja bolesti životinja ili štetnih organizama ili radi zaštite javnog zdravlja te o promjenama u preventivnim politikama, uključujući politike cijepljenja.

2. Ako je stranka ozbiljno zabrinuta u pogledu rizika za zdravlje ljudi, životinja ili biljaka, može zatražiti savjetovanje s drugom strankom o toj situaciji. To se savjetovanje održava što je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od 13 radnih dana od zahtjeva. U tom savjetovanju svaka stranka nastoji osigurati sve potrebne informacije kako bi se izbjeglo narušavanje trgovine i kako bi se postiglo međusobno prihvatljivo rješenje u skladu sa zaštitom zdravlja ljudi, životinja i bilja.

3. Stranka može zatražiti da se savjetovanje iz stavka 2. ovog članka održava kao videokonferencija ili audiokonferencija. Stranka koja je podnijela zahtjev sastavlja zapisnik sa savjetovanja, koji podliježe odobrenju stranaka. Za potrebe tog odobrenja primjenjuje se članak 6.13. stavak 6.

ČLANAK 6.15.

Zaštitna klauzula

1. Ako stranka izvoznica poduzme domaće mjere za nadzor uzroka koji bi mogao predstavljati ozbiljan rizik za zdravlje ljudi, životinja ili biljaka, ta stranka, ne dovodeći u pitanje stavak 2., poduzima jednakovrijedne mjere za sprečavanje unošenja rizika na područje stranke uvoznice.

2. Stranka uvoznica može, na temelju ozbiljnog rizika za zdravlje ljudi, životinja ili biljaka, poduzeti privremene mjere potrebne za zaštitu zdravlja ljudi, životinja ili biljaka. Kako bi se izbjegli nepotrebni poremećaji u trgovini, stranka uvoznica razmatra najprikladnije i najproporcionalnije rješenje za pošiljke koje su u prijevozu između stranaka kada se primjenjuju takve privremene mjere.

3. Stranka koja poduzima mjere iz ovog članka obavješćuje drugu stranku o tome u roku od jednog radnog dana od odluke o provedbi tih mjera. Na zahtjev stranke i u skladu s člankom 6.14. stavkom 2. stranke održavaju savjetovanje o situaciji u roku od 13 radnih dana od obavijesti. Stranke uzimaju u obzir sve informacije iznesene tijekom tih savjetovanja i nastoje izbjeći nepotrebne poremećaje u trgovini, uzimajući u obzir, ako je to primjenjivo, ishod savjetovanja na temelju članka 6.14. stavka 2.

ČLANAK 6.16.

Pododbor za sanitarne i fitosanitarne mjere

1. Pododbor za sanitarne i fitosanitarne mjere („Pododbor”), osnovan na temelju članka 33.4. stavka 1., sastavljen je od predstavnika stranaka koji su nadležni za sanitarna i fitosanitarna pitanja.

2. Pododbor:

- (a) prati provedbu ovog poglavlja, razmatra pitanja povezana s ovim poglavljem i analizira sva pitanja koja se mogu pojaviti u vezi s njegovom provedbom; i
- (b) daje preporuke Vijeću za trgovinu za izmjene prilogâ u skladu s člankom 33.1. stavkom 6. točkom (a), posebno s obzirom na napredak postignut u okviru savjetovanja i postupaka predviđenih ovim poglavljem.

3. Pododbor se dogovara o mjerama koje treba poduzeti radi ostvarivanja ciljeva ovog poglavlja. Pododbor utvrđuje ciljeve i ključne etape za te mjere. Pododbor ocjenjuje rezultate tih mjera.

4. Pododbor može preporučiti Vijeću za trgovinu ili Odboru za trgovinu da u skladu s člankom 33.4. stavkom 2. prema potrebi osnuje tehničke radne skupine koje se sastoje od predstavnika svake stranke koji su stručnjaci te utvrđuju i rješavaju tehnička i znanstvena pitanja koja proizlaze iz primjene ovog poglavlja.

5. Pododbor može preporučiti Vijeću za trgovinu ili Odboru za trgovinu da donese odluku o posebnim poslovnicima ovog Pododbora s obzirom na specifičnost sanitarnih i fitosanitarnih pitanja.

ČLANAK 6.17.

Suradnja u okviru multilateralnih foruma

1. Stranke promiču suradnju u okviru multilateralnih foruma relevantnih za sanitarna i fitosanitarna pitanja, posebno u okviru međunarodnih tijela za normizaciju priznatih u okviru Sporazuma o SPS-u.
2. Pododbor osnovan člankom 6.16. relevantan je forum za razmjenu informacija i suradnju u pitanjima iz stavka 1. ovog članka.

ČLANAK 6.18.

Suradnja u području znanosti o sigurnosti hrane, zdravlju životinja i zaštiti bilja

1. Stranke nastoje olakšati znanstvenu suradnju između tijela stranaka nadležnih za znanstveno ocjenjivanje u područjima sigurnosti hrane, zdravlja životinja i zaštite bilja.
2. Pododbor može preporučiti Vijeću za trgovinu ili Odboru za trgovinu da u skladu s člankom 33.4. stavkom 2. osnuje tehničku radnu skupinu za znanstvenu suradnju iz stavka 1. ovog članka („radna skupina”) koja se sastoji od predstavnika znanstvenih tijela koji su stručnjaci iz stavka 1. i koje imenuje svaka stranka.

3. Vijeće za trgovinu ili Odbor za trgovinu koji osniva radnu skupinu utvrđuje mandat, opseg i program rada te radne skupine.
4. Radna skupina može razmjenjivati informacije, među ostalim:
 - (a) znanstvene i tehničke informacije; i
 - (b) informacije o prikupljanju podataka.
5. Rad radne skupine ne utječe na neovisnost nacionalnih ili regionalnih tijela svake stranke.
6. Svaka stranka osigurava da na predstavnike imenovane u skladu sa stavkom 2. ne utječu sukobi interesa prema pravu svake stranke.

ČLANAK 6.19.

Teritorijalno područje primjene za stranku Europsku uniju

1. Odstupajući od članka 33.8., kad je riječ o Europskoj uniji ovo se poglavlje primjenjuje na područja država članica kako je utvrđeno u Prilogu I. Uredbi (EU) 2017/625¹ te, kad je riječ o bilju, biljnim proizvodima i drugoj robi, kako je utvrđeno u članku 1. stavku 3. Uredbe (EU) 2016/2031².
2. Stranke razumiju da se u pogledu područja Europske unije uzimaju u obzir njegove posebnosti i da se Europska unija priznaje kao jedinstveni subjekt.

¹ Uredba (EU) 2017/625 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017. o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima kojima se osigurava primjena propisa o hrani i hrani za životinje, pravila o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja, o izmjeni uredaba (EZ) br. 999/2001, (EZ) br. 396/2005, (EZ) br. 1069/2009, (EZ) br. 1107/2009, (EU) br. 1151/2012, (EU) br. 652/2014, (EU) 2016/429 i (EU) 2016/2031 Europskog parlamenta i Vijeća, uredaba Vijeća (EZ) br. 1/2005 i (EZ) br. 1099/2009 i direktiva Vijeća 98/58/EZ, 1999/74/EZ, 2007/43/EZ, 2008/119/EZ i 2008/120/EZ te o stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 854/2004 i (EZ) br. 882/2004 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 89/608/EEZ, 89/662/EEZ, 90/425/EEZ, 91/496/EEZ, 96/23/EZ, 96/93/EZ i 97/78/EZ te Odluke Vijeća 92/438/EEZ (Uredba o službenim kontrolama) (SL L 95, 7.4.2017., str. 1.).

² Uredba (EU) 2016/2031 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o zaštitnim mjerama protiv organizama štetnih za bilje i o izmjeni uredaba (EU) br. 228/2013, (EU) br. 652/2014 i (EU) br. 1143/2014 Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 69/464/EEZ, 74/647/EEZ, 93/85/EEZ, 98/57/EZ, 2000/29/EZ, 2006/91/EZ i 2007/33/EZ (SL L 317, 23.11.2016., str. 4.).

POGLAVLJE 7.

SURADNJA U PODRUČJU ODRŽIVIH PREHRAMBENIH SUSTAVA

ČLANAK 7.1.

Cilj

Cilj je ovog poglavlja uspostaviti blisku suradnju radi prelaska na održive prehrambene sustave. Stranke prepoznaju važnost jačanja politika i definiranja programa kojima se pridonosi razvoju održivih, uključivih, zdravih i otpornih prehrambenih sustava te ulogu trgovine u ostvarivanju tog cilja.

ČLANAK 7.2.

Područje primjene

1. Ovo se poglavlje primjenjuje na suradnju između stranaka usmjerenu na poboljšanje održivosti njihovih prehrambenih sustava.

2. U ovom se poglavlju utvrđuju odredbe za suradnju u posebnim aspektima održivih prehrambenih sustava, među ostalim:

- (a) održivosti prehrambenog lanca i smanjenje gubitka i rasipanja hrane;
- (b) borbi protiv prijevara povezanih s hranom u prehrambenom lancu;
- (c) dobrobiti životinja;
- (d) borbi protiv antimikrobne otpornosti; i
- (e) smanjenju upotrebe gnojiva i kemijskih pesticida za koje je procjena rizika pokazala da uzrokuju neprihvatljive rizike za zdravlje ili okoliš.

3. Ovo se poglavlje primjenjuje i na suradnju stranaka u okviru multilateralnih foruma.

4. Ovo se poglavlje primjenjuje ne dovodeći u pitanje primjenu drugih poglavlja koja se odnose na prehrambene sustave ili održivost, posebno poglavlja 6., 9. i 26.

ČLANAK 7.3.

Definicije

1. Za potrebe ovog poglavlja:

- (a) „prehrambeni lanac” znači svi koraci od primarne proizvodnje do prodaje krajnjem potrošaču, uključujući proizvodnju, preradu, izradu, prijevoz, uvoz, skladištenje, distribuciju i prodaju krajnjem potrošaču;
- (b) „primarna proizvodnja” znači proizvodnja ili uzgoj primarnih proizvoda, uključujući žetvu, berbu, mužnju i proizvodnju domaćih životinja prije klanja, kao i lov i ribolov te sakupljanje divljih proizvoda; i
- (c) „održivi prehrambeni sustav” znači prehrambeni sustav koji osigurava sigurnu, hranjivu i dostatnu hranu za sve bez ugrožavanja gospodarskih, socijalnih i okolišnih temelja potrebnih za stvaranje sigurnosti opskrbe hranom i prehrane za buduće generacije; takav održivi prehrambeni sustav:
 - i. profitabilan je (gospodarska održivost);
 - ii. ima široke prednosti za društvo (socijalna održivost); i
 - iii. ima pozitivan ili neutralan utjecaj na prirodni okoliš, među ostalim na klimatske promjene (okolišna održivost).

ČLANAK 7.4.

Održivost prehrambenog lanca i smanjenje gubitka i rasipanja hrane

1. Stranke prepoznaju međusobnu povezanost postojećih prehrambenih sustava i klimatskih promjena. Stranke surađuju kako bi smanjile negativne učinke prehrambenih sustava na okoliš i klimu te ojačale njihovu otpornost.
2. Stranke prepoznaju da gubitak i rasipanje hrane negativno utječu na socijalnu, gospodarsku i okolišnu dimenziju prehrambenih sustava.
3. Stranke surađuju u područjima koja mogu uključivati:
 - (a) održivu proizvodnju hrane, uključujući poljoprivredu, poboljšanje dobrobiti životinja, promicanje organskog uzgoja i smanjenje upotrebe antimikrobnih sredstava, gnojiva i kemijskih pesticida za koje procjena rizika pokazuje da predstavljaju neprihvatljiv rizik za zdravlje ili okoliš;
 - (b) održivost prehrambenog lanca, uključujući proizvodnju hrane, metode i praksu prerade;
 - (c) zdravu i održivu prehranu, smanjenje ugljičnog otiska potrošnje;
 - (d) smanjenje emisija stakleničkih plinova iz prehrambenih sustava, povećanje ponora ugljika i smanjenje gubitka bioraznolikosti;

- (e) inovacije i tehnologije koje doprinose prilagodbi i otpornosti na učinke klimatskih promjena;
 - (f) izradu planova za nepredvidljive situacije kako bi se osigurala sigurnost opskrbe hranom u kriznim vremenima; i
 - (g) smanjenje gubitka i rasipanja hrane, u skladu s ciljem održivog razvoja br. 12.3 kako je definirano u Programu do 2030.
4. Suradnja u skladu s ovim člankom može uključivati razmjenu informacija, stručnog znanja i iskustava, kao i suradnju u području istraživanja i inovacija.

ČLANAK 7.5.

Borba protiv prijevara u prehrambenom lancu

1. Stranke prepoznaju da prijevare mogu utjecati na sigurnost prehrambenog lanca, ugroziti održivost prehrambenih sustava i narušiti poštenu poslovnu praksu, povjerenje potrošača i otpornost tržišta hrane.

2. Kako bi otkrile i izbjegle prijevare u prehrambenom lancu, stranke surađuju na sljedeći način:
 - (a) razmjenom informacija i iskustava radi boljeg otkrivanja i suzbijanja prijevara u prehrambenom lancu; i
 - (b) pružanjem pomoći potrebne za prikupljanje dokaza o praksi koja nije u skladu ili se sumnja da nije u skladu s njihovim pravilima ili koja predstavlja rizik za zdravlje ljudi, životinja ili biljaka ili za okoliš ili dovodi potrošače u zabludu.

ČLANAK 7.6.

Dobrobit životinja

1. Stranke prepoznaju da su životinje čuvstvena bića i da upotrebu životinja u sustavima proizvodnje hrane prati odgovornost za njihovu dobrobit. Stranke poštuju trgovinske uvjete za životinje iz uzgoja i proizvode životinjskog podrijetla čiji je cilj zaštita dobrobiti životinja.
2. Stranke nastoje postići zajednički dogovor o međunarodnim standardima za dobrobit životinja Svjetske organizacije za zdravlje životinja („WOAH”).
3. Stranke surađuju na razvoju i provedbi standarda za dobrobit životinja na poljoprivrednom gospodarstvu, tijekom prijevoza te pri klanju i usmrćivanju životinja, u skladu sa svojim zakonodavstvom.

4. Stranke jačaju svoju istraživačku suradnju u području dobrobiti životinja kako bi dodatno razvile znanstveno utemeljene standarde za dobrobit životinja.
5. Pododbor iz članka 7.8. može se baviti drugim pitanjima iz područja dobrobiti životinja.
6. Stranke razmjenjuju informacije, stručno znanje i iskustva u području dobrobiti životinja.
7. Stranke surađuju u okviru WOAHA-a i mogu surađivati u okviru drugih međunarodnih foruma u cilju promicanja daljnjeg razvoja standarda za dobrobit životinja i najbolje prakse te njihove provedbe.
8. Na temelju članka 33.4. stavka 2. Vijeće za trgovinu ili Odbor za trgovinu može osnovati tehničku radnu skupinu za potporu Pododboru iz članka 7.8. u provedbi ovog članka.

ČLANAK 7.7.

Borba protiv antimikrobne otpornosti

1. Stranke prepoznaju da je antimikrobna otpornost ozbiljna prijetnja zdravlju ljudi i životinja te da uporaba, posebno zlouporaba i prekomjerna uporaba antimikrobnih sredstava kod životinja doprinosi ukupnom razvoju antimikrobne otpornosti i predstavlja velik rizik za javno zdravlje. Stranke prepoznaju da priroda ove prijetnje zahtijeva transnacionalni pristup.
2. Svaka stranka postupno ukida uporabu antimikrobnih lijekova kao pospješivača rasta.
3. Svaka stranka, u skladu s pristupom „Jedno zdravlje”:
 - (a) uzima u obzir postojeće i buduće smjernice, standarde, preporuke i mjere koje su izrađene u okviru međunarodnih organizacija relevantnih u području oblikovanja inicijativa i nacionalnih planova u svrhu promicanja razborite i odgovorne uporabe antimikrobnih sredstava u uzgoju životinja i veterinarskoj praksi.
 - (b) promiče, kada stranke zajednički odluče, odgovornu i razboritu uporabu antimikrobnih sredstava, uključujući smanjenje uporabe antimikrobnih sredstava u uzgoju životinja i postupno ukidanje uporabe antimikrobnih sredstava kao pospješivača rasta u uzgoju životinja; i
 - (c) podupire razvoj i provedbu međunarodnih akcijskih planova za borbu protiv antimikrobne otpornosti ako stranke to smatraju primjerenim.

4. Na temelju članka 33.4. stavka 2. Vijeće za trgovinu ili Odbor za trgovinu može osnovati tehničku radnu skupinu za potporu Pododboru iz članka 7.8. u provedbi ovog članka.

ČLANAK 7.8.

Pododbor za održive prehrambene sustave

1. Pododbor za održive prehrambene sustave („Pododbor”), osnovan na temelju članka 33.4. stavka 1., sastoji se od predstavnika stranaka koji su nadležni za održive prehrambene sustave.
2. Pododbor prati provedbu ovog poglavlja i analizira sva pitanja koja se mogu pojaviti u vezi s njegovom provedbom.
3. Pododbor se dogovara o mjerama koje treba poduzeti radi ostvarivanja ciljeva ovog poglavlja. Pododbor utvrđuje ciljeve i ključne etape za te mjere i prati napredak stranaka u uspostavi održivih prehrambenih sustava. Pododbor ocjenjuje rezultate svakog razdoblja provedbe tih mjera.

4. Pododbor može preporučiti Vijeću za trgovinu ili Odboru za trgovinu, u skladu s člankom 33.4. stavkom 2., osnivanje tehničkih radnih skupina koje se sastoje od predstavnika svake stranke koji su stručnjaci kako bi se utvrdila i riješila tehnička i znanstvena pitanja koja proizlaze iz primjene ovog poglavlja.

5. Pododbor preporučuje Odboru za trgovinu da utvrdi pravila za ublažavanje mogućih sukoba interesa sudionika sastanaka Pododbora i bilo koje tehničke radne skupine iz ovog poglavlja. Odbor za trgovinu donosi odluku kojom se utvrđuju ta pravila.

ČLANAK 7.9.

Suradnja u okviru multilateralnih foruma

1. Stranke prema potrebi surađuju u okviru multilateralnih foruma kako bi potaknule globalni prelazak na održive prehrambene sustave koji doprinose postizanju međunarodno dogovorenih ciljeva u području zaštite okoliša, prirode i klime.

2. Pododbor je forum za razmjenu informacija i suradnju u pitanjima obuhvaćenima stavkom 1. ovog članka.

ČLANAK 7.10.

Dodatne odredbe

1. Aktivnosti Pododbora iz članka 7.8. ne utječu na neovisnost nacionalnih ili regionalnih tijela stranaka.
2. Ovo poglavlje ne utječe na prava ili obveze svake stranke da zaštiti povjerljive informacije u skladu sa svojim pravnim propisima. Ako stranka drugoj stranci u skladu s ovim poglavljem dostavi informacije koje se smatraju povjerljivima u skladu s njezinim pravnim propisima, druga stranka s tim informacijama postupa kao s povjerljivima, osim ako stranka koja je dostavila informacije pristane na drukčije postupanje.
3. Uz potpuno poštovanje prava svake stranke na donošenje propisa, ovo poglavlje ne tumači se kao obveza stranke:
 - (a) da izmijeni svoje uvozne zahtjeve;
 - (b) da odstupi od domaćih postupaka za pripremu i donošenje regulatornih mjera;
 - (c) da poduzme radnje koje bi ugrozile ili ometale pravodobno donošenje regulatornih mjera za ostvarenje ciljeva javne politike; ili
 - (d) da donese bilo koji konkretan regulatorni ishod.

POGLAVLJE 8.

ENERGIJA I SIROVINE

ČLANAK 8.1.

Cilj

Cilj je ovog poglavlja promicanje dijaloga i suradnje u energetsom sektoru i sektoru sirovina na obostranu korist stranaka, poticanje održive i poštene trgovine i ulaganja kojima se osiguravaju jednaki uvjeti u tim sektorima te jačanje konkurentnosti povezanih lanaca vrijednosti, uključujući dodavanje vrijednosti, u skladu s ovim Sporazumom.

ČLANAK 8.2.

Načela

1. Svaka stranka zadržava suvereno pravo da odredi jesu li određene zone unutar njezina područja, kao i u isključivom gospodarskom pojasu, raspoložive za istraživanje, proizvodnju i prijevoz energenata i sirovina.

2. U skladu s ovim poglavljem stranke ponovno potvrđuju svoje pravo na reguliranje na svojim područjima kako bi postigle legitimne ciljeve politike u području energije i sirovina.

ČLANAK 8.3.

Definicije

Za potrebe ovog poglavlja i priloga 8.-A i 8.-B:

- (a) „odobrenje” znači dopuštenje, dozvola, koncesija ili sličan administrativni ili ugovorni instrument kojim nadležno tijelo stranke subjektu daje pravo obavljanja određene gospodarske djelatnosti na području te stranke u skladu sa zahtjevima utvrđenima u odobrenju;
- (b) „uravnoteženje” znači sve aktivnosti i svi postupci, u svim vremenskim planovima, kojima operatori sustava kontinuirano osiguravaju održavanje frekvencije sustava unutar unaprijed definiranog raspona stabilnosti i usklađenost s količinom rezervi koje su potrebne s obzirom na traženu kvalitetu;
- (c) „energenti” znači roba iz koje se proizvodi energija i koja je pod odgovarajućom oznakom HS-a navedena u Prilogu 8.-A;

- (d) „ugljikovodici” znači roba navedena pod odgovarajućom oznakom HS-a u Prilogu 8.-A.;
- (e) „sirovine” znači tvari koje se upotrebljavaju u izradi industrijskih proizvoda, uključujući rude, koncentrate, trosku, pepeo i kemikalije, sirove, prerađene i rafinirane materijale, metalni otpad, otpadne materijale i otpatke za pretaljivanje; obuhvaćene poglavljima HS-a iz Priloga 8.-A;
- (f) „energija iz obnovljivih izvora” znači energija proizvedena iz solarnih izvora, izvora vjetra, vode, geotermalnih, bioloških ili oceanskih izvora ili drugih obnovljivih izvora iz okoliša;
- (g) „obnovljiva goriva” znači biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase i obnovljiva goriva nebiološkog podrijetla, uključujući obnovljiva sintetička goriva i vodik iz obnovljivih izvora;
- (h) „norme” znači norme kako je definirano u poglavlju 9.;
- (i) „operator sustava” znači:
 - i. kad je riječ o Europskoj uniji: osoba koja je odgovorna za rad, održavanje i razvoj sustava za distribuciju ili prijenos električne energije na određenom području te za osiguravanje dugoročne sposobnosti takvih sustava; i
 - ii. kad je riječ o Čileu: neovisno tijelo odgovorno za koordinaciju rada međusobno povezanih električnih sustava, koje osigurava učinkovito gospodarsko funkcioniranje te sigurnost i pouzdanost električnog sustava te omogućuje otvoren pristup prijenosnom sustavu; i

(j) „tehnički propisi” znači tehnički propisi kako su definirani u poglavlju 9.

ČLANAK 8.4.

Uvozni i izvozni monopoli

Stranka ne smije odrediti ni zadržati određeni uvozni ili izvozni monopol. Za potrebe ovog članka pojam „uvozni ili izvozni monopol” znači isključivo pravo ili ovlast koje stranka dodijeli subjektu za uvoz energenata ili sirovina iz druge stranke ili njihov izvoz u drugu stranku¹.

ČLANAK 8.5.

Izvozne cijene²

1. Stranka ne smije, uz pomoć mjera kao što su dozvole ili zahtjevi u pogledu minimalne cijene, uvesti višu cijenu za izvoz energenata ili sirovina u drugu stranku od cijene koju naplaćuje za takve energente ili sirovine namijenjene domaćem tržištu.

¹ Podrazumijeva se da se ovim člankom ne dovode u pitanje poglavlja 10., 11. i 22. i odgovarajući rasporedi te da članak ne uključuje pravo koje proizlazi iz dodjele prava intelektualnog vlasništva.

² Podrazumijeva se da se ovim člankom ne dovodi u pitanje Prilog 22.

2. Neovisno o stavku 1. ovog članka, Čile može uvesti ili provoditi mjere u cilju poticanja dodavanja vrijednosti opskrbom industrijskih sektora sirovinama po povlaštenim cijenama kako bi se mogli razvijati u Čileu, pod uvjetom da te mjere ispunjavaju uvjete utvrđene u Prilogu 8.-B.

ČLANAK 8.6.

Regulirane domaće cijene

1. Stranke prepoznaju važnost konkurentskih energetske tržišta kako bi se osigurao širok izbor u opskrbi energentima i poboljšala dobrobit potrošača. Stranke također prepoznaju da se regulatorne potrebe i pristupi mogu razlikovati među tržištima.
2. Dodatno uz stavak 1., svaka stranka, u skladu sa svojim zakonima i propisima, osigurava da se opskrba energentima temelji na tržišnim načelima.
3. Stranka može regulirati cijenu koja se naplaćuje za opskrbu energentima samo nametanjem obveze pružanja javne usluge.
4. Ako stranka uvede obvezu pružanja javne usluge, dužna je osigurati da je ta obveza jasno definirana, transparentna i nediskriminirajuća te da ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje ciljeva obveze pružanja javne usluge.

ČLANAK 8.7.

Odobrenje za istraživanje i proizvodnju energenata i sirovina

1. Ne dovodeći u pitanje poglavlje 13., ako stranka zahtijeva odobrenje za istraživanje ili proizvodnju energenata i sirovina, ta stranka osigurava da se takvo odobrenje izdaje u skladu s javnim i nediskriminacijskim postupkom¹.
2. Stranka objavljuje, između ostaloga, vrstu odobrenja, relevantno područje ili njegov dio i očekivani datum ili rok za dodjelu odobrenja, na način kojim se potencijalno zainteresiranim podnositeljima zahtjeva omogućuje da podnesu zahtjeve.
3. Stranka može odstupiti od stavka 2. ovog članka i članka 13.3. u bilo kojem od sljedećih slučajeva koji se odnose na ugljikovodike:
 - (a) područje je bilo predmet prethodnog postupka koji nije završio dodjelom odobrenja;
 - (b) područje je trajno dostupno za istraživanje ili proizvodnju energenata i sirovina; ili

¹ Podrazumijeva se da u slučaju nedosljednosti između ovog članka i poglavlja 10. i 11. te priloga 10.-A, 10.-B i 10.-C prednost imaju ta poglavlja i ti prilozi u mjeri u kojoj postoji nedosljednost.

(c) došlo je do odustajanja od izdanog odobrenja prije datuma isteka.

4. Svaka stranka može od subjekta kojem je dodijeljeno odobrenje zahtijevati da plati financijski doprinos ili doprinos u naravi. Financijski doprinos ili doprinos u naravi utvrđuje se na način koji ne utječe na upravljanje i postupak odlučivanja takvog subjekta.

5. Svaka stranka osigurava da podnositelj zahtjeva bude upoznat s razlozima za odbijanje njegova zahtjeva kako bi mu se omogućilo da prema potrebi iskoristi mogućnost žalbe ili preispitivanja. Postupci za žalbu ili preispitivanje objavljuju se unaprijed.

ČLANAK 8.8.

Procjena utjecaja na okoliš

1. Stranka osigurava provedbu procjene utjecaja na okoliš¹ prije izdavanja odobrenja za projekt ili aktivnost koja se odnosi na energiju ili sirovine koje mogu imati znatan utjecaj na stanovništvo, zdravlje ljudi, bioraznolikost, zemljište, tlo, vodu, zrak, klimu, kulturnu baštinu ili krajobraz. Tom se procjenom utvrđuju i procjenjuju takvi znatni utjecaji.

¹ Kad je riječ o Čileu, „procjena utjecaja na okoliš” znači studija utjecaja na okoliš kako je definirano u glavi 1. članku 2. slovu (i) Zakona 19.300 ili njegova sljednika i kako je uređeno člankom 11. istog zakona.

2. Svaka stranka osigurava dostupnost relevantnih informacija javnosti u okviru postupka procjene utjecaja na okoliš te javnosti daje vrijeme i priliku za sudjelovanje u tom postupku i davanje komentara.
3. Svaka stranka objavljuje i uzima u obzir nalaze procjene utjecaja na okoliš prije davanja odobrenja za projekt ili aktivnost.

ČLANAK 8.9.

Pristup treće strane infrastrukturi za prijenos energije

1. Svaka stranka osigurava da operatori sustava na njezinu području omoguće nediskriminirajući pristup energetskej infrastrukturi za prijenos električne energije bilo kojem subjektu stranaka. Pristup energetskej infrastrukturi u najvećoj mogućoj mjeri dodjeljuje se u razumnom roku od datuma kad je taj subjekt zatražio pristup.
2. Svaka stranka, u skladu sa svojim zakonima i propisima, subjektu stranke omogućuje pristup infrastrukturi za prijenos električne energije i korištenje njome pod razumnim i nediskriminirajućim uvjetima, uključujući nediskriminaciju među vrstama izvora električne energije, i po tarifama koje odražavaju troškove. Svaka stranka objavljuje uvjete za pristup infrastrukturi za prijenos energije i njezinu upotrebu.

3. Neovisno o stavku 1., stranka može u svojim zakonima i propisima uvesti ili zadržati određena odstupanja od prava na pristup treće strane na temelju objektivnih kriterija pod uvjetom da su ta odstupanja nužna da bi se ostvario legitimni cilj politike. Takva odstupanja objavljuju se prije nego što se počnu primjenjivati.

4. Stranke prepoznaju važnost pravila utvrđenih u stavcima 1., 2. i 3. i za plinsku infrastrukturu. Stranka koja ne primjenjuje takva pravila za plinsku infrastrukturu nastoji to učiniti, posebno u pogledu prijevoza obnovljivih goriva, istodobno priznajući razlike u zrelosti i organizaciji tržišta.

ČLANAK 8.10.

Pristup infrastrukturi za dobavljače električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora

1. Ne dovodeći u pitanje članke 8.7., 8.9. i 8.11., svaka stranka osigurava da se dobavljačima obnovljive energije druge stranke odobri pristup elektroenergetskoj mreži za postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora smještena na njezinu području i njezina upotreba pod razumnim i nediskriminirajućim uvjetima.

2. Za potrebe stavka 1. svaka stranka osigurava, u skladu sa svojim zakonima i propisima, da njezina poduzeća za prijenos i operatori sustava u pogledu dobavljača električne energije iz obnovljivih izvora druge stranke:

- (a) omogućuju povezivanje novih postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i elektroenergetske mreže bez nametanja diskriminirajućih uvjeta;
- (b) omogućuju pouzdanu upotrebu elektroenergetske mreže;
- (c) pružaju usluge uravnoteženja; i
- (d) osiguraju uspostavu odgovarajućih operativnih mjera povezanih s mrežom i tržištem kako bi se ograničavanje električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora svelo na najmanju moguću mjeru.

3. Stavkom 2. ne dovodi se u pitanje legitimno pravo svake stranke na reguliranje na njezinu području radi postizanja legitimnih ciljeva politike, kao što je potreba za održavanjem sigurnog rada i stabilnosti elektroenergetskog sustava, na temelju objektivnih i nediskriminirajućih kriterija.

ČLANAK 8.11.

Neovisno tijelo

1. Svaka stranka održava ili uspostavlja funkcionalno neovisno tijelo ili tijela koja:
 - (a) utvrđuju ili odobravaju uvjete te tarife za pristup elektroenergetskoj mreži i njezinu uporabu; i
 - (b) u razumnom roku rješavaju sporove povezane s odgovarajućim uvjetima i tarifama za pristup elektroenergetskoj mreži i njezinu uporabu.
2. Pri obavljanju svojih dužnosti i izvršavanju svojih ovlasti iz stavka 1. tijelo ili tijela djeluju transparentno i nepristrano u odnosu na korisnike, vlasnike i operatore sustava elektroenergetske mreže.

ČLANAK 8.12.

Suradnja u području normi

1. U cilju sprečavanja, utvrđivanja i uklanjanja nepotrebnih tehničkih prepreka trgovini energentima i sirovinama, na tu se robu i materijale primjenjuje poglavlje 9.

2. U skladu s člancima 9.4. i 9.6. stranke prema potrebi promiču suradnju između svojih relevantnih regulatornih tijela i tijela za normizaciju u područjima kao što su energetska učinkovitost, održiva energija i sirovine, u cilju doprinosa trgovini, ulaganjima i održivom razvoju, između ostalog, putem:

- (a) konvergencije ili usklađivanja, ako je moguće, svojih trenutačnih normi na temelju obostranog interesa i uzajamnosti te u skladu s modalitetima koje će dogovoriti predmetna regulatorna i normizacijska tijela;
- (b) zajedničkih analiza, metodologija i pristupa kako bi prema potrebi pomogle u uspostavi relevantnih ispitivanja i mjernih normi te olakšale tu uspostavu, u suradnji s relevantnim normizacijskim tijelima;
- (c) izrade zajedničkih normi, ako je to moguće, o energetske učinkovitosti i energiji iz obnovljivih izvora; i
- (d) promicanja normi koje se odnose na sirovinu, proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i opremu za energetske učinkovitost, uključujući dizajn i označivanje proizvoda, prema potrebi, u okviru postojećih inicijativa za međunarodnu suradnju.

3. Za potrebe provedbe ovog poglavlja stranke nastoje poticati razvoj i uporabu otvorenih normi i interoperabilnost mreža, sustava, uređaja, aplikacija ili komponenti u energetskom sektoru i sektoru sirovina.

ČLANAK 8.13.

Istraživanje, razvoj i inovacije

Stranke prepoznaju da su istraživanje, razvoj i inovacije ključni elementi za daljnji razvoj učinkovitosti, održivosti i konkurentnosti u energetske sektoru i sektoru sirovina. Stranke surađuju, prema potrebi, među ostalim:

- (a) na promicanju istraživanja, razvoja, inovacija i diseminacije okolišno prihvatljivih i troškovno učinkovitih tehnologija, postupaka i prakse u području energije i sirovina;
- (b) na promicanju dodane vrijednosti na obostranu korist stranaka i jačanju proizvodnog kapaciteta u području energije i sirovina; i
- (c) na jačanju izgradnje kapaciteta u kontekstu inicijativa za istraživanje, razvoj i inovacije.

ČLANAK 8.14.

Suradnja u području energije i sirovina

1. Stranke prema potrebi surađuju u području energije i sirovina kako bi, među ostalim:
 - (a) smanjile ili ukinule mjere koje bi same po sebi ili zajedno s drugim mjerama mogle narušiti trgovinu i ulaganja, uključujući one tehničke, regulatorne i gospodarske prirode koje utječu na energetske sektor ili sektor sirovina;
 - (b) raspravljale, kad je god to moguće, o svojim stajalištima u okviru međunarodnih foruma na kojima se raspravlja o relevantnim pitanjima trgovine i ulaganja te poticale međunarodne programe u područjima energetske učinkovitosti, obnovljive energije i sirovina; i
 - (c) promicale odgovorno poslovno ponašanje u skladu s međunarodnim standardima koje su stranke podržale ili ih podupiru, kao što su Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća, a posebno njihovo poglavlje IX. o znanosti i tehnologiji.

Tematska suradnja u području energije

2. Stranke prepoznaju potrebu za bržim iskorištavanjem obnovljivih i niskougljičnih izvora energije, povećanjem energetske učinkovitosti i promicanjem inovacija kako bi se osigurao pristup sigurnoj, održivoj i cjenovno pristupačnoj energiji. Stranke surađuju na svim relevantnim pitanjima od zajedničkog interesa, kao što su:

- (a) obnovljiva energija, posebno u pogledu tehnologija, integracije u elektroenergetski sustav i pristupa njemu, skladištenja i fleksibilnosti te cijelog lanca opskrbe vodikom iz obnovljivih izvora;
- (b) energetska učinkovitost, uključujući regulaciju, najbolju praksu te učinkovite i održive sustave grijanja i hlađenja;
- (c) uvođenje elektromobilnosti i infrastrukture za punjenje; i
- (d) otvorena i konkurentna tržišta energije.

Tematska suradnja u području sirovina

3. Stranke prepoznaju zajedničku predanost odgovornoj nabavi i održivoj proizvodnji sirovina te zajednički interes za olakšavanje integracije lanaca vrijednosti sirovina. Stranke surađuju na svim relevantnim pitanjima od zajedničkog interesa, kao što su:

- (a) odgovorna rudarska praksa i održivost lanaca vrijednosti sirovina, uključujući doprinos lanaca vrijednosti sirovina ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja;
- (b) vrijednosni lanci sirovina, uključujući dodavanje vrijednosti; i
- (c) utvrđivanje područja od zajedničkog interesa za suradnju u području istraživačkih, razvojnih i inovacijskih aktivnosti koje obuhvaćaju cijeli vrijednosni lanac sirovina, uključujući najsuvremenije tehnologije, pametno rudarenje i digitalne rudnike.

4. Pri razvoju aktivnosti suradnje stranke uzimaju u obzir dostupne resurse. Aktivnosti se mogu provoditi osobno ili svim drugim tehnološkim sredstvima koja su dostupna strankama.

5. Aktivnosti suradnje mogu se razvijati i provoditi uz sudjelovanje međunarodnih organizacija, globalnih foruma i istraživačkih institucija, kako je dogovoreno između stranaka.

ČLANAK 8.15.

Energetska tranzicija i obnovljiva goriva

1. Za potrebe provedbe ovog poglavlja stranke prepoznaju važan doprinos obnovljivih goriva, između ostaloga, vodika iz obnovljivih izvora, uključujući njihove derivate, i sintetička goriva iz obnovljivih izvora smanjenju emisija stakleničkih plinova u borbi protiv klimatskih promjena.
2. U skladu s člankom 8.12. stavkom 2. stranke prema potrebi surađuju na konvergenciji ili usklađivanju, ako je to moguće, programa certificiranja za obnovljiva goriva, primjerice u pogledu emisija tijekom životnog ciklusa i sigurnosnih standarda.
3. Kad je riječ o obnovljivim gorivima, stranke surađuju i u cilju:
 - (a) utvrđivanja, smanjenja i ukidanja, prema potrebi, mjera koje mogu narušiti bilateralnu trgovinu, uključujući mjere tehničke, regulatorne i gospodarske prirode;
 - (b) poticanja inicijativa kojima se olakšava bilateralna trgovina radi promicanja proizvodnje vodika iz obnovljivih izvora; i
 - (c) promicanja uporabe obnovljivih goriva s obzirom na njihov doprinos smanjenju emisija stakleničkih plinova.

4. Stranke prema potrebi potiču razvoj i provedbu međunarodnih normi i regulatornu suradnju u pogledu obnovljivih goriva te surađuju u okviru relevantnih međunarodnih foruma u cilju razvoja relevantnih programa certificiranja kojima se izbjegava pojava neopravdanih prepreka trgovini.

ČLANAK 8.16.

Iznimka za male i izolirane elektroenergetske sustave

1. Za potrebe provedbe ovog poglavlja stranke prepoznaju da se njihovim zakonima i propisima mogu predvidjeti posebni režimi za male i izolirane elektroenergetske sustave.
2. U skladu sa stavkom 1. stranka može zadržati, donijeti ili provesti mjere u pogledu malih i izoliranih elektroenergetskih sustava kojima se odstupa od članaka 8.6., 8.7., 8.9., 8.10. i 8.11., pod uvjetom da takve mjere ne predstavljaju prikrivena ograničenja trgovine ili ulaganja između stranaka.

ČLANAK 8.17.

Pododbor za trgovinu robom

1. Pododbor za trgovinu robom („Pododbor”) osnovan u skladu s člankom 33.4. stavkom 1. odgovoran je za provedbu ovog poglavlja i priloga 8.-A i 8.-B. Funkcije iz članka 2.18. točaka (a), (c), (d) i (e) primjenjuju se *mutatis mutandis* na ovo poglavlje.
2. U skladu s člancima 8.12., 8.13., 8.14. i 8.15. Pododbor može preporučiti strankama da uspostave ili olakšaju druga sredstva suradnje u područjima energije i sirovina.
3. Ako se stranke uzajamno dogovore, Pododbor se sastaje na sjednicama posvećenima provedbi ovog poglavlja. Pri pripremi takvih sastanaka svaka stranka može prema potrebi razmotriti doprinose relevantnih dionika ili stručnjaka.
4. Svaka stranka određuje kontaktnu točku za olakšavanje provedbe ovog poglavlja, među ostalim osiguravanjem odgovarajućeg sudjelovanja predstavnika stranke, obavještuje drugu stranku o svojim podacima za kontakt i odmah obavještuje drugu stranku o svim promjenama tih podataka za kontakt. Kad je riječ o Čileu, kontaktna točka nalazi se u Podtajništvu za međunarodne gospodarske odnose Ministarstva vanjskih poslova ili njegovu sljedniku.

POGLAVLJE 9.

TEHNIČKE PREPREKE U TRGOVINI

ČLANAK 9.1.

Cilj

Cilj je ovog poglavlja poboljšati i olakšati trgovinu robom između stranaka sprečavanjem, utvrđivanjem i uklanjanjem nepotrebnih tehničkih prepreka pri trgovanju i promicanjem bolje regulatorne suradnje.

ČLANAK 9.2.

Područje primjene

1. Ovo poglavlje primjenjuje se na pripremu, donošenje i primjenu svih normi, tehničkih propisa i postupaka ocjene sukladnosti kako su definirani u Prilogu 1. Sporazumu o TBT-u, a koji mogu utjecati na trgovinu robom između stranaka.

2. Neovisno o stavku 1., ovo se poglavlje ne primjenjuje na:
- (a) nabavne specifikacije koje državna tijela pripremaju za potrebe proizvodnje ili potrošnje tih tijela koje su obuhvaćene poglavljem 21.; ili
 - (b) sanitarne i fitosanitarne mjere obuhvaćene poglavljem 6.

ČLANAK 9.3.

Ugrađivanje određenih odredaba Sporazuma o TBT-u

Članci od 2. do 9. Sporazuma o TBT-u i prilozi od 1. do 3. tom sporazumu ugrađuju se *mutatis mutandis* u ovaj Sporazum i postaju njegov sastavni dio.

ČLANAK 9.4.

Međunarodne norme

1. Međunarodne norme koje su razvile organizacije navedene u Prilogu 9.-A smatraju se relevantnim međunarodnim normama u smislu članka 2. i 5. te Priloga 3. Sporazumu o TBT-u pod uvjetom da su te organizacije pri tom razvoju poštovale načela i postupke utvrđene u Odluci Odbora WTO-a za tehničke prepreke trgovini o načelima za razvoj međunarodnih normi, smjernica i preporuka u vezi s člancima 2. i 5. i Prilogom 3. Sporazumu o TBT-u¹.
2. Na zahtjev stranke Vijeće za trgovinu može donijeti odluku o izmjeni Priloga 9.-A u skladu s člankom 33.1. stavkom 6. točkom (a).

ČLANAK 9.5.

Tehnički propisi

1. Stranke prepoznaju važnost provedbe procjene regulatornog učinka planiranih tehničkih propisa u skladu s odgovarajućim pravilima i postupcima svake stranke.

¹ G/TBT/9, 13. studenoga 2000., Prilog 4.

2. Svaka stranka procjenjuje raspoložive regulatorne i neregulatorne alternative predloženom tehničkom propisu kojima se mogu ostvariti legitimni ciljevi stranke u skladu s člankom 2.2. Sporazuma o TBT-u.
3. Svaka stranka primjenjuje odgovarajuće međunarodne norme kao osnovu za svoje tehničke propise osim ako stranka koja izrađuje tehničke propise može dokazati da bi takve međunarodne norme bile nedjelotvorna ili neprikladna sredstva za ostvarenje postavljenih legitimnih ciljeva.
4. Ako stranka ne primjenjuje međunarodne norme kao osnovu za tehničke propise, na zahtjev druge stranke navodi sva znatna odstupanja od relevantnih međunarodnih normi i obrazlaže zašto su te norme ocijenjene kao neprimjerene ili nedjelotvorne za postavljeni cilj te dostavlja znanstvene ili tehničke dokaze na kojima se temelji takva ocjena.
5. Uz obvezu svake stranke na temelju članka 2.3. Sporazuma o TBT-u, svaka stranka, u skladu sa svojim pravilima i postupcima, preispituje svoje tehničke propise u cilju povećanja usklađenosti tih tehničkih propisa s relevantnim međunarodnim normama. Pri tom preispitivanju stranka, između ostaloga, uzima u obzir novosti u relevantnim međunarodnim normama te provjerava postoje li i dalje okolnosti koje su dovele do odstupanja u odnosu na relevantnu međunarodnu normu.

ČLANAK 9.6.

Regulatorna suradnja

1. Stranke su svjesne da postoji širok raspon mehanizama za regulatornu suradnju kojima se može pridonijeti otklanjanju tehničkih prepreka u trgovini ili izbjeći njihovo stvaranje.
2. Stranka može drugoj stranci predložiti aktivnosti regulatorne suradnje specifične za sektor u područjima obuhvaćenima ovim poglavljem. Ti se prijedlozi dostavljaju kontaktnoj točki iz članka 9.13., a sastoje se od:
 - (a) razmjena informacija o regulatornim pristupima i praksi; ili
 - (b) inicijativa za daljnje usklađivanje tehničkih propisa i postupaka ocjenjivanja sukladnosti s relevantnim međunarodnim normama.

Druga stranka u razumnom roku odgovara na prijedlog.

3. Kontaktne točke iz članka 9.13. obavješćuju Odbor za trgovinu o aktivnostima suradnje koje se provode na temelju ovog članka.
4. Stranke nastoje razmjenjivati informacije i surađivati kad je riječ o mehanizmima za olakšavanje prihvatanja rezultata ocjenjivanja sukladnosti kako bi se uklonile nepotrebne tehničke prepreke trgovini.

5. Stranke potiču suradnju između svojih organizacija nadležnih za tehničke propise, normizaciju, ocjenjivanje sukladnosti, akreditaciju i mjeriteljstvo, neovisno o tome jesu li državne ili nevladine, u cilju rješavanja različitih pitanja obuhvaćenih ovim poglavljem.

6. Ništa u ovom članku ne tumači se kao da se od stranke zahtijeva:

- (a) da odstupi od svojih postupaka za pripremu i donošenje regulatornih mjera;
- (b) da poduzme radnje koje bi ugrozile ili ometale pravodobno donošenje regulatornih mjera za ostvarenje njezinih ciljeva javne politike; ili
- (c) da ostvari konkretan regulatorni ishod.

7. Za potrebe ovog članka i odredbi o suradnji u skladu s prilogima od 9.-A do 9.-E ovom poglavljju Europska komisija djeluje u ime Europske unije.

ČLANAK 9.7.

Suradnja u području nadzora tržišta, usklađenosti i sigurnosti neprehrambenih proizvoda

1. Stranke prepoznaju važnost suradnje u području nadzora tržišta, usklađenosti i sigurnosti neprehrambenih proizvoda za olakšavanje trgovine i zaštitu potrošača i drugih korisnika te važnost izgradnje uzajamnog povjerenja na temelju razmjene informacija.
2. Za potrebe ovog članka:
 - (a) „potrošački proizvodi” znači roba namijenjena potrošačima ili za koju je vjerojatno da će ih potrošači upotrebljavati, osim hrane, medicinskih proizvoda i lijekova; i
 - (b) „nadzor tržišta” znači aktivnosti koje provode i mjere koje poduzimaju javna tijela, uključujući aktivnosti koje se poduzimaju u suradnji s gospodarskim subjektima, na temelju postupaka stranke kako bi se toj stranci omogućilo da prati ili rješava pitanja usklađenosti proizvoda sa zahtjevima utvrđenima u njezinim zakonima i propisima ili pitanja njihove sigurnosti.
3. Kako bi se zajamčilo neovisno i nepristrano funkcioniranje nadzora tržišta, svaka stranka osigurava:
 - (a) odvojenost funkcija nadzora tržišta od funkcija ocjenjivanja sukladnosti; i

(b) nepostojanje interesa koji bi utjecao na nepristranost tijela za nadzor tržišta pri kontroli ili nadzoru gospodarskih subjekata.

4. Stranke mogu surađivati i razmjenjivati informacije u području sigurnosti i usklađenosti neprehrambenih proizvoda, osobito u odnosu na sljedeće:

- (a) aktivnosti i mjere provedbe u području nadzora tržišta;
- (b) metode procjene rizika i ispitivanja proizvoda;
- (c) koordinirane opozive proizvoda ili druge slične mjere;
- (d) znanstvena, tehnička i regulatorna pitanja usmjerena na poboljšanje usklađenosti i sigurnosti neprehrambenih proizvoda;
- (e) novonastala pitanja važna za zdravlje i sigurnost;
- (f) aktivnosti povezane s normizacijom; i
- (g) razmjenu službenika.

5. Europska unija može dostavljati Čileu odabrane informacije iz svojeg sustava uzbuđivanja o potrošačkim proizvodima iz Direktive 2001/95/EZ¹ ili njegova sljednika, a Čile može Europskoj uniji dostavljati odabrane informacije o sigurnosti potrošačkih proizvoda te o poduzetim preventivnim, restriktivnim i korektivnim mjerama u pogledu potrošačkih proizvoda. Ta se razmjena informacija može odvijati u obliku:

- (a) nesustavne razmjene, u propisno opravdanim posebnim slučajevima, isključujući osobne podatke; i
- (b) sustavne razmjene koja se temelji na dogovoru utvrđenom odlukom Vijeća za trgovinu iz Priloga 9.-D.

6. Vijeće za trgovinu može odlukom utvrditi dogovor o redovitoj razmjeni informacija, među ostalim elektroničkim sredstvima, o mjerama poduzetima u pogledu nesukladnih neprehrambenih proizvoda, osim onih obuhvaćenih stavkom 5. ovog članka, kako je utvrđeno u Prilogu 9.-E.

7. Svaka stranka informacije dobivene na temelju stavaka 4., 5. i 6. koristi isključivo u svrhu zaštite potrošača, zdravlja, sigurnosti ili okoliša.

8. Svaka stranka s informacijama dobivenima na temelju stavaka 4., 5. i 6. postupa kao s povjerljivim informacijama.

¹ Direktiva 2001/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 3. prosinca 2001. o općoj sigurnosti proizvoda (SL L 11, 15.1.2002., str. 4.).

9. U dogovorima iz stavka 5. točke (b) i stavka 6. navode se opseg proizvoda, vrsta informacija koje će se razmjenjivati, načini razmjene i primjena pravila o povjerljivosti i zaštiti osobnih podataka.

10. U skladu s člankom 33.1. stavkom 6. točkom (a) Vijeće za trgovinu ovlašteno je donositi odluke radi utvrđivanja ili izmjene dogovora iz priloga 9.-D i 9.-E.

ČLANAK 9.8.

Norme

1. Radi što sveobuhvatnijeg usklađivanja normi, svaka stranka potiče normizacijska tijela osnovana na svojem području, kao i regionalna normizacijska tijela čiji su članovi stranka ili normizacijska tijela s njezina područja:

- (a) da sudjeluju, u okviru svojih resursa, u radu relevantnih međunarodnih normizacijskih tijela na pripremi međunarodnih normi;
- (b) da primijene relevantne međunarodne norme kao temelj za norme koje razvijaju, osim kad bi te međunarodne norme bile nedjelotvorne ili neprikladne, na primjer zbog nedovoljnog stupnja zaštite, temeljnih klimatskih ili zemljopisnih čimbenika ili temeljnih tehnoloških problema;

- (c) da izbjegavaju udvostručavanja ili preklapanja s radom međunarodnih normizacijskih tijela;
- (d) da u redovitim vremenskim razmacima preispituju nacionalne i regionalne norme čija osnova nisu relevantne međunarodne norme kako bi se povećala njihova usklađenost s odgovarajućim međunarodnim normama;
- (e) da surađuju s relevantnim normizacijskim tijelima druge stranke u međunarodnim normizacijskim aktivnostima, među ostalim suradnjom u međunarodnim normizacijskim tijelima ili na regionalnoj razini; i
- (f) da potiču bilateralnu suradnju između sebe i normizacijskih tijela druge stranke.

2. Stranke bi trebale razmjenjivati informacije o:

- (a) uporabi normi kao potpore tehničkim propisima; i
- (b) svojim normizacijskim postupcima i opsegu u kojem primjenjuju međunarodne, regionalne ili podregionalne norme kao osnovu za svoje nacionalne norme.

3. Ako norme postaju obvezne uključivanjem u nacrt tehničkog propisa ili postupka ocjenjivanja sukladnosti ili upućivanjem na njih, moraju se ispuniti obveze u pogledu transparentnosti iz članka 9.10. ovog Sporazuma i članaka 2. ili 5. Sporazuma o TBT-u.

ČLANAK 9.9.

Ocjenjivanje sukladnosti

1. Odredbe iz članka 9.5. koje se odnose na pripremu, donošenje i primjenu tehničkih propisa primjenjuju se *mutatis mutandis* na postupke ocjenjivanja sukladnosti.
2. Ako zahtijeva ocjenjivanje sukladnosti kao odgovarajuće jamstvo da je proizvod u skladu s tehničkim propisom, stranka:
 - (a) odabire postupke ocjenjivanja sukladnosti koji su razmjerni uključenim rizicima;
 - (b) razmatra, podložno svojim zakonima i propisima, uporabu dobavljačeve izjave o sukladnosti kao jedan od mogućih načina dokazivanja sukladnosti s tehničkim propisom; i
 - (c) na zahtjev druge stranke dostavlja informacije o kriterijima odabira postupaka ocjenjivanja sukladnosti za pojedine proizvode.
3. Ako zahtijeva ocjenu sukladnosti od treće strane kao odgovarajuće jamstvo da je proizvod u skladu s tehničkim propisom, a za tu zadaću nije predvidjela državno tijelo kako je navedeno u stavku 4., stranka:
 - (a) po mogućnosti upotrebljava akreditacije za kvalificiranje tijela za ocjenjivanje sukladnosti;

- (b) po mogućnosti primjenjuje međunarodne norme za akreditaciju i ocjenjivanje sukladnosti, kao i međunarodne sporazume koji uključuju akreditacijska tijela stranaka, na primjer putem mehanizama Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija („ILAC”) i Međunarodnog akreditacijskog foruma („IAF”);
- (c) pridružuje se ili potiče svoja tijela za ocjenjivanje sukladnosti da se pridruže svim funkcionalnim međunarodnim sporazumima ili dogovorima za usklađivanje ili olakšavanje prihvatanja rezultata ocjenjivanja sukladnosti;
- (d) ako je više tijela za ocjenjivanje sukladnosti imenovano za određeni proizvod ili skup proizvoda, osigurava da gospodarski subjekti mogu odabrati tko će provesti postupak ocjenjivanja sukladnosti;
- (e) osigurava da su tijela za ocjenjivanje sukladnosti neovisna o proizvođačima, uvoznicima i gospodarskim subjektima općenito te da među akreditacijskim tijelima i tijelima za ocjenjivanje sukladnosti ne postoji sukob interesa;
- (f) tijelima za ocjenjivanje sukladnosti omogućuje da za ispitivanja ili inspekcije povezane s ocjenjivanjem sukladnosti upotrebljavaju podizvođače, uključujući podizvođače sa sjedištem na području druge stranke. Ova točka ne smije se tumačiti na način da se stranci zabranjuje da od podizvođača zahtijeva da ispune iste zahtjeve koje tijelo za ocjenjivanje sukladnosti s kojim je sklopljen ugovor mora ispuniti kako bi samo provelo ugovorena ispitivanja ili inspekciju; i

- (g) na internetskim stranicama objavljuje popis tijela koje je imenovala za obavljanje takvih ocjenjivanja sukladnosti i relevantne informacije o tome što je obuhvaćeno imenovanjem svakog takvog tijela.

4. Ovaj članak ne sprečava stranku da zahtijeva da ocjenjivanje sukladnosti za određene proizvode obavljaju njezina određena državna tijela. U takvim slučajevima stranka:

- (a) ograničava naknade za ocjenjivanje sukladnosti na približan trošak pruženih usluga i na zahtjev podnositelja zahtjeva za ocjenjivanje sukladnosti objašnjava na koji su način naknade koje naplaćuje za to ocjenjivanje sukladnosti iznosom ograničene na približan trošak pruženih usluga; i
- (b) objavljuje naknade za ocjenjivanje sukladnosti ili ih osigurava na zahtjev.

5. Neovisno o stavcima 2., 3. i 4., u slučajevima u kojima Europska unija prihvaća dobavljačevu izjavu o sukladnosti u područjima navedenima u Prilogu 9.-B, Čile osigurava, u skladu sa svojim zakonima i propisima, učinkovit i transparentan postupak za prihvaćanje certifikata i izvješća o ispitivanju koje izdaju tijela za ocjenjivanje sukladnosti koja se nalaze na području Europske unije i koja je akreditiralo akreditacijsko tijelo koje je član međunarodnih aranžmana za uzajamno priznavanje ILAC-a i IAF-a kao jamstvo da je proizvod u skladu sa zahtjevima tehničkih propisa Čilea.

6. Za potrebe ovog članka „dobavljačeva izjava o sukladnosti” znači potvrda prve strane koju izdaje proizvođač na svoju isključivu odgovornost na temelju rezultata odgovarajuće vrste aktivnosti ocjenjivanja sukladnosti i isključujući obvezno ocjenjivanje treće strane kao jamstvo da je proizvod u skladu s tehničkim propisom kojim se utvrđuju takvi postupci ocjenjivanja sukladnosti.

7. Na zahtjev bilo koje stranke Pododbor iz članka 9.14. preispituje popis područja iz stavka 1. Priloga 9.-B. Pododbor može preporučiti Vijeću za trgovinu da izmijeni Prilog 9.-B, u skladu s člankom 33.1. stavkom 6. točkom (a).

ČLANAK 9.10.

Transparentnost

1. U skladu sa svojim pravilima i postupcima te ne dovodeći u pitanje Poglavlje 29., pri izradi glavnog tehničkog propisa koji može znatno utjecati na trgovinu robom, svaka stranka osigurava da postoje postupci za transparentnost koji osobama stranaka omogućuju davanje doprinosa u okviru javnog savjetovanja, osim u slučaju pojave ili opasnosti od pojave hitnih problema sigurnosti, zdravlja, zaštite okoliša ili nacionalne sigurnosti.

2. Svaka stranka omogućuje osobama druge stranke sudjelovanje u postupku savjetovanja iz stavka 1. pod uvjetima koji nisu manje povoljni od onih koje primjenjuje na vlastite osobe te objavljuje rezultate tog postupka savjetovanja.

3. Svaka stranka drugoj stranci osigurava rok za dostavljanje pisanih primjedbi od najmanje 60 dana od dostavljanja obavijesti o prijedlogu tehničkih propisa i postupaka ocjenjivanja sukladnosti Središnjem registru obavijesti WTO-a, osim ako se pojave ili bi se mogli pojaviti hitni problemi povezani sa sigurnošću, zdravljem, zaštitom okoliša ili nacionalnom sigurnošću. Stranka razmatra svaki razuman zahtjev druge stranke za produljenje tog roka za dostavljanje primjedbi.
4. Ako tekst obavijesti nije na jednom od službenih jezika WTO-a, svaka stranka koja je dostavila obavijest dostavlja i detaljan i sveobuhvatan opis sadržaja predloženog tehničkog propisa ili postupka ocjenjivanja sukladnosti u formatu obavijesti WTO-a.
5. Ako stranka primi pisane primjedbe kako je navedeno u stavku 3.:
- (a) na zahtjev druge stranke raspravlja o pisanim primjedbama uz sudjelovanje svojeg nadležnog regulatornog tijela u vrijeme kad ih je moguće uzeti u obzir; i
 - (b) u pisanom obliku odgovara na primjedbe najkasnije na dan objave donesenog tehničkog propisa ili postupka ocjenjivanja sukladnosti.
6. Svaka stranka nastoji objaviti na internetskoj stranici svoje odgovore na primjedbe dostavljene u pisanom obliku iz stavka 3. koje primi od druge stranke najkasnije na dan objave donesenog tehničkog propisa ili postupka ocjenjivanja sukladnosti.

7. Stranka na zahtjev druge stranke dostavlja informacije o ciljevima, pravnoj osnovi i obrazloženju tehničkog propisa ili postupka ocjenjivanja sukladnosti koji je donijela ili čije je donošenje predložila.
8. Svaka stranka osigurava da se tehnički propisi i postupci ocjenjivanja sukladnosti koje je donijela stave na raspolaganje na internetskim stranicama ili internetskim inačicama službenih listova kojima se može besplatno pristupiti.
9. Svaka stranka u obliku dopune izvorne obavijesti Središnjem registru obavijesti WTO-a dostavlja informacije o donošenju i stupanju na snagu tehničkog propisa ili postupka ocjenjivanja sukladnosti i doneseni konačni tekst.
10. Svaka stranka dopušta razuman vremenski razmak između objave tehničkih propisa i njihova stupanja na snagu, podložno uvjetima navedenima u članku 2.12. Sporazuma o TBT-u. Za potrebe ovog članka „razuman vremenski razmak” u pravilu znači razdoblje ne kraće od šest mjeseci, osim ako bi to bilo neučinkovito za ostvarenje postavljenih legitimnih ciljeva.
11. Stranka razmatra sve razumne zahtjeve druge stranke, primljene prije isteka razdoblja za davanje primjedbi iz stavka 3., za produljenje razdoblja između objave tehničkog propisa i njegova stupanja na snagu, osim ako bi odgoda bila nedjelotvorna za ispunjenje postavljenih legitimnih ciljeva.

ČLANAK 9.11.

Označivanje i etiketiranje

1. Stranke potvrđuju da njihovi tehnički propisi koji uključuju ili se odnose isključivo na označivanje ili etiketiranje poštuju načela iz članka 2.2. Sporazuma o TBT-u.
2. Osim ako je to potrebno za ispunjenje legitimnih ciljeva iz članka 2.2. Sporazuma o TBT-u, stranka koja zahtijeva obvezno označivanje ili etiketiranje proizvoda:
 - (a) zahtijeva samo informacije koje su relevantne za potrošače ili korisnike proizvoda ili informacije u kojima se navodi sukladnost proizvoda s obveznim tehničkim zahtjevima;
 - (b) ne zahtijeva prethodno odobrenje, registraciju ili certifikaciju oznaka ili etiketa proizvoda ni plaćanje naknade kao preduvjet za stavljanje na tržište proizvoda koji su inače u skladu s njezinim obveznim tehničkim zahtjevima;
 - (c) ako zahtijeva da gospodarski subjekti upotrebljavaju jedinstveni identifikacijski broj, izdaje takav broj gospodarskim subjektima druge stranke bez nepotrebne odgode i bez diskriminacije;

- (d) pod uvjetom da nisu obmanjujući, proturječni ili zbunjujući u odnosu na informacije koje se zahtijevaju u stranci uvoznici robe, dopušta sljedeće:
- i. informacije na drugim jezicima uz onaj koji se zahtijeva u stranci uvoznici robe;
 - ii. međunarodno prihvaćene nomenklature, piktograme, simbole ili grafičke prikaze; i
 - iii. dodatne informacije uz one koje se zahtijevaju u stranci uvoznici robe;
- (e) prihvaća da se etiketiranje, uključujući dodatno etiketiranje ili ispravljanje etiketa, obavlja u carinskim skladištima ili drugim za to određenim prostorima u zemlji uvoza kao alternativa označivanju u zemlji podrijetla, osim ako takvo označivanje zbog javnog zdravlja ili sigurnosti moraju obaviti ovlaštene osobe; i
- (f) nastoji prihvatiti odvojive ili etikete koje nisu trajne ili uključivanje relevantnih informacija u prateću dokumentaciju, a ne etikete koje su fizički pričvršćene na proizvod.

ČLANAK 9.12.

Tehničke rasprave i savjetovanja

1. Stranka od druge stranke može zatražiti da joj dostavi informacije o bilo kojem pitanju obuhvaćenom ovim poglavljem. Druga stranka te informacije dostavlja u razumnom roku.
2. Ako stranka smatra da bi nacrt ili prijedlog tehničkog propisa ili postupka ocjenjivanja sukladnosti druge stranke mogao vrlo negativno utjecati na trgovinu između stranaka, može zahtijevati tehničku raspravu o tom pitanju. Taj se zahtjev podnosi u pisanom obliku, a u njemu se navode:
 - (a) mjera;
 - (b) odredbe ovog poglavlja na koje se odnose sporna pitanja; i
 - (c) razlozi za zahtjev, uključujući opis spornih pitanja za stranku koja podnosi zahtjev povezan s mjerom.
3. Stranka dostavlja zahtjev u skladu s ovim člankom kontaktnoj točki druge stranke određenoj u skladu s člankom 9.13.

4. Stranke se na zahtjev bilo koje stranke sastaju kako bi raspravile o razlozima za zabrinutost iznesenima u zahtjevu iz stavka 2., osobno ili putem videokonferencije ili telekonferencije, u roku od 60 dana od datuma zahtjeva. Stranke poduzimaju sve što je moguće kako bi što brže postigle uzajamno zadovoljavajuće rješenje.
5. Ako stranka koja je podnijela zahtjev smatra da je pitanje hitno, može od druge stranke zatražiti da se sastanak održi u kraćem roku. Druga je stranka dužna razmotriti taj zahtjev.
6. Podrazumijeva se da se ovim člankom ne dovode u pitanje prava i obveze stranaka na temelju poglavlja 31.

ČLANAK 9.13.

Kontaktne točke

1. Svaka stranka određuje kontaktnu točku kako bi se olakšala suradnja i koordinacija na temelju ovog poglavlja te obavještuje drugu stranku o podacima za kontakt. Stranka odmah obavještuje drugu stranku ako se ti podaci za kontakt promijene.

2. Kontaktne točke zajedno rade na olakšavanju provedbe ovog poglavlja i suradnje među strankama u svim pitanjima koja se odnose na tehničke prepreke u trgovini. Kontaktne točke:

- (a) organiziraju tehničke rasprave i savjetovanja iz članka 9.12.;
- (b) odmah nastoje riješiti problem na koje stranka ukaže u pogledu izrade, donošenja, primjene ili provedbe normi, tehničkih propisa i postupaka ocjenjivanja sukladnosti;
- (c) organiziraju, na zahtjev stranke, rasprave o bilo kojem pitanju koje proizade iz ovog poglavlja; i
- (d) razmjenjuju informacije o promjenama u nevladinim, regionalnim i multilateralnim forumima u vezi s normama, tehničkim propisima i postupcima ocjenjivanja sukladnosti.

3. Kontaktne točke međusobno komuniciraju na bilo koji dogovoreni način koji je prikladan za obavljanje njihovih funkcija.

ČLANAK 9.14.

Pododbor za tehničke prepreke u trgovini

Pododbor za tehničke prepreke trgovini („Pododbor”) osnovan na temelju članka 33.4. stavka 1.:

- (a) prati provedbu ovog poglavlja i upravljanje njime;
- (b) jača suradnju u izradi i poboljšanju normi, tehničkih propisa i postupaka ocjenjivanja sukladnosti;
- (c) utvrđuje prioritetna područja od obostranog interesa za buduće aktivnosti na temelju ovog poglavlja i razmatra prijedloge novih inicijativa;
- (d) prati promjene na temelju Sporazuma o TBT-u i raspravlja o njima; i
- (e) poduzima sve druge korake za koje stranke smatraju da će im pomoći u provedbi ovog poglavlja i Sporazuma o TBT-u.